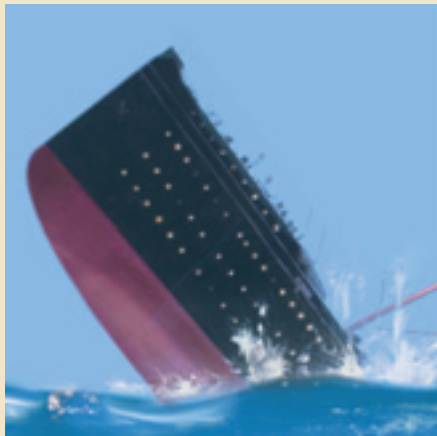

Omslag: Ed Koenders

60 Na betaling onder een **bankgarantie** kan er volgens het Hof

Amsterdam conservatoir **beslag** worden gelegd op de uitgekeerde gelden, eventueel door degene die opdracht heeft gegeven tot het stellen van de bankgarantie. Janssen en Slegers betogen dat een dergelijk beslag de functies van de bankgarantie frustreert.

75 Compensatiesystemen kunnen de gemoederen van partners aardig bezig houden, en toekomstige evaluatiesystemen voor partners zouden dat misschien moeten doen. Meer hierover in het laatste deel van de reeks '**Managen van een advocatenkantoor**'.

64 De rechtbank in Alkmaar besliste vorig jaar dat de **secretaresse** van een advocaat geen **verschoningsrecht** heeft als ze een afspraak maakt met een cliënt. Volgens Taru Spronken en Fokke Fernhout is dit een betreurenswaardige uitspraak van de rechtbank.

ARTIKELEN

- 60** Geen conservatoire beslaglegging na uitbetaling bankgarantie
M.A.J.G. Janssen en C.W.M. Slegers
- 64** Bellende secretaresse heeft wél afgeleid verschoningsrecht
Taru Spronken en Fokke Fernhout
- 66** Verplicht intakegesprek bij echtscheiding
Chantal van den Brandt-Simons
- 70** Wat betekent BaMa voor balie?
Rob C.H. van Otterlo
- 75** Het managen van de maatschap Partnercompensatie en partnerevaluatie
Christ'l Dullaert en Monique van de Griendt

VASTE RUBRIEKEN

- 52 ACTUALITEITEN**
- ▶ Kaderrichtlijn Diensten in de Interne Markt gepresenteerd
 - ▶ Mr. Fama en het rookverbod, *René Klomp*
 - ▶ Schoordijk: 'Boekhoudverordening moet bij grofvuil'
 - ▶ Jurist in Irak
 - ▶ Magistrale overwegingen
- 84 DISCIPLINAIRE BESLISSINGEN**

VAN DE ORDE

- 51** ▶ Van de deken: Schrödingers kat
- 80** ▶ Permanente opleiding
- 82** ▶ Personalia
- 83** ▶ Uitspraak geschillencommissie

VAN DE KAM ADVOCATEN

Van de Kam advocaten is een modern en goed georganiseerd kantoor in Oost-Brabant met vijf advocaten, gespecialiseerd op het gebied van het arbeidsrecht en het ondernemingsrecht. Op het gebied van het arbeidsrecht werkt men in substantiële mate voor grote bedrijven, onder andere (Beursgenoteerde) multinationals. Het kantoor kan zich qua praktijk dan ook meten met de grotere kantoren in Nederland. De sfeer op het kantoor is informeel, laagdrempelig en gemoedelijk.

Voor Van de Kam advocaten zijn wij op zoek naar een

ADVOCAAT-MEDEWERKER ARBEIDSRECHT (MET MAATSCHAPAMBITIE)

Uw taken:

U behandelt voornamelijk dossiers op het gebied van het arbeidsrecht en ontslagrecht, zoals afvloeiingsregelingen, reorganisaties en samenhangende onderwerpen. U treedt hierbij hoofdzakelijk op voor de werkgever. Ook bent u in staat een eigen praktijk op te bouwen. U bent commercieel ingesteld en in staat om goede contacten met cliënten te onderhouden. Het houden van lezingen bij cliënten over de ontwikkelingen op uw vakgebied behoort eveneens tot uw takenpakket.

Uw profiel:

U heeft ongetreks 5 jaar ervaring op het gebied van het arbeidsrecht en bent toe aan een overstap naar een kantoor waar u uw maatschapambitie kunt verwezenlijken. U bent een advocaat met ondernemersbloed die in staat is de huidige (arbeidsrecht)praktijk op het kantoor - samen met de overige maten - verder uit te bouwen. U beschikt derhalve over goede commerciële vaardigheden en een flinke dosis enthousiasme. Verder bent u bereid in de regio te gaan wonen.

Het aanbod:

Werken in een plezierige informele sfeer op een kantoor waar op het gebied van het arbeidsrecht een landelijke 'grote-kantoren-praktijk' gewoerd wordt. De arbeidsvoorwaarden zijn goed en doorgroei mogelijkheden zijn aanwezig. Bovendien werkt u in een regio van Nederland waar het heel prettig wonen is en u in staat bent een goede balans te bereiken tussen werk en privé-leven.

VOXIUS

VOOR JURISTEN
VAST EN INTERIM

Indien de vacature uw interesse heeft gewekt, verzoeken wij u uw reactie binnen twee weken te richten aan Voxius, op nevenstaand adres ter attentie van mevrouw mr. M.B. Buschgens, met wie u voor informatie telefonisch contact op kunt nemen. Vertrouwelijke behandeling is vanzelfsprekend gegarandeerd.

LEGAL SEARCH

VOORTE, WERKGEVER

SELECTIE EN INTERIM

BUREAU VOOR JURISTEN

VOORTE WERK VOOR

ADVOCATENkantoor

OVERHEID, HOSPITALKANTOOR

EN BEDRIJVEN, WAARONDER

VEEL TUS 100 Ondernemingen

Vertrouwelijke Behandeling

WAT UW CIRCULERS IS VAN BELANGRIJK

ORGANISEREND, OVER 5 Opleidingen

OP WELKOM

STATIONPLAATS 45

| GERTY BAKKERBLOED

POSTBUS 29170

3001 GD ROTTERDAM

TEL 010 - 2400603

FAX 010 - 2400607

LEGAL@VOXIUS.NL

WWW.VOXIUS.NL

Schrödingers kat

Jeroen Brouwer

De Oostenrijkse natuurkundige Erwin Schrödinger heeft in het begin van de vorige eeuw bijgedragen aan de wiskundige formulering van de kwantummechanica. Een tak van de fysica die zich bezighoudt met de materie op microscopische schaal. Deeltjes op dit niveau kunnen zich op hetzelfde moment in een verschillende toestand bevinden. Beroemd is Schrödingers gedachte-experiment dat *ook* een object dat een groot aantal atomen bevat – bijvoorbeeld een kat – zich op hetzelfde moment in twee verschillende toestanden zou kunnen bevinden. Hij introduceerde een atoom dat vervalft (of niet!), een hamertje met detector, gifpil en een levende kat. Sluit alles op in een loden doos. Het atoom vervalft of niet, de pil wordt wel of niet kapotgeslagen. Gaat de kat dood? Je weet het dus niet. De kat kan op *hetzelfde* moment zowel dood als levend zijn. Op een macroscopisch niveau is zo'n uitspraak onzinnig. Zie hier het paradoxale conflict tussen klein en groot.

Wat betreft het naleven van verordeningen is het op microniveau met advocaten in een kantoor hetzelfde. Daargelaten dat u allen gelukkig *levendig* praktijk voert, kan van buitenaf door de Orde niet worden geweten of u zich nu wel of niet aan de verordeningen hebt gehouden. Om die reden is u voor het derde achtereenvolgende jaar bij wijze van administratieve pil het opgave-formulier CCV bezorgd. De Centrale Controle Verordeningen betreft de beroepsaansprakelijkheid, de boekhoudverordening en permanente opleiding.

Nederland wil het komend voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede helft van dit jaar afsluiten met afspraken over het terugdringen van de administratieve lastendruk op Europees niveau. Geprobeerd wordt om de in Nederland gevolgde aanpak in Europa te introduceren. Alleen al in Nederland zouden de lasten naar schatting € 17 miljard per jaar bedragen. Minister Zalm streeft naar een ambitieuze reductie van 25%. Hij definieert de lasten als kosten voor het bedrijfsleven om te voldoen aan informatieverplichtingen voortvloeiende uit wet- en regelgeving van de overheid.

De Orde als overheid voor de advocaten was en blijft zich bewust van de lasten en kosten voor u die voortvloeien uit advocatuurlijke wet- en regelgeving. Nieuwe regels worden getoetst op effectiviteit en proportionaliteit. Obsoleete regels worden op een gepast moment afgeschaft. De departementen Financiën, Volksgezondheid, Sociale Zaken en Justitie zijn samen verantwoordelijk voor 75% van de totale lasten. Logisch dat ook het ministerie van Justitie met een *plan de campagne* moet komen. Het veld, bijeengebracht in een zogenaamde gemengde commissie, is uitgenodigd met voorstellen te

komen. Algemeen secretaris Jan Suyver verdedigt daar de Orderegelgeving, omdat deze in de kern neerkomt op het borgen van een publiek belang bij een (financieel) integere en goed opgeleide beroepsgroep.

Wel is de gelegenheid te baat genomen om sterk aan te dringen op invoering van *VIV-alt*. Dat staat voor 'alternatief voor de verklaring omtrent inkomen en vermogen'. Voorwaarde voor invoering is wijziging van de Wet op de rechtsbijstand. Op 12 januari jl. heeft de Raad van State over het ontwerp geadviseerd. Het ministerie verwacht inwerkingtreding op 1 oktober aanstaande.

Het bestaan en handhaven van regels ontslaat de Orde niet van de plicht te trachten de administratieve lasten voor u zo beperkt mogelijk te houden. Juist daarom is het voor u mogelijk elektronisch opgave te doen via BalieNet. Daarvoor hebt u wel een certificaat nodig. Ik *hoor* u bijna cynisch verzuchten: 'Hoezo, lastenverlichting?'

Niet iedereen mag zomaar de toestand van de kat in de box bekijken! Daarvoor is een sleutel nodig. Deze sleutel, het BalieNet-certificaat, wordt in opdracht van de Orde uitgegeven door Roccade Megaplex. Veilig, internationaal erkend en alleen beschikbaar voor u. Eén klik op www.advocatenorde.nl en binnen twee werkdagen hebt u het certificaat. Ruim 4.500 advocaten zijn u al voorgedaan. Mocht u praktische problemen hebben met uw computer en de handleiding biedt geen uitkomst, dan staat de helpdesk tot uw dienst. Met de sleutel kunt u bovendien e-mail beveiligen en veel juridische informatie ontsluiten. De historie van dit blad is tot acht jaar terug digitaal te raadplegen. Omwille van verlichting van lasten.

Wat de CCV betreft, verdient het doen van – bij voorkeur elektronische – opgave vóór 1 maart aanstaande aanbeveling. U weet dan ook voor uzelf in welke *toestand* u verkeert.

In een gedicht over de Kat van Schrödinger van een zeker Randy uit Chicago aan *Dear Cecil* gaat het zo:

*My future now hangs in between eigenstates.
In one I'm enlightening, the other I ain't.
If you understand, Cecil, then show me the way
And rescue my psyche from quantum decay.
But if this queer thing has perplexed even you,
Then I will and won't see you in Schrödinger's Zoo.*

84e jaargang – 30 januari 2004 – nr. 2
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. drs. G.C. van Daal
mr. W.K. van Duren
mr. Y. van Gemerden
mr. W. Heemskerk
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. A.A.M. van der Meer
mr. O.H. Minjon
mr. P.E.F. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Eindredactie
Linus Hesselink

Redactionele bijdragen
t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Uitgever
drs. J.W. van der Weele

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

Beeld
Vormgeving: VILLA Y, Andre Klijnsen
Tekeningen: Floris Tilanus
De Pinguin: W.C. van Manen

Lay-out/vormgeving
Unit-1, Dmitry de Bruin

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentierieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 1,97 per mm bij een kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 3: 20 februari 2004
afl. 4: 12 maart 2004

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531. Niet-leden betalen € 140 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting. Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl
Losse nummers: € 8,50

Kaderrichtlijn Diensten in de Interne Markt gepresenteerd

Richtlijn moet in 2010 effect resulteren

Maar liefst 21 pagina's 'Explanatory memorandum', vervolgens 15 pagina's overwegingen die tot de richtlijn hebben geleid en dan 30 pagina's wettekst. De conceptrichtlijn over diensten in de interne markt van de Europese Commissie is geen lichte kost. Een korte samenvatting op hoofdlijnen, en de eerste reacties.

Het werkstuk van Europese Commissie is een zogeheten kaderrichtlijn: een overkoepelende richtlijn met algemene bepalingen. De kaderrichtlijn wordt vervolgens nader uitgewerkt in 'gewone' richtlijnen, die op hun beurt geïmplementeerd moeten worden in de nationale wetgeving van de lidstaten. In 2010 zou de kaderrichtlijn 'full effect' moeten hebben. De richtlijn heeft betrekking op circa 50% van de totale economische activiteit in de Europese Unie.

Doel van de richtlijn is het elimineren van obstakels die in de weg staan aan zowel vrije vestiging van dienstverleners als het vrije dienstenverkeer tussen lidstaten. Dienstverleners en afnemers moeten de juridische zekerheid krijgen dat ze kunnen genieten van de 'fundamental freedoms enshrined in the Treaty'. 'The proposal covers a wide variety of economic service activities – with some exceptions, such as financial services – and applies only to service providers established in a Member State.'

Om vrije vestiging van dienstverleners te bewerkstelligen, moeten lidstaten voorzien in een 'single point of contact'. Via een dergelijk punt zou de aspirant-dienstverlener uit een andere lidstaat alle administratieve zaken – benodigd voor het opzetten, starten en runnen van zijn onderneming – moeten kunnen afhandelen. Lidstaten zijn verplicht dit zoveel mogelijk via elektronische weg te laten verlopen. Verder voorziet de kaderrichtlijn in afschaffing van remmende nationale vereisten, een zekere unificatie van 'authorization schemes' en de plicht voor lidstaten om te bekijken in hoeverre nationale wetgeving verenigbaar is met de kaderrichtlijn.

Voor wat betreft de vrijheid van dienstenverkeer gaat de kaderrichtlijn uit van het 'country of origin principle': een dienstverlener is alleen onderworpen aan het recht van de lidstaat waar hij gevestigd is. Lidstaten mogen niet een dienstverle-

ner uit een andere lidstaat het werken belemmeren, zij het dat hierop uitzonderingen mogelijk zijn: 'This principle is accompanied by derogations which are either general, or temporary or which may be applied on a case-by-case basis.'

Lidstaten zijn verder verplicht afnemers van buitenlandse dienstverleners indien nodig te helpen. Er moet een 'mechanism to provide assistance to recipients' zijn. De richtlijn strekt zich ook uit over de gezondheidszorg, en dus moeten lidstaten aan hun onderdanen duidelijk maken in welke gevallen in een andere lidstaat gemaakte ziektekosten worden vergoed.

EU-commissaris Bolkestein,

EERSTE REACTIES

De CCBE is tevreden over de kaderrichtlijn, en vooral met de daarin neergelegde 'sterkere' rol voor nationale balieorganisaties. 'Through the CCBE, the legal profession, recognised as having the most liberalised European regime, is pleased to note that the new proposal for a Directive acknowledges and strengthens the role of the Bars and Law Societies. The CCBE has always worked to facilitate the free movement of legal services and the free establishment of lawyers and will continue to do so, for the benefit of European consumers of legal services,' aldus H-J. Hellwig, president van de CCBE.

Algemeen deken Jeroen Brouwer zegt in een eerste reactie dat Nederland in zijn algemeenheid weinig moeite zal hebben met de eventuele implementatie van de richtlijn. Dat neemt niet weg dat hij een aantal vragen heeft, bijvoorbeeld over het 'country of origin principle'. 'Ook al lijken voor advocaten wat uitzonderingen te gelden, de vraag blijft hoe bijvoorbeeld een advocaat uit Estland straks in Nederland zijn diensten mag aanbieden. Hoe eenvoudig wordt het voor een consument om te weten welke "eigen" spelregels voor deze advocaat gelden? Ik weet niet zo zeker of dit country of origin-principe wel altijd in het belang is van de consument. Daar moeten we goed over nadenken.' Blij is de deken met het bepaalde over multidisciplinaire verbanden. 'In artikel 30 staat dat de lidstaten niet allerlei belemmeringen in het leven mogen roepen voor dergelijke verbanden. Er wordt echter een uitzondering gemaakt voor "regulated professions", zoals de advocatuur. Het gebruikte criterium lijkt rechtstreeks afkomstig uit de uitspraak in de zaak-Wouters: beperkingen zijn toegestaan als dat nodig is om de naleving van beroepsregels van die gereguleerde beroepen te garanderen. Dat stemt tot tevredenheid.' EU-commissaris Bolkestein, die aan de wieg stond van de kaderrichtlijn, spreekt van de 'belangrijkste stimulans voor de interne markt sinds haar ontstaan in 1993'. 'Sommige van de nationale restricties zijn archaisch, uiterst belastend en in strijd met het EU-recht. Deze moeten verdwijnen. (...) In het kader van de voorgestelde richtlijn moeten lidstaten hun wet- en regelgeving gezamenlijk controleren en moderniseren, zodat er een geest van samenwerking en wederzijds vertrouwen wordt opgebouwd.'

(LW)

Mr. Fama en het rookverbod

Ongeveer twee keer per jaar krijg ik post van mr. Fama, een klein stukje papier waar op staat:

Geen leven zonder problemen. Geen probleem zonder oplossing. Niets is te laat in het leven. MR. FAMA, Helderziende, medium helpt om Uw problemen op te lossen zoals: liefde, succes in zaken, geluk, bescherming tegen slechte invloeden, examenvrees, brengt Uw partner terug, ook in de meest hopeloze gevallen. Werkt serieus, snel en efficiënt. 100% GARANTIE.

En dan volgt een o6-nummer. Vaak heb ik overwogen mr. Fama te bellen. Niet zozeer om zijn hulp in te roepen of om erop te wijzen dat 'liefde', 'succes in zaken' en 'geluk' door de meeste mensen niet als 'problemen' worden ervaren. Wat ik hem zou willen vragen is: hoe lapt u het hem toch om al die problemen, ook in de meest hopeloze gevallen, met 100% garantie op te lossen? Waar beschikt mr. Fama over waar wij als eenvoudige advocaten niet over beschikken? Tot nu toe heb ik de verleiding kunnen weerstaan. Sinds 1 januari van dit jaar is ook op mijn kantoor een absoluut rookverbod van kracht. De eerste tekenen zijn veelbelovend. De verslaafden gaan af en toe naar buiten om bij de *achteringang* een sigaretje te roken. (Rokende werknemers bij de *vooringang* worden minder chic gevonden door het dagelijks bestuur.) Ze roken minder dan vroeger, wat al een plus is, en de altijd lastige discussies over wanneer wél en wanneer niet, en zo ja, waar en hoeveel dan, zijn voltooid verleden tijd. Gelukkig, want als astmapatiënt heb ik me altijd al tegen het gerook van mensen in mijn omgeving verzet. Wat ik me echter afvraag is of de verboden-te-roken-soep op de diverse kantoren, treinen, perrons et cetra wel zo heet zal worden gegeten als zij op dit moment wordt opgediend. Wie zegt er wat van als iemand die onder grote tijdsdruk overwerkt, 's avonds laat een sigaret opsteekt? En wat te denken van een belangrijke potentiële cliënt die tijdens een *pitch* een sigaretje wil opsteken? Het is nog niet zo heel lang geleden – een jaar of 25? – dat het onbeleefd werd gevonden om tijdens een gesprek *geen* sigaret aan te bieden. De eerste trein waar het rookverbod niet integraal geldt, is overigens al gesignaleerd: de internationale trein naar Berlijn, zonder toeslag voor binnenlandse routes op de lijn Amsterdam-Enschede te gebruiken.

Ik voorspel dat het pafpaal-beleid op de perrons geen lang leven beschoren zal zijn. De altijd tochtige perrons van de NS zijn toch bij uitstek geschikt om een laatste saffie op te steken voordat de verboden-te-roken-trein komt voorrijden. Een regel zonder ratio is niet te handhaven, zo heb ik al tijdens mijn studie geleerd. Ik heb nog nooit last gehad van de rook van een medereiziger wachtend op een trein. Een lichte rookwalm kan zelfs iets erotiserends hebben, mits afkomstig van een aantrekkelijke dame natuurlijk. Wie ook daar niet tegen kan, moet zich maar bij mr. Fama melden. ●

Dit is de laatste column van René Klomp, gewaardeerd columnist sinds mei 2000. Hij gaat andere dingen schrijven; de redactie bedankt hem hartelijk.

Prof. Floris Bannier: 'Een angstaanjagende ontwikkeling'

Micha Kat, journalist

Nog maar net professor in de advocatuur en al direct geconfronteerd met de interessante Parmalat-affaire.

Wat vindt u ervan dat Nauta Dutilh een eigen trustkantoor heeft?

'Op zichzelf is het begrijpelijk dat een groot kantoor dergelijk werk doet. Het is vrij simpel werk, waartegen op zichzelf geen bezwaren tegen hoeven te bestaan. Of het ook handig of tactisch is het te doen, is een andere vraag. Het is niet verboden, maar ook niet per definitie nuttig. Dat andere grote kantoren het trustwerk hebben afgestoten is wel een duidelijk signaal. Al denk ik wel dat het eerder praktische dan ethische overwegingen zijn geweest die deze kantoren hebben doen besluiten het trustbedrijf te verkopen.'

Door affaires als Parmalat komen ook advocatenkantoren steeds meer in de gevarenzone. Hoe ziet u deze ontwikkeling?

'Het is angstaanjagend, want we zien de golf onze kant opkomen. We kunnen er denk ik niet heel veel aan doen. Een nog betere screening van nieuwe cliënten lijkt me een noodzaak. Net als nog beter nadenken over nevenactiviteiten. Maar ja, voor advocaten geldt nog altijd: de nieuwste zaak is altijd de leukste. Ik hoop dat spectaculaire uitglifiers van andere kantoren ook zullen leiden tot een toenemende waakzaamheid.'

Hoe ver moet je als kantoor doorvragen als een nieuwe cliënt zich meldt?

'Heel lastig. Er zijn geen regels voor. Ik denk dat veel kantoren in het verleden te snel ja hebben gezegd. Maar ja, wij zijn ook mensen. Ook nu worden er nog uitglifiers gemaakt. Positief is dat er in elk geval voor dit soort zaken nu veel meer aandacht komt.'

Had Nauta inzake Parmalat een dubbele pet op omdat het zowel adviseerde als bestuurder?

'Ik zeg niet dat dit niet mocht. Wel zeg ik: kijk ontzettend goed uit wat je doet. Dergelijke figuren komen heel vaak voor. Nu moeten we er voorzichtiger mee omgaan.'

Gratis bewaarband aanvragen?

Zie pagina 59

‘Boekhoudverordening moet bij grofvuil’

Michel Knapen, journalist

De regeling rond de derdenrekening, zoals die is verwoord in de Boekhoudverordening, confronteert de advocatuur met een overbodige betaallaag en is onnodig ingewikkeld. Emeritus-hoogleraar Schoordijk maakt in zijn nieuwste boek de kachel aan met de derdenrekeningen van advocaten. Ze kunnen beter een voorbeeld nemen aan notarissen.

Een advocaat geeft aan zijn Stichting Derdenrekening de opdracht om een cliënt een bepaald bedrag te betalen. De advocaat geeft echter een verkeerd gironummer door, dat de stichting op haar beurt weer gebruikt als zij de bank opdraagt het bedrag over te maken. Andere situatie. Een advocaat geeft op verzoek van een depotgerechtigde aan zijn stichting opdracht een bedrag te betalen aan een derde, maar die depotgerechtigde geeft een verkeerd gironummer door. Derde geval. Een advocaat geeft – in strijd met de statuten – zijn stichting opdracht geld over te boeken naar zijn minnares en gaat vervolgens failliet. Laatste voorbeeld: een advocaat misbruikt zijn stichting om een speelschuld te laten uitbetalen aan het casino.

Het zijn geen zaken die *dagelijks* voorvallen, maar dat ze nooit gebeuren is ook weer niet waar. De voorbeelden zijn ontleend aan het nieuwste boek *De notariële en andere derdenrekeningen* van Herman Schoordijk. De emeritus-hoogleraar Privaatrecht wil ermee duidelijk maken dat de driepartijenverhouding – waarop hij in 1958 promoveerde – een weerbarstig onderwerp is. In deze advocatenkwes-ties is steeds de vraag wie van wie kan vorderen, of sprake is van ongegronde verrijking, onverschuldigde betaling, lastgeving en goede trouw.

Schoordijk ziet de derdenrekeningen die worden aangehouden door notarissen, deurwaarders en advocaten niet alleen als een intellectuele uitdaging, maar besteedt er ook aandacht aan vanwege de geldstromen die er in omgaan die ‘immens groot’ zijn. Maar ondertussen is er, in Schoordijks woorden, sprake van een ‘juridisch mijnenveld’.

Mede daarom zijn de derdenrekeningen ook keurig geregeld: de notarissen kunnen terecht bij art. 25 Wet op het notarisambt, advocaten bij hun Boekhoudverordening. Over vijf jaar worden deze regelingen geëvalueerd, en Schoordijk hoopt dat

de regeling die de advocatuur bindt aan de derdenrekening bij het grofvuil wordt gezet. Stiekem rekt hij erop dat er dan één regeling in het Burgerlijk Wetboek wordt opgenomen, die de derdenrekening van alle beroepsbeoefenaren bindt, en die wordt gemaakt naar notarieel snit. Want over art. 25 WNA is Schoordijk wel te spreken.

FAILLISEMENTEN

De geschiedenis van de derdenrekeningen laat Schoordijk beginnen bij het arrest Slis-Stroom (HR 3 februari 1984, NJ 1984, 752). Vóór deze uitspraak van de Hoge Raad werden gelden (met name door kopers van onroerende zaken) gestort op de kantoorrekening (van de notaris), maakten deel uit van het privé-vermogen van de notaris en vielen in diens faillissement, ook al waren ze traceerbaar. De WNA verplichtte vervolgens notarissen depotgelden afgescheiden te houden. Overigens maakten notarissen toen al gebruik van de stichtingconstructie – dezelfde die in de Boekhoudverordening van de NOVA gestalte heeft gekregen.

Omdat de Boekhoudverordening van de NOVA (1990) niet waterdicht bleek – Schoordijk rept van drie faillissementen waarbij derdengelden van particulieren waren verdwenen (los van faillissementen waarbij uitsluitend zakelijke cliënten waren betrokken) – werd de Boekhoudverordening in 1998 vervangen, en werd deze laatste in 2000 weer gewijzigd. Het enige voordeel van de regeling rond de derdenrekening is volgens Schoordijk het feit dat het stichtingsbestuur uit twee personen bestaat waardoor uitbetalingen altijd op hun juistheid kunnen worden gecontroleerd: voor het uitvoeren van opdrachten zijn immers twee handtekeningen vereist. In dit opzicht legt de regeling van art. 25 WNA het af. Maar meer positieve kanten ziet Schoordijk niet.

Advocaten zijn nu verplicht gebruik te maken van een stichting die derdengelden ontvangt, beheert en afdraagt aan de rechthebbenden. Daartoe sluit de advocaat een overeenkomst met deze stichting, waarbij hij verplicht is gebruik te maken van de modelovereenkomst, die deel uitmaakt van de Boekhoudverordening. Dat een advocaat verplicht is een ‘model’overeenkomst te gebruiken verbaast Schoordijk al, maar nog groter acht hij het probleem dat noch in de overeenkomst noch in de verordening staat hoe het stichtingsbestuur kan vaststellen wie rechthebbende is.

TUSSENSCHAKEL

Maar Schoordijks kritiek is fundamenteeler: ‘Het verplichte gebruik en de keuze van een derdenrekening die een Stichting Derdengelden bij een bank onderhoudt, berust op onverdedigbare dogmatische vooroordelen, is onnodig ingewikkeld en doet de practici daardoor dikwijls misgrijpen’. Als voorbeeld noemt hij het derdenbeding. Bij faillissement zou de positie van derden versterking behoeven, en daarom is in de verordening een derdenbeding opgenomen: dat verschafte cliënten rechtstreeks een vordering op de stichting. Volgens Schoordijk is dat beding overbodig, want de advocaat is privaatief lasthebber van zijn cliënten. Derden zouden de vordering uit het derdenbeding dus niet zelfstandig mogen uitoefenen. Dat is immers in strijd met de gedachte achter het depot: het brengen van gelden onder derden die zal doen uitkeren nadat door hem – de derde – is vastgesteld aan wie het depot uiteindelijk toekomt.

Daarmee roert Schoordijk een relevant verschil aan tussen de derdenrekening van de notaris en de advocaat: de notaris onderhoudt een derdenrekening rechtstreeks bij de bank, de advocaat houdt een rekening bij de Stichting Derdengelden, die op haar beurt weer een rekening onderhoudt bij de bank. ‘Deze moet niet als een derdenrekening maar als een stichtingsrekening worden beschouwd’, schrijft hij. Want als een belanghebbende zijn advocaat verzoekt depotgelden te betalen, dan voert de advocaat deze opdracht niet zelf uit door aan een bank de opdracht te geven aan een derde uit te betalen, maar geeft altijd de stichting de opdracht er zorg voor te dragen dat haar bank – de stichting is immers een tussenschakel – een derde tegoed schrijft.

‘Daarmee wordt de advocatuur geconfronteerd met een extra betaallaag die volledig overbodig is, die het denken in termen van derdenrekeningen hoogst ingewikkeld maakt, althans vermoeiend, daarmee onpraktisch is en in de toekomst dient te verdwijnen’. Wat hem betreft kan de doortimmerde notariële regeling van art. 25 WNA zo worden overgeheveld naar het BW, zodat het kan gelden voor alle gevallen van derdenrekeningen.

(H.C.F. Schoordijk, *De notariële en andere derdenrekeningen*. Kluwer 2003, ISBN 90-13-00757-0, € 35.)

Koos de Blécourt, portefeuillehouder Beroeps- en gedragsregels van de Orde, zal zal in het volgende nummer op deze kritiek reageren

Jurist in oorlogsgebied

Roel Geeraedts, journalist

Schadevergoeding voor een ezelskar, meewerken aan modernisering van het Iraakse rechtssysteem en onderhandelen over een huurprijs van anderhalf miljoen euro voor een stuk woestijn. Een interview met overste ter zee, Peter van der Kruit, juridisch adviseur van de Nederlandse militairen in Irak, die ons helaas geen kijkje kon geven achter de schermen van het schietincident.

‘Ik ben meer militair dan jurist’, zegt de 53-jarige Van der Kruit. Met zijn getekende gelaat, door de vele jaren op zee, zie je dat hij geen gewone jurist is. Hij werkt in Irak als LEGAD (Legal Advisor) van de 1200 man sterke Nederlandse S-FIR-macht.

‘Mijn belangrijkste taak is het bewaken van het mandaat dat wij van de politiek hebben gekregen. We vallen onder Brits commando en krijgen opdrachten van ze. Ik zie toe dat die niet in strijd zijn met ons mandaat’. De Nederlanders verschaffen veiligheid in de Zuid-Iraakse provincie Al Muthana, een gebied even groot als Nederland.

‘Met 1200 militairen gebeurt er natuurlijk altijd wat’, aldus Van der Kruit. Hij vertelt over een aanrijding tussen een voertuig van de mariniers met een ezelskar. ‘Die kar was de broodwinning van die Irakees. De as van de kar brak bij de botsing en moest worden gelast’. Het resultaat: een schadevergoeding van 10 dollar. ‘Ik heb er een bonnetje van. Die man kwam bij ons aan de poort en we zijn een claimprocedure gestart. We hebben die tien dollar uitbetaald en de Irakees heeft een vrijwaringverklaring ondertekend’.

Ondanks de armoede in Irak vertelt Van der Kruit dat de meeste Irakezen geen slaatje slaan uit de Nederlandse aanwezigheid. ‘We handelen alles netjes af, zoals het hoort. In tegenstelling tot de Amerikanen die bij een ongeluk meteen alles afkopen. Als wij een verkeersongeval veroorzaken, dan pleegt de Marechaussee een onderzoek, zoals dat

ook in Nederland gebeurt.’ Het aantal claims valt mee; tot nu toe niet meer dan tien. Wel is contact leggen lastig. ‘Ze geven een adres op, maar dat is lastig te traceren en een burgerlijke stand heb je hier niet. Uiteindelijk melden ze zich binnen een paar weken weer aan onze poort en dan handelen we het af.’

Over het schietincident met de sergeant-majoor die drie weken geleden een Irakees doodschoot wil Van der Kruit weinig kwijt. De commandant van de mariniers heeft contact met de familie. Over een mogelijke schadevergoeding is weinig bekend.

GEEN TIJDSCHRIJVEN

Van der Kruit heeft één grote zaak in behandeling. Camp Smitty, waar de meeste Nederlanders zijn gelegerd. Het ligt een kilometer van de doorgaande weg af, een flink stuk buiten het dorp As-Samawah. Het is een desolaat stukje woestijn. Toch eist een Irakees anderhalf miljoen euro huur. ‘Dat is een gelukszoeker. We hebben die man gevraagd aan te tonen dat dit stuk woestijn van hem is. We onderhandelen passief: als die Irakees met iets komt, dan kijken we ernaar. Verder houden we

contact met lokale stamhoofden en autoriteiten. Uiteindelijk vragen we hen wat een redelijk prijs is.’ Ter vergelijking: voor een ander Nederlandse kamp in Al Khidr betalen de mariniers 7.500 euro huur.

Van der Kruit werkt ook mee aan de modernisering van het Iraakse rechtssysteem. ‘Het is een keurig systeem, op sommige straffen na: voor diefstal hakken ze een hand of voet af’. Verder zitten veroordeelden in Irak hun hele straf uit, zonder strafvermindering. ‘Ik assisteer de nieuwe rechters van de twee rechtbanken in Al Muthana. De oude rechters zaten vaak bij de Ba’ath-partij van Saddam Hoessein en hebben soms letterlijk bloed aan hun handen. De afgelopen 30 jaar hadden verdachten amper rechten, nu houden de rechters rekening met hun omstandigheden.’

Van der Kruit geniet van de afwisseling van zijn werk. ‘Een baan bij PriceWaterhouseCoopers kan ook leuk zijn maar dit lijkt me toch leuker. Je houdt je niet bezig met tijdschrijven en beleeft verschillende aspecten van het recht. En dat allemaal op één dag.’ ●

Berichten uit het notariaat

Marktwerking in het notariaat

De toegenomen marktwerking zorgt voor steeds meer beroering in het notariaat. Notarissen zoeken de grenzen van wat mogelijk is, en ook derden zijn erbij betrokken, zoals de Postbank, de Vereniging Eigen Huis en Degoedkoopstenotaris.nl. Er wordt over geprocedeerd, er zijn Kamervragen gesteld en ook intern is de discussie in volle gang.

Zo heeft de Postbank een Notaris Service ontwikkeld in samenwerking met CMS Derks in Hilversum. Deze stelt cliënten in staat voor een vast bedrag hun transport- en hypotheekakte te laten passeren. CMS Derks garandeert dat zij voldoende capaciteit heeft om al die akten te passeren, doordat zij andere notariskantoren heeft 'ingehuurd'. Een ingehuurd kantoor krijgt voor de hypotheekakten een derde van het honorarium dat tussen de Postbank en CMS Derks is overeengekomen. Deze opzet lijkt in strijd met verschillende beroeps- en gedragsregels. Bijvoorbeeld de eis van onafhankelijkheid, die onder meer inhoudt, dat iedere notaris zelf verantwoordelijkheid neemt voor al zijn werkzaamheden bij een akte. Kunnen de 'ingehuurde' notarissen autonoom opereren ten opzichte van de wederpartijen van de Postbank?

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie vindt van niet. Er is verder sprake van een grote marktspeeler die partij is bij de aktes en van wier werk-aanbod de notaris afhankelijk wordt. Dat staan de beroeps- en gedragsregels niet toe. Bovendien is de vrijheid van notariskeuze in het geding. Ook CMS Derks ziet dat wel in. Het Postbanksysteem is voorlopig opgeschort, totdat een gemengde commissie haar oordeel heeft gegeven.

Verder is er een kantoor dat samenwerkt met Vereniging Eigen Huis. In het kader van de erfpachtconversie in Rotterdam offreert het kantoor een bepaald tarief, en geeft het reductie voor het geval men bij volmacht laat

passeren. Dit is volgens de KNB een invitatie om af te zien van de zogenoemde *Belehrung*. De Wet op het notarisambt schrijft voor dat de notaris bij het passeren van de akte nagaat of de partijen begrijpen wat de consequenties zijn en hun dit uitlegt. Er is daarbij een groot verschil of in een concreet geval de partij bij volmacht verschijnt en de situatie dat zo iets op voorhand als systeem wordt ingevoerd.

De kamer van toezicht te Alkmaar heeft eind december de klacht van de KNB hierover echter ongegrond verklaard. Volgens de kamer geeft het notariskantoor ruimschoots gelegenheid tot voorlichting buiten de akte om. De KNB vindt dat het principiële element onvoldoende uit de verf is gekomen en is in appèl gegaan, opdat in hoogste ressort duidelijk wordt wat nu wel of niet mogelijk is.

Ten slotte: Degoedkoopstenotaris.nl (DGN). Dit is een website waarop tarieven die notarissen rekenen voor verschillende diensten met elkaar kunnen worden vergeleken. Het kantoor dat het laagste tarief rekent voor een bepaalde dienst, komt het hoogst genoteerd te staan op de lijst. De gegevens worden verkregen na telefonische offerte-verzoeken en meestal zonder dat het kantoor wordt gevraagd of het op de site vermeld wil worden. Al eerder heeft dit tot procedures geleid. In december werd DGN opnieuw veroordeeld. Vlak vóór het kort geding haalde DGN de onjuiste gegevens van dertien kantoren die dat hadden gevorderd van de site. DGN werd veroordeeld tot het verwijderen van de offerte- en evaluatiemogelijkheid van de kantoren, die daarmee in het geheel niet hadden ingestemd. Uit onderzoek van de gegevens op de site is overigens gebleken dat ook notariskantoren de site raadplegen en hun tarieven aldus afstemmen.

ORDENIEUWS

Stagiairesalarissen per 1 januari 2004

Conform de Modelrichtlijn Arbeidsvoorwaarden Stagiaires en de daarbij behorende modelarbeidsovereenkomst wordt de index jaarlijks vastgesteld. Voor de bepaling van het te hanteren percentage wordt uitgegaan van de reeks alle huishoudens, afgeleid (zie hierover hiernaast) met peildatum oktober. Deze index vervangt de afgeleide consumentenprijns-index voor werknemers laag. Vergelijking van de cijfers van oktober 2002 en 2003 geeft een stijging te zien van 1,8%. Op basis van deze stijging bedragen de in de model-

richtlijn opgenomen stagiairesalarissen per 1 januari 2004 (rekenkundig afgerond op vijf euro):

- voor een eerstejaars: € 1.900
- voor een tweedejaars: € 2.160
- voor een derdejaars: € 2.410

Bij de index 'alle huishoudens, afgeleid' wordt overigens geen rekening gehouden met het effect van veranderingen in de tarieven van de kostprijnsverhogende (indirecte) belastingen en de consumptiegebonden belastingen.

Algemene Raad

Engelstalig gedeelte Orde-site

De publieke site van de Orde (www.advocatenorde.nl) heeft sinds kort een apart Engelstalig gedeelte met informatie over de Orde van Advocaten en de advocatuur in Nederland. Er stond al behoorlijk wat Engelstalige informatie op de site, maar die was niet apart gegroe-

peerd en dus niet makkelijk te vinden voor niet-Nederlandstaligen. De Britse vlag op de openingspagina moet de navigatie voor buitenlanders een stuk eenvoudiger maken. *Eventuele opmerkingen over het Engelstalige gedeelte van de site kunt u sturen naar l.wopereis@advocatenorde.nl*

CORRECTIE 'PRO-FORMA ONTBINDING'

Over het artikel 'Hoe gaat de sector kanton om met de pro forma ontbinding?' (Advocatenblad 2004-1, p. 23-25), vooral van het bijbehorende schema, meldt mevrouw Marie Louise van Emden-Geenen (voorzitter sector kanton rechtbank Utrecht) dat de gegevens over de locaties van de rechtbank Utrecht (Amersfoort en Utrecht) niet correct zijn. Beide locaties hanteren geen gegarandeerde termijn voor uitspraak, maar geven de beschikking zo spoedig mogelijk af, feitelijk veelal binnen enkele dagen. Indiening per fax is op beide locaties mogelijk; het origineel hoeft *niet* te worden nagestuurd. Ten slotte bestaan op beide locaties geen afspraken over de maximale termijn waarop de ontbinding wordt uitgesproken.

AGENDA

Seminar internationale contracten

Op dinsdag 9 maart (13.00-17.00 uur) organiseert ICC in Den Haag een seminar over contracten in de internationale handel. Gerenommeerde sprekers behandelen eenmalige internationale handelstransacties (verkoopcontract en occasional intermediary) en op duurzaamheid

gerichte internationale handelsrelaties (distributorship, agency en franchising). Kosten (excl. BTW): €155 (leden ICC Nederland) en €195 (niet-leden); informatie en aanmelding: www.icc.nl (agenda) of info@icc.nl

Themamiddag buitenland

Op donderdag 12 februari aanstaande vindt in het bureau van de Amsterdamse Orde een themamiddag plaats over de positie van de Orde en haar leden ten opzichte van 'het buitenland'. Aanleiding voor deze themamiddag is het aftreden van mr. W.C. van Manen als voorzitter van de Stichting Advocaten voor Advocaten. Hij draagt het voorzitterschap over aan mr. A.H.J. van den Biesen. Naast de sprekers van enkele

organisaties zullen vertegenwoordigers van een aantal landen een korte presentatie geven. Ook is er gelegenheid voor discussie. De ontvangst is vanaf 14.30 uur. Het programma duurt van 15.00 tot 17.00 uur. De middag wordt afgesloten met een borrel. Adres: Tesselschadestraat 4-12, 1054 ET Amsterdam. *Indien u deze middag wilt bijwonen kunt u zich aanmelden bij Daniëlle Ball, d.ball@advocatenorde.nl*

Rechtshulp: een vak apart

Op 28 april 2004 vieren de Raden voor Rechtsbijstand hun tweede lustrium met een congres in Muziekcentrum Vredenburg in Utrecht, met als thema 'Rechtshulp: een vak apart'. Sprekers o.a.: minister van Justitie J.P.H. Donner en landelijk deken J.

Brouwer; dagvoorzitter: Tom Egbers. Informatie en/of aanmelding; Studiecentrum Kerckebosch, postbus 122, 3700 AC Zeist, tel.: (030) 698 42 22, fax: (030) 698 42 43, e-mail: studiecentrum@kerckebosch.nl

Geluidshinder

Op 21 april 2004 houdt de Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) in de Jaarbeurs te Utrecht de Geluidshinderdag 2004, met als thema: 'Geluidbeleid in beweging; recente en komende wijzigingen Wet geluidshinder'. Voordrachten en discussies over o.a. modernisering instrumentarium geluidbeleid; samenwerking EU-richtlijn omgevingslawaai; het lokale geluidbeleidsplan.

Dagvoorzitter: Victor Deconinck. Er is ook een expositie van fabrikanten en leveranciers van materialen, apparatuur en kennis op het terrein van geluidshinderbestrijding. Inlichtingen/aanmelding: NSG, postbus 381, 2600 AJ Delft; tel.: (015) 256 27 23, fax: (015) 257 86 63 en e-mail: info@nsg.nl. Zie ook de NSG-website www.nsg.nl, waar men zich ook (elektronisch) kan aanmelden.

Mexicaanse advocaten met de dood bedreigd

Sameul Alfonso Castellano Piñón, Beatriz Casas Arellanes en andere advocaten hebben op 24 november jongstleden een anonieme dreigbrief ontvangen waarin zij in verband met hun werk met de dood werden bedreigd. Piñón en Arellanes werken voor het regionale kantoor van *Acción de los Cristianos para la Abolición de la Tortura* (ACAT), een christelijke organisatie die ijvert voor de afschaffing van marteling in Mexico. De beide advocaten werken ook voor de *Organización Indígena de Derechos Humanos de Oaxaca*, een regionale mensenrechtenorganisatie (Oaxaca is een provincie in het zuiden van Mexico). Sinds de twee advocaten in oktober 2002 een strafzaak op zich namen, hebben zij herhaaldelijk vergelijkbare bedreigingen en intimidaties moeten doorstaan.

Piñón en Arellanes zijn, met anderen, aangesteld als raadslieden van de verdachten van de moord op 26 inheemse bewoners van Agua Fría, Oaxaca in mei 2002. Dit voorval veroorzaakte destijds grote opschudding. Volgens aanhoudende geruchten hebben de Mexicaanse autoriteiten onder druk van de publieke opinie vervolgens willekeurig een aantal verdachten gearresteerd en gemarteld. Naar aanleiding van inspanningen van Piñón, Arellanes en anderen is een aantal van de verdachten (voorwaardelijk) op vrije voeten gesteld.

In de dreigbrieven die de advocaten naar aanleiding van hun werk in deze zaak hebben ontvangen, wordt aangedrongen op het neerleggen van de verdediging van de verdachten. De Mexicaanse autoriteiten hebben, ondanks herhaalde verzoeken daartoe, tot nu toe geen actie ondernomen de briefschrijvers te achterhalen. Amnesty International heeft naar aanleiding van deze gebeurtenissen een *urgent action* gestart. U kunt deze actie ondersteunen door een brief te schrijven aan verschillende Mexicaanse autoriteiten.

Voor meer informatie over deze actie en over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met de secretaris mr Mirjam Siesling, p/a Janskerkhof 16, 3512 BM Utrecht, tel.: 030-253 71 21, fax: 030-253 70 28, M.Siesling@law.uu.nl. Rekeningnummers: ABN 489.938.655, Postbank 433.83.27.

Magistrale

OVERWEGINGEN

Net als in het vorige nummer roept de redactie op passages uit rechterlijke uitspraken in te sturen die geestig, bloemrijk, raar, onhandig of bijvoorbeeld regelrecht beledigend zijn. Maakt niet uit wat, als de lezer maar denkt: lees ik dit goed? Staat hier wat hier staat? Deze magistrale overwegingen zullen we in deze rubriek publiceren, zodat u met uw inzending vele anderen een plezier doet. Hiernaast alvast weer een voorbeeld, uit de pen van de kantonrechter in Nijmegen (22 oktober 1993).

'Alvorens op het geschil in te gaan veroorlooft de kantonrechter zich de volgende overwegingen. De kantonrechter is de jegens hem door de gemachtigde van gedaagde in de onderhavige en eerdere procedures geuite beledigingen, insinuaties, schimpscheuten en wat dies meer zij, beu. De kantonrechter heeft een redelijk dikke huid en kan best wat hebben, maar hij is ook maar een mens en voor hem is de maat vol. Een kantonrechter met een gezond zelfrespect zoals deze kantonrechter is, behoeft zich een behandeling zoals die hem van de kant van die gemachtigde voortdurend ten deel valt niet aan te laten leunen. Gedaagdes gemachtigde zal in het vervolg de hem jegens de kantonrechter passende normale eisen van fatsoen in acht hebben te nemen. Mocht hem dat niet lukken, dan zal de kantonrechter niet aarzelen gepaste stappen tegen bedoelde gemachtigde (kandidaat-notaris!) te ondernemen teneinde te

trachten te bereiken dat die gemachtigde in het vervolg zijn vuilnisemmers elders leegt dan boven het hoofd van de kantonrechter.

Wederpartijen van gedaagdes gemachtigde en hun gemachtigden zullen in het vervolg in voorkomende gevallen kunnen rekenen – voor zover zij die althans inroepen – op de bescherming door de kantonrechter tegen gedaagdes gemachtigde. Ook tegenover hen zal deze zich hebben te matigen.' (PRG 1994/4058)

AGENDA

Bekenden van Justitie

Recidivecijfers spelen een steeds grotere rol bij het beoordelen van het succes van strafrechtelijke interventies. Het WODC heeft onlangs een rapport uitgebracht met nieuwe cijfers over de 'veelplegers', daders die keer op keer in de fout gaan en waarbij geen enkele straf of maatregel lijkt te helpen. De cijfers uit dit onderzoek zullen worden gepresenteerd op een conferentie op donder-

dag 19 februari 2004, 12.30-17.20 uur; locatie: Novotel te Amsterdam; kosten: € 195; punten Permanente opleiding: 3. Sprekers zijn o.a. prof. mr. Y. Buruma, hoogleraar Strafrecht en Strafprocesrecht, Katholieke Universiteit Nijmegen, mw. drs. M.C.A. Blom, directeur, Directie Sancties, Reclassering & Slachtofferzorg Ministerie van Justitie, Den Haag.

Werken met de nieuwe BOPZ, voor piketadvocaten

Onder deze titel wordt er op donderdag 8 april 2004 een cursus gegeven (Permanente opleiding: 3 of 6 punten). Onderwerpen: nieuwe ontwikkelingen in de BOPZ (voorwaardelijke machtiging, zelfbinding); rechtspraak rond dwangopneming en

gedwongen verblijf; dwangbehandeling; BOPZ en opneming van ouderen. Locatie: Congrescentrum Antropia te Driebergen-Zeist. Informatie: Medilex (030) 69 33 887, kosten: € 245 exclusief BTW.

Beroepsgeheim in het gezondheidsrecht

Op vrijdag 23 april 2004 houdt de Vereniging voor Gezondheidsrecht haar jaarvergadering over 'Het beroepsgeheim, continuïteit en verandering'. Bovendien zal tijdens deze bijeenkomst de eerste Henk Leenen-lezing worden gehouden door

mevrouw prof. mr. H.D.C. Roscam Abbing. Locatie: Koningszaal van Artis; tijd 10.30-16.00 uur; informatie: het secretariaat van de Vereniging; mevr. R. van Baal, Postbus 20051, 3502 LB Utrecht (tel.: 030-28 23 322, e-mail: vgr@fed.knmg.nl)

Omgaan met onbekwame patiënten en hun familie

Op donderdag 11 maart 2004 vindt er in Utrecht een cursus plaats over het omgaan met onbekwame patiënten en hun familie. Onderwerpen: beoordelen van (on)bekwaamheid; conflicten tussen hulpverleners en familie oplossen; anticiperen op

onbekwaamheidsperikelen; mentor-schap, bewind en curatele. Informatie: Medilex (030) 69 33 887; www.medilex.nl Kosten: € 245 exclusief BTW. Permanente opleiding: 3 punten.

Over de banden

Geachte lezer

Als uitgever van het Advocatenblad wil Reed Business Information u bij deze graag informeren hoe u de jaarbanden kunt verkrijgen.

Iedere advocaat kreeg als lid van de Nederlandse Orde van Advocaten elk jaar automatisch een band toegestuurd, om er de Advocatenbladen in op te bergen. Twee jaar geleden hebben wij in goed overleg met de Orde besloten om alleen nog banden te leveren op verzoek. Hiervoor hadden wij toentertijd een belangrijk argument, omdat wij regelmatig signalen kregen, onder andere uit lezersonderzoek dat lang niet alle lezers het blad bewaren. De aanvragen van de laatste twee jaar bevestigden die constatering.

Er is nog een argument bij gekomen: via BalieNet (www.balie-net.nl) is het archief van het Advocatenblad te raadplegen. In het archief vindt u alle artikelen van de laatste jaren en ze zijn *full text* opgeslagen en ook als zodanig te downloaden.

Maar...

de mogelijkheid om de banden aan te vragen blijft natuurlijk bestaan. Omdat er over de verandering nog geregeld vragen binnenkomen bij Orde en uitgever, willen we u dit jaar nog beter informeren over hoe u deze banden kunt bestellen. Daarom zit bij het volgend nummer van het *Advocatenblad* (2004-3, van 20 februari) een brief bijgesloten waarmee u eenmaal de banden gratis kunt aanvragen en dan tot wederopzegging ieder jaar krijgt toegestuurd.

Maar u kunt zich ook nu al gratis abonneren op de banden door met vermelding van kantoor naam, naam en adres:

een e-mail te zenden aan: **klantenservice@reedbusiness.nl;**
te bellen met de klantenservice: **0314 - 358 358;**
te faxen naar de klantenservice: **0314 - 349 048.**

Wij hopen en verwachten dat de regeling duidelijk is, zodat iedereen die dat wil op eenvoudige wijze de banden kan verkrijgen.

Met vriendelijke groet,

Reed Business Information bv

Drs. Jan Willem van der Weele

Uitgever van het Advocatenblad

Nb. Voor betalende abonnees blijft de mogelijkheid bestaan om de banden te bestellen tegen betaling van € 15,00 inclusief BTW en exclusief verzendkosten.

Geen conservatoire beslaglegging na uitbetaling bankgarantie

mr. M.A.J.G. Janssen

advocaat bij en directeur van het
Wetenschappelijk Bureau van AKD Prinsen Van
Wijmen, tevens universitair docent Burgerlijk
Recht KUN

mr. C.W.M. Slegers

advocaat bij Aben & Slag Advocaten

Na uitkering van het geld van de bankgarantie kan er conservatoir beslag worden gelegd op vermogensbestanddelen van de begunstigde, eventueel door degene die opdracht heeft gegeven tot het stellen van de bankgarantie. Een dergelijk beslag frustriert het doel van de bankgarantie niet, meent althans het Hof Amsterdam in een uitspraak van 16 oktober jl.¹ Janssen en Slegers denken daar anders over. Bij een bankgarantie moet men er op kunnen vertrouwen dat er daadwerkelijk wordt uitbetaald, een conservatoir derdenbeslag verhindert dat de begunstigde vrij beschikt over het uitgekeerde geld.

De bankgarantie is een zekerheidsgarantie, een voorwaardelijk aanvaarde verplichting tot schadevergoeding, bestaande uit de betaling van een overeengekomen bedrag². In de praktijk wordt er in veel contractuele relaties als extra zekerheid overeengekomen dat ten gunste van een van beide de andere partij een bankgarantie dient te stellen. Ook het over en weer bedingen van bankgaranties komt regelmatig voor. Een bankgarantie kan ook dienen als concrete zekerheid voor gegarandeerde kwaliteit van de geleverde diensten/zaken. Ook bij overnamecontracten wordt regelmatig met de bankgarantie in geldelijke zin ingestaan voor bijvoorbeeld de juistheid van de laatste balans of het eigen vermogen. In het kader van beslag- en executiegeschillen wordt de bankgarantie noodgedwongen aangeboden en gehanteerd als vervangende zekerheid om een conservatoir beslag ongedaan te maken of om een aangekondigde (aangevangen) executie in afwachting van de uitkomst in appèl of cassatie te vermijden (te doen staken).

De bank verbindt zich in het kader van de bankgarantie om een eigen schuld te betalen, waarvoor zij weliswaar zekerheid heeft bedongen; een borg verbindt zich om de schuld van een derde te voldoen of een schadevergoeding voor/namens die derde te betalen. Bij de afroepgarantie vloeit uit de overeenkomst tussen de garant (veelal de bank)

en de begunstigde voor de garant een zelfstandige verbintenis voort die ertoe strekt dat hij gedurende een bepaalde periode en tot een bepaald maximum op meestal schriftelijke afroep van de begunstigde het bedrag zal uitbetalen waarop de begunstigde ingevolge de bankgarantie aanspraak kan maken. Kenmerkend voor de afroepgarantie is dat zij materieelrechtelijk is geabstraheerd van de onderliggende wederkerige overeenkomst tussen de hoofdschuldenaar en de begunstigde.³

Fundamenteel voor het functioneren van de bankgarantie als zekerheidsinstrument is dat de betaling niet verhinderd mag worden als aan de voorwaarden ervan is voldaan, ongeacht hetgeen zich afspeelt tussen de partijen bij de achterliggende verhouding dan wel is bepaald in de achterliggende overeenkomst.⁴ Als tegenwicht moet de garant de garantiëvoorwaarden voor uitbetaling strikt toepassen: conformiteit staat voorop.⁵

ALLEEN BIJ FRAUDE NIET BETALEN

In de praktijk worden twee middelen ingezet om betaling onder de afroepgarantie te verhinderen:⁶ kort geding en conservatoir derdenbeslag. In kort geding vraagt de opdrachtgever van de bankgarantie (*principal*) jegens de garant (veelal een bank) een verbod van uitbetaling, en jegens de begunstigde een verbod om onder de bankgarantie te claimen. De *principal* kan ook een conservatoir derdenbeslag leggen onder de garant ten laste van de begunstigde, ter verzekering van bijvoorbeeld terugbetaling van het ten onrechte uit hoofde van de bankgarantie uit te keren bedrag.

Bij deze rechtsmaatregelen is de vaste lijn in de rechtspraak dat de bank niet betrokken is bij de achterliggende verhouding bij de bankgarantie of geschillen tussen de opdrachtgever en de begunstigde van de garantie, dat de bank geen verplichting heeft om onderzoek te doen en te oordelen met betrekking tot de inhoudelijke juistheid

De bankgarantie kan niet functioneren als zekerheidsinstrument als de betaling wordt verhinderd terwijl aan de voorwaarden van de garantie is voldaan

(frauduleusheid) van het betalingsverzoek.⁷ Sterker nog, verdergaand onderzoek door de bank strookt niet met de van haar verlangde terughoudende opstelling in het licht van het onafhankelijke karakter van de afroepgarantie. Alleen bij evidente fraude of misbruik door de begunstigde, dus blijkend zonder nader onderzoek, is de bank jegens de opdrachtgever verplicht niet te betalen en is

zij zelfs aansprakelijk te houden als ze toch betaalt. Het begrip evidente fraude is in de rechtspraak omlijnd; slechts in klip en klare situaties is uitzondering op de hoofdregel 'betaling op eerste verzoek' toegestaan. Evidente fraudegevallen zullen slechts weinig voorkomen.⁸ Als geen evidente fraude blijkt bij het invoeren van betaling onder de bankgarantie, moet het conservatoir beslag

worden opgeheven. Dit wordt normaliter ook door de voorzieningenrechter gelast.⁹

BESLAG NA UITBETALING

In de zaak van het arrest van het Amsterdamse Hof van 16 oktober 2003¹⁰ kiest de begunstigde nog een andere rechtsmaatregel tot verhindering van betaling: conservatoir derdenbeslag nadat onder de bankgarantie was uitgekeerd. Matterhorn was enig aandeelhouder van Vurol B.V. Matterhorn heeft alle aandelen in Vurol B.V. verkocht en geleverd aan Chubb Flamecontrol B.V. (hierna: Chubb). De koopovereenkomst bevat een non-concurrentiebeding ten laste van Matterhorn; elke overtreding kost € 50.000. Terzake de nakoming van haar verplichtingen heeft Matterhorn een bankgarantie van

Het hof stelt dat ook bij conservatoir beslag het bedrag deel blijft uitmaken van het vermogen van de begunstigde en dat hij er rente van kan trekken

€ 100.000 doen stellen door ABN/Amro, uit te keren op eerste schriftelijk verzoek. Chubb heeft de bankgarantie voor een bedrag van € 50.000 getrokken omdat volgens haar het non-concurrentiebeding was overtreden. Het bedrag van € 50.000 is op een bankrekening van Chubb bij de ABN/Amrobank bijgeschreven. In een bodemprocedure tegen Chubb vordert Matterhorn het bedrag weer terug, stellende dat zij het non-concurrentiebeding niet heeft overtreden en derhalve de boete niet heeft verbeurd.

Vooruitlopend op die bodemprocedure heeft Matterhorn onder de ABN/Amrobank conservatoir derdenbeslag ten laste van Chubb gelegd ter zake van al hetgeen Chubb van de bank te vorderen heeft. In kort geding heeft Chubb opheffing van dat beslag gevorderd, stellende dat die beslagen in strijd zijn met aard en strekking van de bankgarantie. De voorzieningenrechter te Utrecht heeft de vordering van Chubb toegewezen.¹¹ Het hof vernietigt echter het oordeel van de voorzieningenrechter.

UITGEWERKT

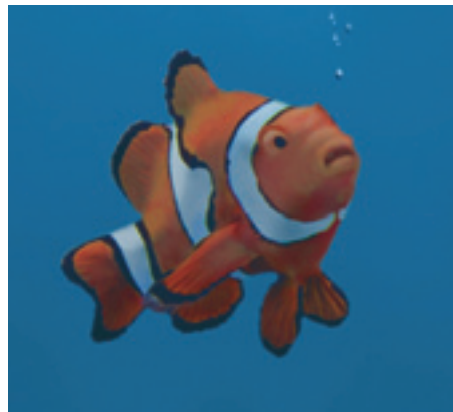
In de optiek van het hof strekt een bankgarantie ertoe het risico af te dekken van niet-nakoming en insolventie ter zake van de uitbetaling door Matterhorn van de gezeekerde geldverbintenissen. Bovendien kan de begunstigde volgens het hof op eenvoudige wijze de vrije beschikking over het bedrag te verkrijgen zonder eerst een procedure te moeten voeren. Aan deze functies van de bankgarantie is naar het oordeel van het hof voldaan. Omdat het bedrag aan Chubb is uitbetaald en deel uitmaakt van haar vermogen, riskeert zij niet meer dat Matterhorn boeten niet betaalt, of insolvent raakt. Nadat de bank betaalde en het bedrag ter beschikking van de begunstigde kwam, is de bankgarantie in de optiek van het hof uitgewerkt.

Volgens het hof frustreert het conservatoir beslag niet de vermelde doeleinden van de bankgarantie. Weliswaar kan zo de vrije en onbelemmerde beschikking van de begunstigde door het conservatoir beslag ingeperkt worden, met name indien het beslag direct na de uitbetaling wordt gelegd op de desbetreffende bankrekening van de

Uit het adagium ‘eerst betalen dan praten’ volgt dat de bankgarantie niet kan worden beperkt tot de enkele ontvangst van de gelden door de begunstigde

begunstigde. Maar dat neemt naar zijn oordeel niet weg dat het bedrag ook dan deel blijft uitmaken van het vermogen van de begunstigde, dat hij er rente van kan trekken en dat hij het bedrag pas terug hoeft te betalen na een veroordelend vonnis daartoe in een door de principaal te entameren bodemprocedure. Een en ander wordt, aldus het hof, ook niet anders indien de begunstigde teneinde opheffing van het beslag te bewerkstelligen, op zijn beurt een bankgarantie zou moeten stellen in afwachting van de uitkomst van de bodemprocedure.

Het hof meent verder dat het abstracte

karakter van de bankgarantie slechts ziet op de positie van de bank: behoudens kennelijke willekeur of bedrog is de bank op het enkele verzoek van de begunstigde verplicht te betalen zonder dat daartegen door de bank of principaal bezwaar kan worden gemaakt op basis van argumenten ontleend aan de onderliggende rechtsverhouding. Het is denkbaar dat de overeenkomst tussen principaal en begunstigde meebrengt dat na uitbetaling van de bankgarantie geen conservatoire beslagen mogen worden gelegd op bepaalde vermogensbestanddelen, waarmee de principaal afstand zou doen van zijn recht om ter zake van (toekomstige) vorderingen op de wederpartij conservatoire maatregelen

te treffen. Van een dergelijke afspraak was volgens het hof in het onderhavige geval echter niet gebleken.

BETEKENIS ONDERGRAVEN

Wij kunnen ons met de uitkomst in de zaak Matterhorn/Chubb niet verenigen¹² en weten ons gesteund door een aantal rechterlijke uitspraken. In de eerste plaats kan worden gewezen op een uitspraak van de president Rechtbank Haarlem.¹³ Daarin was conservatoir derdenbeslag gelegd nadat onder een bankgarantie was uitgekeerd, met het doel te voorkomen dat het betaalde bedrag feitelijk en daadwerkelijk ter beschikking kwam van de begunstigde. Onzes inziens geeft de president terecht aan dat derdenbeslag in strijd is met het karakter van de afroepgarantie. Wanneer op deze eenvoudige wijze kan worden voorkomen dat de begunstigde de feitelijke beschikking krijgt over het gegarandeerde bedrag wordt, zoals de president terecht opmerkt, het in het handelsverkeer beoogde effect van de bankgarantie geheel tenietgedaan.

Bartman kan begrip opbrengen voor dit oordeel, hoewel hij zich afvraagt of de president het abstracte karakter van de bankgarantie niet te zeer oprekt ten behoeve van het belang van het (internationaal) handelsverkeer.¹⁴ In deze zij opgemerkt dat het Hof Amsterdam in de zaak Matterhorn/Chubb oordeelde dat bedoelde abstractie in beginsel niet verder gaat dan de verweermiddelen die de bank kan aanvoeren tegen de begunstigde die om betaling vraagt. Met Bartman menen wij dat de betekenis van het instituut van de bankgarantie (de afroepgarantie) door het leggen van het hier aan de orde zijnde conservatoir derdenbeslag – materieel – wordt ondergraven.¹⁵ Daarom achten wij het rechteens aanvaardbaar dat de president Rechtbank Haarlem het (abstracte karakter van) de bankgarantie laat ‘naijlen’ na de uitbetaling.¹⁶

REKENEN OP VRIJE BESCHIKKING

Ook het Hof 's-Gravenhage¹⁷ is de mening toegedaan dat beslaglegging op onder de garantie uitbetaalde gelden niet verenigbaar is met het rechtskarakter van een afroepgarantie. Dit brengt mee dat ook geen beslag kan worden gelegd onder een derde op wiens rekening de bank het bedrag op verzoek van de begunstigde heeft overgemaakt. Terecht overweegt het hof dat uit het rechtskarakter van de afroepgarantie voortvloeit dat de begunstigde er op moet kunnen rekenen dat hij op grond van het enkele afroepen van de garantie de beschikking krijgt over de uit te keren gelden. Beslaglegging is met dit karakter van de garantie evident in strijd. Dit wordt anders als de bank niet op afroep van de begunstigde tot uitbetaling had mogen overgaan omdat sprake is van een kennelijk willekeurige of bedrieglijke aanspraak.

Zie evenzeer de door het Hof Amsterdam vernietigde uitspraak van de voorzieningenrechter van de Rechtbank Utrecht.¹⁸ Ook hij benadrukt terecht dat uit het rechtskarakter van de afroepgarantie voortvloeit dat de begunstigde in het algemeen er zonder meer op moet kunnen rekenen dat hij op grond van het enkele afroepen van de bankgarantie de vrije en onbelemmerde beschikking krijgt over de uit dien hoofde uit te keren gelden. Een conservatoir derdenbeslag is niet te verenigen met karakter en functie van de bankgarantie.

NOTEN

- 1 JOR 2003/291; er is geen cassatie ingesteld.
- 2 Zie uitgebreid terzake: Slegers in zijn bijdrage in *Garanties in de rechtspraktijk*, onder redactie van M.M. van Rossum, 2002, p. 143 e.v.
- 3 In dit artikel staat de onafhankelijke of abstracte bankgarantie centraal: de voorwaarden voor betaling lopen niet samen met de onderliggende rechtsverhouding maar worden uitsluitend bepaald door de voorwaarden van de bankgarantie. Anders bijvoorbeeld dan bij de borgtocht; zie verder Pabbruwe, *Bankgarantie 2000*, p. 1-14.
- 4 Schoordijk typeert de rechtsverhouding van partijen bij een afroepgarantie treffend als 'eerst betalen, dan praten', zie WPNR 2000/6385, p. 23-26. Zie nader over de overeenkomst 'Eerst betalen dan praten', F.H.J. Mijnsen, preadviezen van de Vereeniging Handelsrecht, 1984, p. 22-25.
- 5 *Garanties in de Rechtspraktijk* (a.w.), p. 149.
- 6 Zie uitgebreid terzake Pabbruwe a.w., hoofdstuk VI, p. 45-59.
- 7 Zie onder meer *Garanties in de Rechtspraktijk* (a.w., p. 152 e.v.).
- 8 *Garanties in de Rechtspraktijk* (a.w.), p. 152-155.

TOE TE JUICHEN

Molkenboer vraagt zich af of de beslissing van de voorzieningenrechter wel past in het systeem van het (beslag)recht.¹⁹ Onzes inziens is dat wel het geval. Zoals Molkenboer zelf opmerkt,²⁰ volgt uit het adagium 'eerst betalen dan praten' dat de werking van de bankgarantie niet beperkt is tot de enkele ontvangst van de gelden door de begunstigde. Het (abstracte) karakter van de afroepgarantie brengt mee dat de begunstigde daadwerkelijk en vrij over de door de bank betaalde som kan beschikken. Terecht zegt Molkenboer dat de opdrachtgever de zekerheid van de bankgarantie niet tot een wassen neus kan maken door direct na uitbetaling door de bank onder deze bank beslag te leggen. Wij menen dan ook dat de uitspraken van de voorzieningenrechter in Haarlem en Utrecht en van het Hof Den Haag zijn toe te juichen omdat daarmee het vertrouwen in de bankgarantie als instrument in het handelsverkeer verder wordt versterkt.²¹

Er kan in deze een parallel worden getrokken met het geval dat een gedaagde die een procedure heeft verloren, conservatoir derdenbeslag legt op een geldbedrag – gestort bijvoorbeeld onder de executerend deurwaarder – dat is betaald ter voldoening van een veroordelend en uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis. Geldende leer is dat dan het conservatoir beslag in kort

geding dient te worden opgeheven omdat daarmee de executie van het uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis wordt gefrustreerd. Deze tegenwerking is namelijk slechts geoorloofd als het vonnis berust op een kennelijke juridische of feitelijke misslag of als door de voormalige gedaagde omstandigheden zijn aangevoerd die tot de conclusie leiden dat hij door de executie van het vonnis in een noodtoestand zou komen te verkeren.²²

CONCLUSIE

Bij een onafhankelijke bankgarantie geldt het adagium 'eerst betalen, dan praten'. Als een bankgarantie wordt afgeroepen, moet erop kunnen worden vertrouwd dat ook daadwerkelijk wordt uitbetaald.²³ Die betaling kan in beginsel niet worden gefrustreerd door een conservatoir derdenbeslag door degene ten laste van wie de bankgarantie is gesteld, omdat de begunstigde dan niet meer vrij en onbelemmerd kan beschikken over de uitgekeerde gelden. Dat is slechts anders indien er sprake is van een kennelijk willekeurige of bedrieglijke aanspraak.²⁴ Daarom is de uitspraak van het Hof Amsterdam onjuist. Ook al is in deze zaak geen cassatie ingesteld: de Hoge Raad zal uiteindelijk moeten spreken. ●

- 9 Zie bijvoorbeeld president Rechtbank Amsterdam 14 mei 1981, KG 1981, 71 en Voorzieningenrechter Rechtbank Rotterdam 11 juli 2002, KG 2002, 195 en uitvoerig Pabbruwe, a.w., p. 46-52.
- 10 JOR 2003/291.
- 11 20 mei 2003, KG 2003, 157.
- 12 Anders Pabbruwe, a.w., p. 46 : 'Soms komt het voor dat de Beneficiary de Guarantor opdraagt het onder de garantie te betalen bedrag aan een derde over te maken. Wordt daaraan voldaan, dan is conservatoir beslag door de Principal onder die derde wel geoorloofd. De afroepgarantie is dan immers door die overmaking 'uitgewerkt'.
- 13 6 februari 1987, KG 1987/104.
- 14 S.M. Bartman, NJB 1987/34, p. 1093.
- 15 S.M. Bartman a.w., p. 1093.
- 16 Zie ook G.J.P. Molkenboer, *Garanties*, bundel Jonge Baliecongres, p.71, over het door het hof Amsterdam vernietigde vonnis van de voorzieningenrechter Rechtbank Utrecht 20 mei 2003, KG 2003/157.
- 17 Hof 's-Gravenhage 21 september 1994, KG 1994/381.

- 18 20 mei 2003, KG 2003/157: 'Nu de bankgarantie is gesteld ter verzekering van de nakoming van de verplichtingen van Matterhorn, laat het door haar gelegde conservatoir beslag op de onroerende zaak van Chubb zich evenmin met het karakter en de functie van de bankgarantie verenigen'.
- 19 Molkenboer, a.w., p. 71.
- 20 Molkenboer, a.w., p. 70-71.
- 21 Molkenboer, a.w., p. 71.
- 22 Zie onder meer president Rechtbank Alkmaar 10 december 1998, KG 1999/11. Zie verder art. 438 Rv, waarover *Tekst en Commentaar Burgerlijke Rechtsvordering 2002*, met name aantekening 2, p. 605-606.
- 23 Vergelijk R.I.V.F. Bertrams, *Contracteren in de internationale praktijk*, 1994, p. 123: 'Met name bij internationale verhoudingen is een enkel recht op betaling van de prijs of betaling van schadevergoeding betrekkelijk weinig waard. Het gaat om daadwerkelijke betaling en wel onmiddellijk en zonder problemen. "The law is where the money is".'
- 24 In gelijke zin H.A. Stein, WPNR 2003/6541, p. 564.

Bellende secretaresse heeft wél afgeleid verschoningsrecht

Taru Spronken

bijzonder hoogleraar Verdediging in strafzaken en advocaat te Maastricht

Fokke Fernhout

onderzoeker Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Maastricht²

Uit het vonnis van de Rechtbank Alkmaar van 1 juli 2003¹ – gemeld in Orde van de Dag van 18 december jl. – zou kunnen worden afgeleid dat de secretaresse van een advocaat geen verschoningsrecht heeft als ze een afspraak maakt met een cliënt. Volgens Taru Spronken en Fokke Fernhout is dit een betreuwenswaardige uitgljijer van de rechtbank.

Aan sommige beroepen hecht de wetgever zo’n belang, dat zelfs de waarheidsvinding in strafzaken achter wordt gesteld bij de onbelemmerde uitoefening van die beroepen. De advocatuur behoort onbetwist tot die vertrouwensberoepen. Wie bijstand van een advocaat nodig heeft, moet vrijuit kunnen spreken zonder te hoeven vrezen dat de aan zijn raadsman verstrekte informatie later elders belandt. Die door de wet geboden bescherming behoort bij de rechter in goede handen te zijn. Helaas heeft de Rechtbank Alkmaar dit vertrouwen geschaad.

ALKMAARSE SECRETARESSE

De Rechtbank Alkmaar moest oordelen over het volgende geval. De telefoonlijn van verdachte werd afgeluisterd. Op een gegeven moment belt hij met zijn advocaat voor een afspraak en krijgt hij de secretaresse aan de lijn. Hij geeft aan de secretaresse een telefoonnummer op waarop hij bereikt kan worden. Big Brother luistert mee en gaat ook tappen op dit aan de secretaresse opgegeven nummer. Dat levert – kennelijk – bewijs op tegen verdachte. Ter zitting wordt aangevoerd dat de officier van Justitie de beginnelen van een goede procesorde heeft geschonden en dus niet-ontvankelijk moet worden verklaard, dan wel dat het desbetreffende materiaal als onrechtmatig verkregen van het bewijs moet worden uitgesloten.

Het wettelijk kader wordt gegeven door art. 126aa lid 2 Sv, dat voorschrijft processen-verbaal en andere voorwerpen (bijvoorbeeld de optische schijven waarvan de tapkamers uitpuilen) die mededelingen ‘behelzen gedaan door of aan een persoon die zich op grond van artikel 218 zou kunnen verschonen indien hem als getuige naar de inhoud van die mededelingen zou worden gevraagd’ te vernietigen. Indien het gaat om mededelingen aan een verschoningsgerechtigde die (volgens de officier van Justitie) niet onder het verschoningsrecht vallen, kan voeging bij de processtukken slechts plaatsvinden na van de rechter-commissaris verkregen machtiging.

De rechtbank maakt korte metten met het verweer en overweegt: ‘Aan een secretaresse van een advocaat komt onder bepaalde omstandigheden een verschoningsrecht toe, namelijk *wanneer zij optreedt als verlengstuk van de raadsman*. Het afgeluisterde gesprek, dat slechts ging over een afspraak tussen verdachte en zijn raadsman, heeft zij echter niet als zodanig gevoerd, dus komt haar in zoverre geen verschoningsrecht toe.’ Met andere

woorden: in de visie van de rechtbank is deze secretaresse geen verschoningsgerechtigd persoon, omdat zij in casu niet optrad ‘als verlengstuk van de raadsman’.

PROTHESECRIERIUM

De verschoningsgerechtigden van art. 218 Sv kunnen moeilijk alles zelf doen en laten zich daarom in de uitoefening van hun werkzaamheden bijstaan door anderen. Die medewerkers krijgen daardoor vertrouwelijke informatie, die onder het verschoningsrecht van hun opdrachtgever valt. Om het verschoningsrecht niet tot een wassen neus te maken, zal dus ook aan die medewerkers het verschoningsrecht moeten worden toegekend. Dat wordt het ‘afgeleid verschoningsrecht’ genoemd. De omvang van het afgeleid verschoningsrecht wordt bepaald door de omvang van het verschoningsrecht van de opdrachtgever.³ Het criterium dat de rechtbank toepast, namelijk of de secretaresse al dan niet optreedt als verlengstuk van de advocaat (laten we zeggen: ‘het prothesecriterium’), is in literatuur of rechtspraak niet terug te vinden. De secretaresse van een

Het criterium van de rechtbank of de secretaresse al dan niet optreedt als verlengstuk van de advocaat, is in literatuur of rechtspraak niet terug te vinden

advocaat heeft het verschoningsrecht met betrekking tot in de uitoefening van haar werkzaamheden verkregen informatie, indien en voorzover dit verschoningsrecht ook aan de advocaat zou toekomen. Een aanvullende eis, te weten dat zij ook nog eens het verlengstuk moet zijn van de advocaat, bestaat niet en valt ook niet te rijmen met de ratio van het afgeleide verschoningsrecht.

Wat de rechtbank met haar criterium bedoelt is bovendien niet erg duidelijk. Een secretaresse die een afspraak maakt voor een advocaat is kennelijk niet zijn 'verlengstuk', maar wanneer is zij dit wel? Als zij een afspraak afzegt? Of als ze een boodschap overbrengt, anders dan het afzeggen van een afspraak? Of kan ze aan de telefoon helemaal niet het verlengstuk van de advocaat zijn? Het is allemaal flauwekul.

Bij toepassing van het juiste criterium zou de zaak anders zijn afgelopen. In beginsel valt alle door een geheimhouder van of door toedoen van zijn cliënt verkregen informatie onder het verschoningsrecht. Dat geldt zeker voor diens persoonlijke gegevens. Een als getuige gehoorde advocaat hoeft derhalve het adres, verblijfplaats of telefoonnummer van zijn cliënt niet mede te delen. Dat geldt daarom ook voor zijn secretaresse. Dat betekent dat het betrokken proces-verbaal en/of de optische schijf meteen had moeten worden vernietigd. Nu dat niet is gebeurd kan redelijkerwijs geen andere sanctie volgen dan bewijsuitsluiting.

MISKLEUN

De uitspraak van de rechtbank heeft de nodige aandacht gekregen in de pers. Dat is jammer, want door zo'n uitgljier mag niet de indruk ontstaan dat contacten met het personeel van een geheimhouder niet onder de bescherming van de vertrouwensberoepen vallen. De rechtbank had kunnen weten dat het Hof Amsterdam, dus het hof dat in hoger beroep over haar beslissingen oordeelt, er een andere opvatting op na houdt. Exact dezelfde casus (een afgeluisterd telefoongesprek tussen een verdachte en de secretaresse van zijn raadsman over een afspraak) leidde het hof immers tot het oordeel dat het Openbaar Ministerie vanwege het afgeleide verschoningsrecht van de secretaresse van dat gesprek geen gebruik had mogen maken.⁴ De Rechtbank Alkmaar heeft niet gemotiveerd aangegeven waarom zij tot een andere beslissing is gekomen. Dat valt gelet op de huidige stand van zaken in de jurisprudentie ook niet te motiveren, want onzes inziens is het prothesecriterium op niets, of op zijn best op drijfzand, gebaseerd. ●

NOTEN

- 1 NJ 2003, 684; er is geen hoger beroep ingesteld.
- 2 En zie noot 3.
- 3 Zie Taru Spronken en Fokke Fernhout, in Melai-Groenhuisen c.s., *Het wetboek van strafvordering*, suppl. 136, art. 218, aant. 9 en 14.
- 4 Hof Amsterdam 9 september 2002, *Nieuwsbrief Strafrecht* 2002, 284.

Is ze wel 'verlengstuk' als ze een boodschap overbrengt, anders dan het afzeggen van een afspraak? Of kan ze het aan de telefoon helemaal niet zijn? Allemaal flauwekul

Verplicht intakegesprek kan echtscheidingsprocedure verbeteren

Chantal van den Brandt-Simons¹

Student Open Universiteit OUNL

Dat mediation momenteel ruim in de belangstelling staat is begrijpelijk. De kosten van juridische procedures lopen op, de uitkomsten ervan zijn veelal onzeker, de gang naar de rechter is lang en rechterlijke tussenkomst is meestal niet goed voor de onderlinge verhoudingen. Mediation als wijze van geschilafdoening past verder goed in het overheidsbeleid tot dejuridisering en het plaatsen van verantwoordelijkheid voor conflicten bij de strijdende partijen zelf.² Bovendien wordt in de literatuur deze methode geacht veelal meer te bieden te hebben dan de traditionele civiele procedure. Toch durft niemand het aan om deze wijze van geschilafdoening een stevige plaats in ons rechtsbestel te geven. Mediation zou gestimuleerd moeten worden, maar – zo is de algemene opvatting – partijen kunnen niet verplicht worden gesteld om hun geschil met mediation op te lossen.

BIJ ECHTSCHEIDINGEN

Scheidingsmediation is een methode waarbij partijen onder begeleiding van een onafhankelijke bemiddelingsdeskundige het scheidingsproces in al haar facetten – psychologisch, zakelijk en juridisch – trachten te bespreken, om zo – op basis van hun wederzijdse belangen – te komen tot een voor hen optimale en door hen gedragen overeenstemming omtrent de afwikkeling van hun huwelijk.³

Met scheidingsmediation tracht men de belangentegenstellingen tussen de partijen te overwinnen en de communicatie zodanig te herstellen, dat partijen in staat zijn samen de bestaande en eventueel toekomstige pro-

blemen het hoofd te bieden. Met name in het personen- en familierecht, waar de omstandigheden relatief vaak wijzigen, is het wenselijk te zoeken naar wegen die voorkomen dat men voor elke gewijzigde omstandigheid de rechter moet adieren. Mediation is zo'n weg.

Experimenten met (vrijwillige) scheidingsmediation laten zien dat deze methode – in vergelijking met de reguliere civiele procedure – een positieve bijdrage levert aan de afhandeling van de scheiding. Het slagingspercentage ligt met 77 zeer hoog, de gemaakte afspraken blijken duurzaam en wijzigingen daarin kunnen vaker buiten de rechter om gerealiseerd worden.⁴ De verwachte communicatieverbetering blijft echter vaak uit.⁵

VERPLICHTING IS MOGELIJK

Voor een goed inzicht in het begrip 'verplichte mediation' is het belangrijk onderscheid te maken tussen het aangaan van de bemiddelingsplicht en het inhoudelijke bemiddelingstraject. Mediation start met een mediationovereenkomst. Deze overeenkomst valt onder het contractenrecht; niemand kan tot het aangaan ervan worden verplicht. Is echter een dergelijke overeenkomst aangegaan, dan heeft men de rechtens afdwingbare

Kan mediation als verplicht voorportaal worden toegevoegd aan de civiele echtscheidingsprocedure?

Chantal van den Brandt-Simons meent van wel.

In ieder geval is een intakegesprek verplicht te stellen.

plicht zich naar redelijkheid en billijkheid in te spannen om het geschil met mediation op te lossen.⁶ Verplichte mediation hoeft echter niet te zien op de plicht om een mediationovereenkomst aan te gaan, noch op de plicht het inhoudelijke bemiddelingstraject te doorlopen. De verplichting kan diverse gedaanten aannemen, zoals verderop in dit artikel zal blijken.

Verplichte mediation mag niet in strijd komen met art. 6 EVRM. Dit artikel garandeert het recht op toegang tot een onafhankelijke rechter. Voorzeningen mogen nimmer leiden tot het *definitief* vaststellen van burgerlijke rechten en verplichtingen buiten de onafhankelijke rechter om, tenzij men vrijwillig afstand van dit recht heeft gedaan.⁷ Het artikel zegt echter niets meer dan dat de overheid de toegang tot de rechter moet waarborgen.⁸ Bovendien stelt het artikel nergens dat het moet gaan om *rechtstreekse* toegang tot de rechter, ook een tussentijdse formule is toegestaan.⁹ Mediation als voorportaal van de civiele procedure is derhalve verenigbaar met de waarborgen van dit Verdragsartikel.

Naast vrijwilligheid is vertrouwelijkheid een wezenskenmerk van mediation. Tegenstanders van verplichte mediation stellen derhalve dat bemiddeling niet verplicht

Afgezien van een verplicht intake-annex oriëntatiegesprek leveren alle vormen van verplichte mediation problemen op met het wezenskenmerk vrijwilligheid

kan worden gesteld, omdat de uitkomst van het mediationproces – de vaststellingsovereenkomst – niet aan een integrale rechterlijke toetsing kan worden blootgesteld.¹⁰ De inhoud van het mediationproces, zo stellen zij, valt onder de contractuele geheimhou-

dingsplicht en kan niet aan de rechter worden voorgelegd. Deze geheimhoudingsplicht is echter niet waterdicht. Is deze opgenomen in een mediationreglement,¹¹ dan kunnen particulieren een beroep doen op het onredelijk bezwarende karakter van deze plicht

(art. 6:233 sub a BW). Is deze geheimhouding opgenomen in de mediationovereenkomst, dan kan op deze clause geen beroep worden gedaan als dat onder de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn (art. 6:248 lid 2 BW). Bovendien zijn dergelijke clauses als bewijsovereenkomsten te kwalificeren, en daardoor beperkt door art. 153 Rv.¹² Verplichte scheidingsbemiddeling hoeft dus ook op deze gronden geen onoverkomelijke problemen op te roepen.

*Een advocaat kan bij de mediation steun
en toeverlaat zijn, maar ook een stoorzender;
onderzoek hiernaar is niet eenduidig*

DRAAGVLAK BEPAALT SUCCES

Een mediationplicht is niet wenselijk als daarmee de kans op succes wordt ondermijnd. Belangrijke succesfactoren bij bemiddeling zijn de partij-attitude, de verhouding en machtsverdeling tussen de partijen, de attitude van de maatschappij – met name van de diverse soorten rechtsbijstandverleners – en de fase waarin het geschil zich bevindt. Vaak wordt gewezen op vrijwilligheid als voorwaarde voor succes, maar resultaten in Amerika laten zien dat de succesratio van bemiddeling door verplichtstelling niet (negatief) wordt beïnvloed.¹³

De kern van deze succesfactoren bestaat uit maatschappelijk draagvlak. Als de maatschappij het grote nut en voordeel van mediation erkent, de 'wil' heeft om er samen uit te komen, dan wordt bemiddeling een logische stap bij conflictoplossingen. Dat zal de succeskans zeker ten goede komen. Met name de houding van de rechtsbijstandsverleners is hierbij van belang. Zij zijn immers vaak het eerste aanspreekpunt van de rechtzoekenden.

Een ander punt blijkt de fase van het geschil te zijn. Uit (wederom) Amerikaans onderzoek is gebleken dat de kans op een akkoord tussen de echtelieden groter is, als zij in een zo vroeg mogelijk stadium in contact komen met de mediator. Ook van een verplichte voorafgaande introductiebijeenkomst valt positief effect te verwachten.¹⁴ Verplichte mediation en succesvolle mediation sluiten elkaar dus niet wederzijds uit.

In ons land is (naar mijn weten) geen ervaring opgedaan met verplichte bemiddeling. Weliswaar is er druk geëxperimenteerd met court-annexed mediation en leert de ervaring dat de partijen de doorverwijzing door de rechter als verplicht ervaren, toch is het geen verplichte mediation. In de ons omringende landen zijn de ervaringen heel divers, zo ook de vormen waarin men bemiddeling aanbiedt. In het algemeen kan echter gesteld worden dat de resultaten van echtscheidingsmediation succesvol zijn. Ook als deze in een verplichte vorm wordt aangeboden, zoals bijvoorbeeld in Noorwegen, Zweden en sommige Amerikaanse Staten geschiedt.¹⁵

INTAKEGESPREK

Er is momenteel weinig Nederlandse literatuur over verplichte mediation beschikbaar. Meestal wordt volstaan met de stelling dat vrijwilligheid een van de wezenskenmerken van de methode is en dat verplichtstelling daarmee in strijd is. Toch hoeft verplichte mediation geen afbreuk aan de vrijwilligheid te doen. Veel hangt af van de wijze waarop verplichte bemiddeling vorm wordt gegeven. Zo kan men volstaan met een verplicht intake- annex oriëntatiegesprek, waarbij de mediator uitleg geeft over het mediationproces en samen met de betrokkenen kijkt of het conflict zich voor bemiddeling leent.¹⁶ Een andere mogelijkheid is, om niet het inhoudelijke mediationproces verplicht te stellen, maar het niet-mediëren – of het laten mislukken van de bemiddeling – met sancties te omgeven. Mediation zou ook integraal verplicht kunnen worden gesteld, afhankelijk van de aard van het conflict.¹⁷ Ten slotte kan ook een mediationplicht voortkomen uit het feit dat een der partijen om bemiddeling heeft verzocht.

Verplichte mediation mag echter niet strijdig zijn met de wezenskenmerken van de methode. Bovendien is het wenselijk aansluiting te zoeken bij de waarborgen die de traditionele civiele procedure biedt. Veel zaken zullen immers niet meer bij de rechter aanhangig worden gemaakt. Uiteraard moet de gekozen methode van verplichte bemiddeling meer voor- dan nadelen hebben.

Van de kenmerken van mediation kunnen er twee als wezenskenmerk worden bestempeld: vrijwilligheid en vertrouwelijkheid. Met uitzondering van de eerste optie, het intake- annex oriëntatiegesprek, leveren alle vormen van verplichte mediation problemen op met het wezenskenmerk vrijwilligheid. Toetsing aan de waarborgen die de civiele procedure biedt laat zien, dat de openbaar-

heid en de motiveringsplicht uit die procedure de vertrouwelijkheid van het bemiddelingsproces op de tocht zet. Het besprokene uit het mediationproces zal immers onder omstandigheden in het geding voor de rechter worden ingebracht.

Ook de afweging van de voor- en nadelen van de diverse methoden laat een voorkeur zien voor het intake- annex oriëntatiegesprek. Belangrijkste nadeel van de hier aangehaalde vormen van verplichte mediation is het feit dat het geschil maximaal drie instanties kent. De methoden zien immers, met uitzondering van de eerste optie, allen op een verplicht *inhoudelijk* mediationtraject. De betrokkenen kunnen zo een lange periode van onzekerheid tegemoet gaan. Bovendien kan men zich afvragen of het sanctioneren van niet (succesvol) mediëren, niet een ontoelaatbare belemmering in de toegang tot de rechter oplevert. Het verplichte intakegesprek ziet uitdrukkelijk *niet* op het inhoudelijke mediationtraject. Van een substantiële verlenging van de totale procedure kan dan ook niet worden gesproken. Bovendien blijft men in deze optie vrij om de rechter te adiëren. Het is de minst ingrijpende wijze van verplichte bemiddeling. Aangezien mediation in ons land nog onvoldoende draagvlak kent, lijkt deze vorm van verplichtstelling op dit moment het meest wenselijk.

ROL VAN ADVOCATEN

Verplichte bemiddeling in de vorm van het hiervoor besproken intakegesprek, zal ook de rol van de advocaat bij echtscheidingszaken veranderen. De advocaat kan echter een waardevolle bijdrage leveren aan het mediationproces. Voorafgaand aan het inhoudelijke proces kan hij de cliënt informeren omtrent zijn proceskansen en –risico's. Ook kan hij de voordelen en mogelijkheden van

de mediationmethode in vergelijking tot de gang naar de rechter toelichten. Het is zelfs mogelijk dat de advocaat bij de keuze voor mediation (alsmede later bij de acceptatie van het bemiddelingsresultaat) de doorslaggevende factor is.¹⁸ Is de keuze voor mediation gemaakt, dan kan de advocaat de cliënt voorbereiden op het bemiddelingsproces.¹⁹ Ook tijdens het inhoudelijke mediationproces is hij de coach van de cliënt; hij verschaft informatie omtrent de consequenties van de te maken afspraken, hij kan de vaststellingsovereenkomst opstellen of toetsen aan de bedoeling van zijn cliënt. De advocaat kan zo een steun zijn voor zowel de mediator als de cliënt.²⁰

Naast steun en toeverlaat kan een advocaat tijdens en voorafgaand aan een mediation ook een stoorzender zijn. De resultaten van de diverse onderzoeken naar de rol van advocaten in het mediationproces zijn echter niet eenduidig.²¹ Zo zal de advocaat die onvoldoende inzicht heeft in de mediation-

methode waarschijnlijk eerder nadelig werken.²² Ook een negatieve houding van de advocaat ten opzichte van de bemiddeling verkleint de kans op succes.²³ Een mogelijk voor mediation zeer geschikte zaak loopt dan kans alsnog te mislukken. Verder blijft het besef belangrijk dat de traditionele rol als onderhandelaar voor de advocaat in het mediationproces niet is weggelegd. Het conflict moet van de cliënt blijven. Het belang van de advocaat, of het belang zoals hij dat voor zijn cliënt ziet, hoeft niet overeen te komen met het belang dat de cliënt in het mediationproces nastreeft. Met name als beide betrokkenen een (eigen) advocaat naar de bemiddeling meenemen, loopt men het risico dat de communicatie toch via de advocaten gaat lopen.²⁴ Daarmee wordt de kracht van mediation onderuit gehaald.

TOEKOMST

Ondanks de grote aandacht die er momenteel bestaat voor mediation, blijkt de

bekendheid met en het draagvlak voor deze methode nog onvoldoende. Heeft men echter kennis kunnen maken met deze methode van geschilbeslechting, dan is men lovend en zeker genegen in de toekomst nogmaals van mediation gebruik te maken of anderen te adviseren dit te doen.²⁵

Als door goede voorlichting over en verdere institutionalisering van mediation voldoende draagvlak ontstaat voor deze methode, zal in de toekomst het verplichten van het inhoudelijke bemiddelingsproces binnen handbereik liggen. Binnen de grenzen van art. 6 EVRM en de wezenskenmerken van zowel mediation als de civiele procedure bestaan hiervoor naar mijn mening mogelijkheden. Maar bij een breed maatschappelijk draagvlak voor deze methode is een dergelijke verplichting wellicht niet meer nodig.

NOTEN

- Dit artikel is een bewerking van mijn doctoraalscriptie Nederlands recht aan de Open Universiteit Nederland. Voor verdieping en meer literatuur verwijs ik graag naar mijn afstudeerscriptie die op verzoek in elektronische vorm aan u wordt toegezonden. Een verzoek daartoe kunt u aan mij richten via emailadres vandenbrandt@home.nl
- Kamerstukken II 1999/00*, 26 352, nr. 19, p. 3.
- In dit artikel zullen 'mediation' en 'bemiddeling' als synoniemen worden gehanteerd. Merk op dat de mediationovereenkomst, het startsein van het inhoudelijke mediationproces, niet gelijk is aan de bemiddelingsovereenkomst uit art. 7:425 BW.
- B.E.S. Chin-A-Fat en M.J. Steketeer, *Bemiddeling in uitvoering: evaluatie experimenten scheidings- en omgangsbemiddeling*, Utrecht: Verwey-Jonker Instituut 2001.
- Slechts in 22% van de onderzochte gevallen bleek dit voor te komen. Meestal (57%) bleef de communicatie onveranderd. Chin-A-Fat en Steketeer 2001.
- De overeenkomst roept immers een inspanningsverbintenis in het leven en geen resultaatverbintenis. Hier wordt aansluiting gezocht bij de jurisprudentie over de leer van de afgebroken onderhandelingen. HR 18 juni 1982, NJ 1983, 723 (Plas-Valburg); HR 31 mei 1991, NJ 1992, 647 (Vogelaar-Skil)
- EHRM 16 juli 1971, CEDH Serie A, nr. 13 (Ringelsen); EHRM 27 februari 1980, CEDH Serie A, nr. 35 (Deweert)
- Het recht omvat immers naast het recht op een eerlijke berechting in een reeds aanhangige zaak, ook het recht om een zaak aanhangig te maken. EHRM 21 februari 1975, NJ 1975, 462 (Golder).
- H. Lenters, *De rol van de rechter in de echtscheidingsprocedure* (diss. Leiden), Arnhem: Gouda Quint 1993, p. 25.
- R.W. Jagtenberg en A.J. de Roo, 'Mediation: verplicht of vrijwillig?', *Justitiële Verkenningen* 2003, nr. 8, p. 56-57.
- Zoals bijv. art. 7 Mediationreglement 2001 van het Nederlands Mediation Instituut (NMI).
- Zie voor een uitgebreide bespreking van de hier aangehaalde argumenten: B.T.M. van der Wiel, 'Geheimhoudingsbedingen in geschillenbeslechtingsreglementen: een wankel basis', *Tijdschrift voor Arbitrage* 2002, p. 129-135.
- M.A. Kleiboer, N.J.H. Huls en H.J. de Kluiver (red.), *Alternatieve wegen naar het recht?: Een debat over de betekenis van Amerikaanse ontwikkelingen voor de Nederlandse rechtspraak*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 1997, p. 48.
- N.J. Baas, *Mediation in civiele en bestuursrechtelijke zaken: een internationaal literatuuronderzoek* (WODC), www.ministerievanjustitie.nl/b—organ/wodc/publicaties/rapporten/pubrapp/ondo2-5i.htm, p. 49 en 83. (01.08.2003)
- Baas 2002, p. 84.
- Iets dergelijks vindt momenteel in Noorwegen en Frankrijk plaats. De Roo en Jagtenberg 2003, p. 9 en 37.
- Kamerstukken II 1999/00*, 26 352, nr. 19, p. 11; In Australië ingevoerd bij familiezaken: Baas 2002, p. 20. Hoe dit wordt afgedwongen wordt uit het rapport van Baas helaas niet duidelijk.
- L. Combrink-Kuiters e.a., *Ruimte voor mediation: Evaluatie van projecten bij de rechterlijke macht en gefinancierde rechtsbijstand*, Serie: Onderzoek en Beleid 210 (WODC), Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2003, p. 72.
- P.A. Wackie Eysten en M. Pel, 'Mediationtips voor de advocaat', *Advocatenblad* 2001, p. 378-379.
- Combrink-Kuiters e.a. 2003, p. 183-184; M. Pach, 'Mediation in ambtenarenzaken – Rechtbank Zwolle experimenteert met 'multidoorcourthouse'', *Tijdschrift voor Mediation* 1998, p. 57; Baas 2002, p. 47; Wackie-Eysten en Pel 2001, p. 378-379.
- Deze aanwezigheid kan negatief uitpakken; De Roo en Jagtenberg 2003, p. 68; Baas 2002, p. 84-85. Recent onderzoek (onder een kleine groep mediations) laat echter geen significant verschil zien in slagingskansen van mediations met of zonder toegevoegde advocaat; Combrink-Kuiters e.a. 2003, p. 157.
- Pach 1998, p. 57; Helaas blijkt dat mediation nog onvoldoende bekendheid geniet onder advocaten: Combrink-Kuiters e.a. 2003, p. p. 74 – 57% van de advocaten in dit onderzoek hoorde voor het eerst van mediation toen de rechter het opperde.
- Baas 2002, p. 48 – Men is bijvoorbeeld bang voor gezichtsverlies, een dalende omzet of voor het risico dat de cliënt met mediation niet het best mogelijke resultaat uit de (juridische) strijd haalt.
- Combrink-Kuiters e.a. 2003, p. 157.
- Combrink-Kuiters e.a. 2003, p. 81 – ongeveer 80% van de betrokkenen en advocaten geeft aan in de toekomst opnieuw van mediation gebruik te zullen maken of dit anderen te adviseren.

Wat betekent BaMa voor de Balie?

Rob C.H. van Otterlo

hoofd Opleiding, Nederlandse Orde van Advocaten

Met ingang van het studiejaar 2003/4 kent het Nederlandse hoger onderwijs een nieuwe structuur, geënt op het Angelsaksische bachelor/mastermodel.¹ In dit artikel een verkenning van de mogelijke gevolgen van de nieuwe structuur voor de Balie en de Orde. Dient er een Balie-examen te worden ingevoerd?

Er lijkt een enorme verwarring te bestaan bij de verschillende universiteiten over de vraag hoe de nieuwe bachelor/masterstructuur nu eigenlijk ingevuld moet worden. Een generalistische bachelor en specialistische master – conform de uitgangspunten van de Bologna-akkoorden² – of een specialistische bachelor én specialistische master?

Deze laatste variant is vooralsnog de meest aannemelijke. Dus meteen al een juridische bachelor met een juridische master, en niet bijvoorbeeld een bachelor geschiedenis en staatsrecht met een master staatsrecht. Van ‘echte’ naar Angelsaksisch voorbeeld gemodelleerde bachelor/masteropleidingen, die bovendien trouw zijn aan de Bologna-uitgangspunten (dat wil zeggen mobiliteit van studenten, internationale gelijkstelling van diploma’s, brede academische vorming in de bachelorfase en specialistische academische vorming in de masterfase), zal wellicht pas over vijf à tien jaar sprake zijn.

In elk geval zullen de nieuwe curricula meteen al een grotere heterogeniteit aan studenten opleveren dan het geval was bij de ‘oude’ doctoraal-opleidingen recht, die veelal inhoudelijk uniform waren en die voorzagen in het zogenaamde civiel effect, dat wil zeggen dat ze toegang gaven tot de toga-beroepen. De groter wordende heterogeniteit als gevolg van het zich verder ontwikkelende BaMa-model, brengt met zich mee dat het voor de Orde steeds lastiger wordt zicht te houden op de specifieke kwaliteit van afgestudeerde masters, en daarmee op de kwaliteit van potentiële intreders in de balie. Bij ongewijzigd beleid van de Orde dreigen dan onmiddellijk aansluitingsproblemen met betrekking tot beroepsopleiding en stage. Met andere woorden: welke masters kunnen straks wel en welke niet tot de Balie worden toegelaten? Blijft het civiel effect dat de toegang tot de toga-beroepen regelt in zijn huidige vorm bestaan, of is het, vanuit de Balie redenerend, wellicht wenselijk die toegang te herzien, bijvoorbeeld door introductie van een Balie-examen?

BALIE-EXAMEN?

Een dergelijk Balie-examen (wellicht gemodelleerd naar het Amerikaanse³ *bar exam*) als toegangsvoorwaarde tot de Balie zou een goede vervanging kunnen zijn voor het civiel effect. Het zou de wetgever, die de entree in de balie in de Advocatenwet geregeld heeft, de mogelijkheid bieden een standaardkwaliteit te definiëren op basis

Marie Cecile Thijs/HH

van onder andere door de Orde aangeleverde specificaties, waaraan intreders in de balie moeten voldoen. Intreders in de balie moeten ongeacht de juridische masteropleiding die ze daarvoor gedaan hebben dan eerst slagen voor dat Balie-examen. Een dergelijk examen bestaat al lang in de VS. Het is geen sinecure en neemt soms twee hele dagen in beslag.⁴

Onderzocht zou kunnen worden of een dergelijke toelatingseis gewenst is om te voorkomen dat de Balie in de nabije toekomst bevolkt gaat worden door masters van Nederlandse dan wel andere EU-universiteiten, met onvoldoende juridische bagage, of die in elk geval van een zó heterogene kwaliteit blijken te zijn dat die door de Orde kwalitatief niet beoordeeld kan worden. Voorts zou de Orde ingevolge het Morgenbesser-arrest in de toekomst voor de onmogelijke taak komen te staan een vergelijking te maken tussen de kennis en ervaring van de aanvrager van toetreding tot de Nederlandse

In 1999 hebben alle ministers van Onderwijs van de Europese lidstaten in Bologna afgesproken een nieuw systeem voor het hoger onderwijs in te voeren. Dat systeem, BaMa, voorziet in wederzijdse diploma-erkenning, en het maakt grotere mobiliteit van studenten en docenten binnen de lidstaten mogelijk. Het bestaat uit twee fasen: een driejarige bachelorfase (afgesloten met een bachelor-diploma) en een eenjarige masterfase (afgesloten met een masterdiploma). Masteropleidingen zijn in principe voorbehouden aan de universiteiten, terwijl bachelor-opleidingen ook aan hogescholen gegeven mogen worden. Die duren dan wel vier jaar in plaats van drie. Inmiddels zijn alle hogescholen en universiteiten bezig met de invoering van de BaMa. De oude doctoraalprogramma's aan de universiteiten komen met het nieuwe systeem te vervallen.

balie én de in Nederland gestelde eisen aan een toetreders⁵.

Een eventueel Balie-examen zou vooraf kunnen gaan aan de beëdiging tot advocaat, waarmee wordt voorkomen dat ongekwalificeerde 'advocaten' op cliënten worden losgelaten. De voor- en nadelen van een dergelijke positionering zouden in elk geval in het oriënterende onderzoek naar de mogelijkheden van een Balie-examen meegenomen moeten worden. Tevens dient in dit verband onderzocht te worden of, en zo ja hoe, de Advocatenwet aangepast dient te worden. Het College van Afgevaardigden heeft op 28 november 2003 ingestemd met een dergelijk onderzoek.

STAGE

Ná een eventueel Balie-examen is er volop gelegenheid voor de stagiaire, in de onverminderde stage van drie jaar, zich 'het ambacht' van advocaat eigen te maken onder het toezien van de patroon. Die kan, gewapend met een portfolio⁶, nauw toezien op de juiste ontwikkeling van zijn stagiaire. In die stageperiode, direct na het Balie-examen, dient veel ruimte te zijn voor de ontwikkeling van vaardigheden die essentieel zijn voor de beroepsuitoefening en die leiden tot bekwaamheden die de advocaat onderscheiden van de jurist.

Uiteindelijke openstelling van het opleidingsaanbod uit de Permanente Opleiding

(advertentie)

BIJ ONS KUNT U UW OGEN GOED DE KOST GEVEN

Aan keuze heeft u in de juridische branche geen gebrek. Er zijn zoveel interessante specialisaties. U zou het liefst eerst uw mogelijkheden verkennen vóór u zich definitief vastlegt. Gelukkig kan dat. Bij Brunel Legal. Want bij ons werkt u als interim-jurist aan verschillende opdrachten bij steeds andere organisaties, met andere activiteiten

en andere culturen. Volop afwisseling dus. En volop de gelegenheid uw kennis te verrijken en uw horizon te verbreden. Kiest u toch voor een vaste baan? Ook dan helpen wij u graag. Bel voor een afspraak 020 - 312 50 00 of email naar info.legal@brunel.nl. Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.brunel-legal.nl.

brunellegal

voor de gehele stageperiode is hierbij van groot belang. Stagiaires moeten kunnen kiezen uit een zo breed en diep mogelijk aanbod van cursussen op juridische en advocatuur georiënteerde vaardigheidsgebieden. De Orde bepaalt dan de kwantiteit aan de in te vullen studie, maar de stagiaire bepaalt, op basis van zijn eerder verworven kennis, bij voorkeur in overleg met zijn patroon, de kwaliteit, of zo u wilt het niveau, van de cursussen die hij gaat volgen.

Daarnaast dient de stagiaire op basis van een *just in time*-principe⁷ – de cursus wordt gevolgd kort voordat het geleerde daadwerkelijk in de praktijk wordt gebracht om zo een optimaal leereffect te bewerkstelligen – zelf, en ook hier weer bij voorkeur in overleg met zijn patroon, te bepalen wanneer binnen de driejarige stage hij welke cursus volgt.

Het heeft immers geen enkel didactisch effect indien een stagiaire bijvoorbeeld een vaardigheidscursus conflicthantering of onderhandelen volgt, zoals nu vaak in de Beroepsopleiding het geval is, vóór voordat hij die geleerde vaardigheden in de praktijk kan brengen.

GENERALIST OF SPECIALIST?

De Orde was, is en blijft verantwoordelijk voor de kwaliteit en kwantiteit van het cursusaanbod in de Voortgezette Stagiaire Opleiding, maar de stagiaire en zijn patroon zijn verantwoordelijk voor de wijze waarop zij met dit aanbod omgaan. Afhankelijk van zijn praktijksituatie zal de ene stagiaire er voor kiezen om zich meer generalistisch te ontwikkelen – eigenlijk een verdieping van een groot deel dat reeds op een primair niveau in het Balie-examen werd getoetst – terwijl een andere stagiaire er voor zal kie-

zen de diepte in te gaan, als ‘vooropleiding’ op latere specialisatie. Dit alles is alleen mogelijk als afscheid genomen wordt van een rigide denkwijze over inhoud en volgorde van de Voortgezette Stagiaire Opleiding.

Het reeds in de balie geïntroduceerde portfolio⁸ biedt bij deze vorming van de stagiaire tot advocaat niet alleen een hulpmiddel voor stagiaire en patroon, maar verschaft de Raden van Toezicht op basis van de daarin opgenomen informatie ook goed inzicht in de kwalitatieve ontwikkeling van de stagiaire. Gebaseerd op de inhoud en kwaliteit van zo’n portfolio kunnen zij dan stageverklaringen uitreiken, dan wel aanvullende eisen stellen aan de stagiaires teneinde tekortkomingen in hun ontwikkeling weg te kunnen werken. Wel dient het zo te zijn dat de eisen die gesteld worden aan de stageperiode in alle arrondissementen gelijk zijn.

MEER KWALITEIT

In het hier geschetste toekomstscenario passen geleidelijk terugtrekkende bewegingen met betrekking tot het alleenrecht van de Orde in de uitvoering van de Beroepsopleiding, en juist optrekkende bewegingen waar het de kwaliteitsbewaking van opleidingen betreft. Een Balie-examen maakt ook de noodzaak voor het onderhouden van een uitgebreid vrijstellingsbeleid met de daarbij horende beroep- en bezwaarmogelijkheden obsolete. Immers, helder en strak geformuleerde specificaties (waaraan iedereen die tot de Balie wil toetreden, ongeacht zijn eerdere opleiding, moet voldoen) – een taak van de Orde – maakt het voor andere opleidingsaanbieders dan de Orde (universiteiten, advocatenkantoren, commerciële en niet-commerciële opleidingsaanbieders, postacademische onderwijsinstellingen) mogelijk

opleidingen aan te bieden die voorzien in de specificaties. Juridische zij-instromers, die nu nog een verplichte compactcursus moeten volgen, zouden zich door middel van aanvullende zelfstudie of door het volgen van cursussen zelf kunnen voorbereiden op het Balie-examen.

Bij een dergelijke ontwikkeling past dat de Orde, consistent en in lijn met haar eerder in gang gezette beleid⁹ waar het opleiding betreft, zich steeds sterker concentreert op haar kerntaken in dezen: kwaliteitscontrole en -bewaking, culminerend in enerzijds een kwalitatief hoogwaardig selectief Balie-examen en anderzijds kwaliteitsbewaking van de stage door middel van het portfolio. De kwaliteit van de Voortgezette Stagiaire Opleiding en de Permanente Opleiding moet worden gewaarborgd door een kwaliteitssysteem, waarbij de opleidingsaanbieders consequent worden getoetst. Veel aandacht dient blijvend besteed te worden aan Gedragsrecht, dat gedeeltelijk getoetst kan worden in het Balie-examen en dat bovendien een prominente plaats dient te krijgen in de stage en vervolgens zichtbaar dient te zijn in het portfolio.

Kortom, de Orde handhaaft onverminderd het goede en unieke van het ‘gilde-systeem’, de stage: een combinatie van werken en leren beoordeeld en begeleid door ervaren beroepsbeoefenaren, de patroons. De Orde neemt afscheid van een kwaliteitsbelemmerend monopolie voor wat betreft de uitvoering van de meer cognitieve onderdelen van de beroepsvorming. Met een dergelijk beleid kan de Orde met een gerust hart ook de volgende vijftien jaar de opleiding advocatuur¹⁰, en daarmee deels de kwaliteit van de toekomstige balie, garanderen. ●

NOTEN

1 Zie voor een uitgebreide beschrijving van dit model G. Davies, Meesterlijke kronkels, maar nog steeds geen Masters: de slangenkuil BaMa. In: *Ars Aequi*, 52, 10, 2003, p. 797-801; R.C.H. van Otterlo, Bachelor-masterstructuur in het Nederlandse hoger onderwijs: gemiste kans of opportunity?, *Forfaitair*, 16, 137, 2003, p. 10-6.
2 G. Davies, 2003.
3 Amerika is overigens niet het enige land dat de toelating tot de balie regelt middels een bar exam.
4 R. van den Bos, De sprong over de plas. In: *Advocatenblad* 23, 1996.

5 Europese Hof van Justitie, 13 november 2003, zaak C313/01, Morgenbesser. Een Franse juriste had 8 maanden op een advocatenkantoor in Frankrijk gewerkt toen zij naar Italië verhuisde. In Italië verzocht zij om toetreding tot de Italiaanse balie. Het Hof oordeelde dat een EU-onderdaan, in het bezit van een rechtendiploma van een EU-staat, de toelating tot de balie van een andere lidstaat niet slechts geweigerd kan worden omdat het diploma niet ‘erkend’ is door die lidstaat.
6 Zie Rob van Otterlo en Edwin Petterson, De uitdaging die portfolio heet. Naar een nieuwe vorm van begeleiding van stagiaires. In: *Advocatenkantoorblad*, september 2003, p. 10-13.

7 Een begrip uit de logistiek en bedacht en voor het eerst toegepast door Toyota, waarbij de onderdelen die nodig zijn bij het fabricageproces van auto's op het laatst mogelijke moment worden aangeleverd waardoor een optimale kostenefficiëntie wordt gerealiseerd.
8 Zie Rob van Otterlo en Edwin Petterson, De uitdaging die portfolio heet. Naar een nieuwe vorm van begeleiding van stagiaires. In: *Advocatenkantoorblad*, september 2003, p. 10-13.
9 Zie ‘Van cursusorganisatie naar kwaliteitsinstituut’. In: recht op vertrouwen. Jaarverslag 2000 van de Nederlandse Orde van Advocaten, Den Haag 2001.
10 In 2004 bestaat de beroepsopleiding vijftien jaar.

Drs. Klaske de Jonge, Directeur Consumentenbond

“ De Consumentenbond juicht het instellen van de permanente Geschillencommissie Advocatuur van harte toe. Op 3 november 2003 is deze commissie definitief ingesteld na een pilot van 3 jaar. Hiermee wordt consumenten de mogelijkheid gegeven om op een laagdrempelige manier hun geschil met een advocaat te laten beslechten. ”

“ De Orde heeft in een Richtlijn (2002) de krachtige aanbeveling gedaan om te zorgen voor een adequate interne klachtenregeling. Mocht deze klachtenregeling onverhoopt niet tot een oplossing leiden dan kan de Geschillencommissie Advocatuur uitkomst bieden. ”

De Consumentenbond roept advocaten die nu nog aarzelen op om snel gehoor te geven aan de aanbeveling van de Orde om te zorgen voor een goede interne klachtenopvang en zich aan te sluiten bij de Geschillencommissie Advocatuur. ”

Klachten- en Geschillenregeling Advocatuur, een goede zaak

VAN EDE & PARTNERS

PERSONLIJKE ONTWIKKELING EN INZETBAARHEID

toonaangevend in

OUTPLACEMENT 25 COACHING jaar LOOPBAANBEGELEIDING

Amsterdam 020 673 40 39, Arnhem 026 364 41 11, Breda 076 565 65 09,
Eindhoven 040 245 72 20, Enschede 053 433 80 21, Groningen 050 312 34 85, Den Haag 070 351 40 11,
Maastricht 043 325 76 51, Rotterdam 010 412 00 22, Utrecht 080 093 24 46, Zwolle 096 421 02 88.

www.vanede.nl

Jong, informeel middelgroot
kantoor is op zoek naar een
vastgoedspecialist

Meer weten? Bel mr. Maggy Buschgens

VOXIUS

VOOR JURISTEN
VAST EN INTERIM

www.voxius.nl

Tel 010 - 240 06 05

BERLAGE LEGAL

Executive search
Loopbaancoaching
Organisatieadvies
www.berlage-legal.nl

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
fax: 010 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

Schalke & Partners

Bedrijfsrecherche

BEWIJST WAT U EIST

Schalke & Partners bv
Postbus 2215, 4600 CE Breda
T. 076-5221144 / F. 076-5221264 / E. info@schalke.nl / W. www.schalke.nl

Partnercompensatie en partnerevaluatie

**Christ'l Dullaert en
Monique van de Griendt**

directeur van adviesbureau 'Advocatenkamer'
respectievelijk partner bij managementadviesbureau
Top Executive Care

Voorafgaand aan het schrijven van dit stuk over (de invoering van) verschillende compensatiesystemen en de evaluatie van partners hebben wij hierover een steekproef gehouden bij een enkel klein kantoor en een groot aantal middelgrote tot grote kantoren. Vooral die laatste zijn interessant, omdat daar de eerste bewegingen naar partnerevaluatie gemaakt zijn en omdat bij deze kantoren meer variaties in partnercompensatie aangekomen zijn. Uit deze steekproef volgde dat er verschillende soorten compensatiesystemen bestaan en nauwelijks partner-evaluatiesystemen. Wat dat laatste betreft geven de meeste respondenten aan dat die er wél zouden moeten komen. Dan kunnen we beter sturen, aldus de geïnterviewden. Vaak is de afwezigheid te verklaren door het feit dat men geen goed evaluatiesysteem kent.

De compensatiesystemen vertonen een eenvormiger beeld. De meeste kantoren kennen een 'gewone' maatschapstructuur met een vast inkomen en een winstdelingssysteem.

BELONINGSGESCHIEDENIS

In 1842 meldde de redactie van het Weekblad van het Recht¹ dat advocatie 'geen broodwinning, geen geldwinning, geen ambacht' is. Een halve eeuw later is dat veranderd. In 1918 meldt het *Advocatenblad* dat de advocatenpraktijk een 'broodwinning' is. Weer een paar jaar later, in 1925, schrijft mr. Van Regteren Altena in een preadvies voor de Nederlandse advocatenvereniging² dat het bestaan van advocatenassociaties gevaar oplevert voor de onafhankelijkheid en de zelfstandigheid van het beroep. Ter oriëntatie: in 1920 waren er 877 advocaten in ons land, thans zijn dat er 12.290³.

Partnercompensatie zal menig maatschapvergadering hebben beziggehouden. Uiteraard komt daar weinig over naar buiten, daarvoor is de kwestie veel te delicaat. En, ook tekenend: 'Compensatiesystemen zijn veelal ontstaan in een tijd dat de concurrentie minder hard was.'

Illustratie: Andre Klipsen

In 1960 had het grootste Nederlandse kantoor 12 advocaten⁴. Vanaf de jaren '70 neemt de groei van het aantal advocaten en kantoren sterk toe. Veel kantoorcombinaties stammen uit die tijd. Dat betekent dat de meeste compensatiesystemen die er nu zijn, ook in die tijd zijn ontstaan. Dat is misschien tegelijk ook wel de kern van het probleem: de compensatiesystemen zijn ontstaan in een tijd dat de concurrentie minder hard was en de maten uit de maatschap elkaar allemaal goed kenden.

SOORTEN COMPENSATIESYSTEMEN

Een systeem kan vrijwel nooit iedereen tevredenstellen. Daarnaast kan het implementeren van een nieuw systeem, waarvan men hoopt dat het beter is, zeer veel problemen opleveren. Alleen dat kan al een goede reden zijn om alles bij het oude te laten. En welk systeem men ook kiest; er moet natuurlijk wel wat te verdelen zijn.

Hét probleem met de meeste systemen is dat het alleen maar gezien wordt als een manier om het geld/de winst te verdelen, terwijl in feite de beloning van partners gekoppeld zou moeten zijn aan de doelen die men als kantoor wil bereiken.

Een aantal systemen op rij:

'Advocatie is geen broodwinning, geen geldwinning, geen ambacht'

1. Gelijke delen voor eenieder

In dit systeem verdienen alle partners even veel. Bij veel kleinere Nederlandse kantoren wordt de koek op deze manier verdeeld. Het idee is dat iedere partner van evenveel waarde voor het kantoor is. Voordeel van dit systeem is onder andere de zeer eenvoudige administratie.

Het systeem werkt over het algemeen goed bij kleine kantoren waar partners met een hoge werkmoraal samenwerken en allen zich gelijkkelijk voor het belang van hun kantoor inspanssen. Nadeel is dat individuele, 'bovenmodale' prestaties niet beloond worden. Naarmate kantoren groeien, zullen oudere partners ook vaak niet bereid zijn de winst in gelijke mate te delen met nieuwkomers.

2. Lock step: oudere wijn is beter

Zo ontstond bij menig groeiend kantoor het ingroeien in de winstdeling op basis van anciënniteit, dat wil zeggen het aantal jaren dat men bij het kantoor werkzaam is. Dit systeem wordt ook wel aangeduid als een 'lock step'-systeem. Compensatie volgens dit systeem neemt toe met het aantal jaren dat men bij het kantoor werkzaam is. Het idee is dat de partner meer waarde voor het kantoor heeft naarmate hij langer bij het kantoor werkzaam is. Voordeel van dit systeem is ook weer de eenvoudige rekenformule die kan worden toegepast, een formule die bovendien geen onderlinge discriminatie in de hand werkt.

Zij werkt goed op relatief kleine kantoren waar alle partners een goede werkeethiek hebben en eenzelfde opvatting over beloning hebben. Dit systeem werkt ook goed als het kantoor hoge winstmarges heeft, en partners min of meer in een gelijke leeftijdsgroep zitten. Nadeel is dat oudere partners in feite alleen maar hoeven op te komen dagen en niet beoordeeld worden op hun prestaties. Sommigen zeggen wel cynisch dat oudere partners al met pensioen kunnen gaan, echter zonder dat aan kantoor te melden. Een

ander nadeel is dat er wel eens zeer productieve partners kunnen zijn, die het gevoel krijgen de last van een aantal oudere partners te moeten dragen.

3. Eat what you kill

'Eat what you kill'-systemen zijn wat in Nederland genoemd worden 'kostenmaatschappen'. Eenieder heeft zijn eigen praktijk en daarmee zijn eigen inkomen; de kosten van een secretariaat, bibliotheek en dergelijke worden gedeeld. Voordeel hiervan is dat ieder beloond wordt naarmate hij gewerkt heeft. Voor het opbouwen van een kantoorstrategie of kantoorimago is dit meestal geen effectief beloningssysteem. Men werkt immers vanuit individueel belang.

4. Samengestelde formules

Samengestelde, objectieve rekenformules zijn in de loop der jaren ook toegepast bij verschillende kantoren die van het lock step-systeem afwillen. Het idee is dat men objectieve criteria verzamelt om tot een goede compensatie te komen. Risico van dit systeem is dat partners proberen op de resultaten van deze berekening aan te sturen. Als de formule aansluit bij het aantal declarabele uren, zal men zich daar op richten en niet bijvoorbeeld op het (kantoor)belang van begeleiden van stagiaires en medewerkers of het afleveren van teamwerk. De samengestelde formules werken meestal goed bij kleinere kantoren, waar de onderlinge band tussen partners niet zo sterk is of waar het belang van 'cross selling' niet groot is.

5. Subjectieve systemen

In dit systeem speelt steeds een subjectief element, namelijk de waardering van de partner, een rol, zonder uitsluitend aan objectieve criteria te refereren. Meestal omvatten deze systemen ook objectieve maatstaven als gewerkte uren, maar leunen daar niet uitsluitend op. Het moeilijke van dit systeem is dat iemand een oordeel moet geven over het optreden van een partner. Meestal zal dit het dagelijks bestuur, het management van een kantoor zijn. De beslissing over de compensatie kan overigens heel bewust buiten het dagelijks bestuur worden gehouden en gedelegeerd worden aan een speciale commissie.

Belangrijk aan dit systeem is dat de waardering volgens een vooraf bekend systeem werkt. Soms werkt men met een puntensysteem; bijvoorbeeld van 100 tot 500 punten. Eenieder kan beginnen met een gelijk aantal punten te vermeerderen met punten op basis van winstdeling. Daarboven kunnen dan punten worden toegevoegd voor bijdragen aan kantoorbelang/teamwerk/begeleiden van anderen. Het succes van deze formules staat of valt bij een sterk, fair management van een kantoor. Nadeel van het systeem is

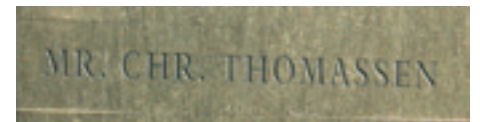
namelijk dat het als te subjectief ervaren kan worden. Een ander nadeel is dat het meer werk oplevert voor het management. Voordeel is dat andere elementen dan alleen omzet gewaardeerd worden.

COMBINATIES

Uit de steekproef blijkt dat een enkel groot kantoor een combinatie van een objectief en een subjectief systeem kent. Zo is er een kantoor bekend dat de subjectieve beloning koppelt aan een Persoonlijk ontwikkelingsplan⁵ dat aan het begin van het jaar door het management samen met de partner wordt opgesteld. Aan het eind van het jaar wordt de objectieve toekenning vermeerderd of verminderd met de gegevens op basis van dit POP-systeem. Andere kantoren geven aan dat zij dit systeem ook nastreven, maar dat het in de praktijk er op neer komt dat het

COMPENSATIE KOPPELEN AAN STRATEGIE

In een artikel uit *The Journal of Practice Management*⁶ wordt gesteld dat de echte test voor een compensatiesysteem de reactie is van de partners als het wordt ingevoerd. Het afkondigen van een nieuw systeem heeft namelijk effect op de partners en hun idee over zelfwaardering en perceptie van erkenning door andere partners of het management. Een van de moeilijkste momenten van een nieuw systeem is de uitleg van het doel van dit systeem. De communicatie van deze keuzen door bijvoorbeeld een dagelijks bestuur vraagt om bijzondere vaardigheden, met name omdat men in feite aan zijn 'gelij-

*Zoals de meeste juristen zal aanspreken,
dient het beginsel van hoor en wederhoor
te worden gerespecteerd*

alleen gebruikt wordt om de zwarte schapen aan te pakken. Het wordt derhalve ervaren als een afstraffingssysteem, en niet als een beloningssysteem. De beslissing voor de keuze van dit systeem is meestal genomen door een dagelijks bestuur/management. Er zijn een paar kantoren bekend die een aparte 'compensatiecommissie' hebben, die haar werk los van het dagelijks bestuur doet. Wij vroegen in onze enquête ook nog of externe adviseurs zitting zouden moeten hebben in zo'n commissie. In elk geval één kantoor geeft aan daarmee bezig te zijn.

Veel kantoren, met name die met 15 tot 25 partners kennen het lock step-systeem, naar tevredenheid van de partners die daar ook zelf over beslissen bij maatschapvergadering. De kleinere kantoren, minder dan tien advocaten, hebben bewust voor de gelijke verdeling van de maatschap gekozen, juist om onderlinge concurrentie tegen te gaan. Men staat samen voor de zaak.

ken' uitleg moet geven over beloning. Een idee dat nogal strijdig is met de zelfstandig werkende advocaat/ondernemer.⁷

Daar waar niet het dagelijks bestuur maar de maatschapvergadering beslist, is het invoeren van een nieuw systeem door bijvoorbeeld een nieuwe maatschapvoorzitter vaak een ramp. Waar hij de ene vergadering de meerderheid meekrijgt, kan bij een volgende vergadering het nieuwe voorstel weggestemd worden.

Hoewel er geen perfect compensatiesysteem bestaat, kan men wel bekijken of het eigen compensatiesysteem aan de volgende criteria voldoet:

- Waardeert het compensatiesysteem die elementen die nodig zijn om het kantoor gezond te maken?
- Beloont het systeem de meest winstgevende werkwijze voor het kantoor, of kunnen individuele partners hun eigen belang nastreven?
- Bevordert het systeem teamwerk en /of

cross selling?

- Kent het systeem maatregelen om flexibel te reageren op persoonlijke omstandigheden van een partner?
- Beloont het systeem gedrag dat goed is voor cliënten?

Zoals al gezegd, geen enkel systeem is perfect. De lakmoesproef van een goed systeem kan meestal pas na een aantal jaren worden genomen. Pas dan kun je nagaan of partners gemiddeld genomen het systeem als fair ervaren, ook al zijn er jaren geweest waarin men zich over- of ondergewaardeerd voelde.

Om een goed compensatiesysteem te vinden, moet men vooral goed weten wat men als kantoor wil nastreven. Wil men geen al te strak beleid, maar gewoon een prettige plek om met een aantal gelijken samen te werken, dan ligt een kostenmaatschap voor de hand. Naarmate kantoren echter groter worden en een gemeenschappelijke toekomst en strategie nagestreefd worden, dan wordt de partnerbeloning een belangrijk instrument om daar sturing aan te geven. In dat geval zal men eerder op zoek gaan naar systemen die daar aan tegemoetkomen en die dus meer omvatten dan 'de poet verdelen'.

Uit de steekproef volgt dat een groot deel van de kantoren de beslissingsbevoegdheid over beloning volledig bij de maatschapvergadering hebben liggen. Dat is natuurlijk prima als er eenstemmigheid bestaat over het gevoerde beleid. Als een kantoor groeit, ontstaat er vaak onrust over een oorspronkelijk goed systeem. De keuze voor een ander systeem kan eenvoudig zijn, de stemming binnen de maatschap en de uitvoering echter niet.

EVALUATIE-/WAARDERINGSSYSTEMEN

Indien men als kantoor kiest voor een compensatiesysteem met subjectieve elementen, is vereist dat er een goed partnerevaluatiesysteem is. Overigens kan een evaluatiesysteem ook los van een compensatiesysteem worden gezien. Het doel van een evaluatie-

systeem is namelijk veel breder dan een passende verdeling van de winst.⁸ U kunt daar bij denken aan:

- reflectie op wat het afgelopen jaar is bereikt;
- ontvangen van constructieve feedback, zowel positief als negatief;
- advies krijgen over de verdere zakelijke ontwikkeling en persoonlijke groei;
- hulp krijgen bij het maken van realistische doelstellingen.

Een partnerevaluatiesysteem is derhalve vooral een ontwikkelingsinstrument. Wil men zich als kantoor en als individuele professional verder ontwikkelen, dan is een goede evaluatie vereist. Hoe zet je een goed evaluatiesysteem op en wat zijn de randvoorwaarden?

Stap 1: het vaststellen van de criteria

Een eerste essentiële stap bij het ontwikkelen van een effectief partnerevaluatiesysteem is het vaststellen van de criteria. Welke elementen vindt men als kantoor (lees: de maatschap) belangrijk om te ontwikkelen en te evalueren? Dat kan per kantoor verschillen. De elementen die Maister noemt⁹ zijn:

- winstgevendheid (eigen productiviteit en leverage);
- cliënttevredenheid;
- coaching;
- bijdrage aan praktijkontwikkeling;
- bijdrage aan succes van anderen;
- persoonlijke groei.

Stap 2: ontwikkelen van het evaluatieproces

Indien de criteria zijn vastgesteld, dan dient aandacht te worden besteed aan de vraag hoe het systeem er verder uit komt te zien.

Maister¹⁰ bepleit een systeem van 'forced ranking', dat wil zeggen het indelen van de criteria in vier categorieën waarop wordt geëvalueerd: uitstekend, goed, voldoende, en behoeft verbetering. Deze ranking is vaak emotioneel moeilijk, maar dwingt wel om eerlijk en concreet te zijn. Daarbij is het belangrijk dat het systeem evenwichtig is.

Zoals de meeste juristen zal aanspreken, dient het beginsel van hoor en wederhoor te worden gerespecteerd. De partners dienen derhalve ook zichzelf te scoren op de verschillende categorieën. In het evaluatiegesprek kunnen de scores dan met elkaar worden vergeleken en kunnen verschillen in zelfperceptie en het beeld van anderen worden bediscussieerd.

Verder is het belangrijk dat in het evaluatieproces aandacht wordt besteed aan het formuleren van reële doelstellingen en het maken van een concreet actieplan. Dit kan op verschillende manieren gebeuren, bijvoorbeeld door het hiervoor genoemde persoonlijk ontwikkelingsplan. Tevens dient te worden bekeken hoe de voortgang van deze plannen wordt bewaakt.

Vervolgens dienen degenen die de gesprekken gaan voeren te worden geselecteerd. Vaak voert het bestuur van de maatschap de gesprekken, maar ook is het moge-

lijk dat andere partners daarbij worden betrokken. Voor het verkrijgen van draagvlak kan dit wenselijk zijn. Denkbaar is dat bijvoorbeeld iedere partner een andere partner mag aanwijzen die samen met een bestuurslid of praktijkgroepleider bij de evaluatiegesprekken betrokken is. Dit vergroot het vertrouwen en vermindert de kans op weerstand. Belangrijk is dat degenen die de gesprekken gaan voeren worden getraind om op een goede manier feedback te geven.¹¹

Een ander punt waaraan aandacht moet worden besteed is, hoe men goede informatie (input voor het evaluatiegesprek) wenst te verkrijgen. Informatiebronnen kunnen zijn praktijkgroepleiders, naaste collega-partners maar ook stagiaires, medewerkers, secretariaat, en zelfs cliënten. Hoe breder hoe beter, maar dan dient wel specifiek aandacht te worden besteed aan de veiligheid.

Stap 3: implementatie

Het grootste probleem van welk nieuw sys-

teem ook, is het creëren van draagvlak. Een maatschappijvoorzitter en zijn dagelijks bestuur kunnen het misschien vrij snel met elkaar eens zijn, maar hoe krijg je een verga-dering van partners zover?

Allereerst dienen de partners te wennen aan het feit dat men geëvalueerd wordt. Een eerste belangrijke stap daartoe is iedere part-ner een selfassessment te laten invullen.¹² Door het invullen van het selfassessment wennen de maten eraan om op een kritische manier naar zichzelf te kijken. Dat kan het makkelijker maken om vervolgens door anderen te worden geëvalueerd. Indien men kiest voor een gefaseerde invoering kan dit de eerste stap zijn.

Een evaluatiesysteem werkt alleen als er een sfeer van vertrouwen is, hetgeen subjek-tief is en dus moeilijk stuurbaar. Maar er zijn randvoorwaarden die de kans vergroten dat er een sfeer van vertrouwen ontstaat. Hiervoor noemden wij al het principe van hoor en wederhoor, de trainingen om goed feedback te geven en de mogelijkheid om

zelf mede te bepalen wie er het evaluatiege-sprek voert. Daarnaast kunnen de volgende randvoorwaarden worden genoemd:

- het creëren van een kantoorcultuur waar-in het, naast de jaarlijkse evaluatiege-sprekken, gebruikelijk is elkaar positieve feedback te geven. Gewoon eens wat vaker het bekende schouderklopje uitdelen. Indien men weet dat er oog en aandacht is voor positieve aspecten en er niet alleen wordt gelet op dingen die niet goed gaan, is het gemakkelijker om negatieve feed-back te accepteren en daar wat mee te doen;¹³
- het dagelijks bestuur dient bij de invoer-ing van het systeem de percepties van de partners te managen. Daar bedoelen we mee dat in de praktijk een compensatie- en evaluatiesysteem vaak wordt ervaren als een afstraffingsinstrument. Om te voorkomen dat het systeem zo wordt ervaren dient expliciet te worden gecom-municeerd wat de bedoeling van het sys-teem is;

- het dagelijks bestuur heeft een belangrij-ke voorbeeldfunctie. Ook zij dienen te worden geëvalueerd en ook zij moeten zich aan de afspraken houden;
- nadat het systeem is ingevoerd, is men nog niet klaar. Het dagelijks bestuur dient continu aandacht te besteden aan de veiligheid en het bewaken van de vertrou-welijkheid.

Tot slot adviseren wij om de discussie over de invoering van een compensatie- en evalu-atiesysteem niet onnodig zwaar te maken. Vaak werkt het heel goed om een experiment van een jaar af te spreken en het gewoon een tijdje te proberen. Na een jaar kan men de ervaringen evalueren en het systeem verder ontwikkelen. Een gefaseerde invoering kan vaak rekenen op meer draagvlak dan direct een definitieve keuze voor een (nieuw) sys-teem. ●

NOTEN

1 Dr. E.W.A. Henssen, *Twee eeuwen advocatuur*, Kluwer 1998, p. 90.
2 Henssen, t.a.p. , p. 93.
3 *Jaarverslag* Nederlandse Orde van Advocaten 2002.
4 Henssen, t.a.p. p. 243.
5 Zie een eerder artikel in deze reeks, *Advocatenblad* 2003-16, p. 713.

6 Blane Prescott, *Journal of Practice management, Development and Technology*, 1999.

7 Patrick McKenna en David Maister, *First among equals*, The Free Press 2002, Introduction xxv, zie ook Jay W. Lorsch en Th. Kierny, *Aligning the Stars*, Harvard Business School Press 2002.

8 David Maister, *Management van professionele organisa-ties*, 1993, hfdst. 22, p. 277 e.v.

9 David Maister, t.a.p., p. 280.

10 David Maister, t.a.p., p. 284.

11 Desgewenst kunnen de auteurs van dit artikel een feedbacktraining verzorgen.

12 David Maister, t.a.p., pag. 285, tabel 22-1.

13 Ken Blanchard, *De Orka Award*, Business Contact, 2003.

Permanente opleiding

JURIDISCH

AGRARISCH RECHT

Actualiteiten Agrarisch Recht*

datum: 3 februari 2004, 13.30-17.00 uur
docenten: prof. mr. D.W. Bruil
plaats: Assen
punten: 3
prijs: € 295 geen BTW
Juridisch Contractonderwijs RUG, tel. 050-3635748

ARBEIDSRECHT

Scopecursus: arbeidsrecht (a.h.v. recente jurisprudentie en wetgeving)**

datum: 10 februari 2004, 16.00-21.30 uur
docenten: mr. L.C.J. Sprengers, mr. D. J. Buijs, mr. P.S. van Minnen, mr. W.A. Zondag, mr. R. Hulkenberg, mr. A. Gremmen, mr. R. Hampsink
plaats: Den Haag
punten: 4
prijs: € 260 exclusief BTW
KSU Studie, tel. 020-4496420

Scopecursus: arbeidsrecht (a.h.v. recente jurisprudentie en wetgeving)**

datum: 10 februari 2004, 16.00-21.30 uur
docenten: mr. L.C.J. Sprengers, mr. D. J. Buijs, mr. P.S. van Minnen, mr. W.A. Zondag, mr. R. Hulkenberg, mr. A. Gremmen, mr. R. Hampsink
plaats: Arnhem
punten: 4
prijs: € 260 exclusief BTW
KSU Studie, tel. 020-4496420

Scopecursus: arbeidsrecht (a.h.v. recente jurisprudentie en wetgeving)**

datum: 17 februari 2004, 16.00-21.30 uur
docenten: mr. L.C.J. Sprengers, mr. D. J. Buijs, mr. P.S. van Minnen, mr. W.A. Zondag, mr. R. Hulkenberg, mr. A. Gremmen, mr. R. Hampsink
plaats: Eindhoven
punten: 4
prijs: € 260 exclusief BTW
KSU Studie, tel. 020-4496420

Post Academische Leergang Arbeidsrecht****

datum: 12 februari 2004, 13 februari 2004, 11 maart 2004, 12 maart 2004, 15 april 2004, 16 april 2004, 13 mei 2004, 14 mei 2004, 28 mei 2004, 10.00-17.30 uur
docenten: mr. E.S. Bock, mr. V. Disselkoen, mr. R.A.A. Duk, prof. mr. C.J. Loonstra,

prof. mr. E. Verhulp, mr. W.A. Zondag
plaats: Rotterdam
punten: 54
prijs: € 4.250 geen BTW
Opleidingscentrum voor Recht en Praktijk, tel. 010-4081597

Actualiteiten Ontslagrecht*

datum: 12 februari 2004, 15.30-21.00 uur
docenten: mr. G.C. Boot
plaats: Rotterdam
punten: 4
prijs: € 445 geen BTW
Opleidingscentrum voor Recht en Praktijk, tel. 010-4081597

BOUWRECHT

Contracten maken in de bouw***

datum: 27 april 2004, 09.00-17.00 uur, 28 april 2004, 09.00-17.30 uur
docenten: prof. mr. J.M. van Dunné, mr. H.W.R.A.M. Janssen, mr. R.J. Roks, mr. L.D.G. Reeser Cuperus
plaats: Zoetermeer
punten: 10
prijs: € 1.499 exclusief BTW
Euroforum, tel. 040-2974941

BURGERLIJK (PROCES)RECHT

Seminar Proceskosten**

datum: 12 februari 2004, 14.30-18.00 uur
docenten: prof. mr. A.W. Jongbloed, mr. S.M.A.M. Venhuizen, mr. P. van der Mersch
plaats: Amsterdam
punten: 3
prijs: € 280 exclusief BTW
KSU Studie, tel. 020-4496420

Recente Ontwikkelingen Consumentenrecht*

datum: 27 januari 2004, 15.30-21.00 uur
docenten: prof. mr. E.H. Hondius, mr. J.G.J. Rinkes
plaats: Rotterdam
punten: 4
prijs: € 545 geen BTW
Opleidingscentrum voor Recht en Praktijk, tel. 010-4081597

Civil Bewijsrecht***

datum: 19 februari 2004, 15.30-21.00 uur
docenten: mr. H.W.B. thoe Schwartzenberg
plaats: Rotterdam
punten: 4
prijs: € 445 geen BTW
Opleidingscentrum voor Recht en Praktijk, tel. 010-4081597

In deze rubriek vindt u opleidingen die kunnen worden gevolgd in het kader van de Permanente Opleiding. De rubriek vormt een aanvulling op de Cursuswijzer Permanente Opleiding, die drie keer per jaar verschijnt.

FAILLISSEMENTS- EN INSOLVENTIERECHT

INSOLAD Specialisatie-Opleiding Financiële Economie voor Curatoren****

datum: 6 februari 2004, 20 februari 2004, 12 maart 2004, 26 maart 2004, 16 april 2004, 7 mei 2004, 09.30-17.00 uur
docenten: prof. dr. A. de Bos RA, dr. P.A.M. Diekman RA, dr. H.A. Donker RA, L. Paape RA RO CIA, J.M.J. Blommaert
plaats: Rotterdam
punten: 36
prijs: € 2.750 geen BTW
Opleidingscentrum voor Recht en Praktijk, tel. 010-4081597

GEZONDHEIDRECHT

Patiënten- en cliëntenrechten in de praktijk*

datum: 4 februari 2004, 10.00-17.00 uur
docenten: prof. dr. J.K.M. Gevers, mr. P.W. Rijkse, mr. O.L. Nunes
plaats: Utrecht
punten: 3
prijs: € 245 exclusief BTW
Medilex BV, tel. 030-6933887

Professioneel omgaan met klachten*

datum: 11 februari 2004, 10.00-13.15 uur
docenten: mr. T.J.M. Kolschoten, mr. P.W. Francissen, mr. I.P.C. Sindram, mr. F. ten Cate-Adema, mr. A. Blok, mr. P. van der Sande
plaats: Utrecht
punten: 3
prijs: € 245 exclusief BTW
Medilex BV, tel. 030-6933887

Professioneel omgaan met klachten*

datum: 11 februari 2004, 13.45-17.00 uur
docenten: mr. T.J.M. Kolschoten, mr. P.W. Francissen, mr. I.P.C. Sindram, mr. F. ten Cate-Adema, mr. A. Blok, mr. P. van der Sande
plaats: Utrecht
punten: 3
prijs: € 245 exclusief BTW
Medilex BV, tel. 030-6933887

HUURRECHT

Het Nieuwe Huurrecht*

datum: 28 januari 2004, 13.30-17.45 uur
docenten: mr. A.M. Kloosterman, mr. J.P. van Stempvoort
plaats: Groningen
punten: 4
prijs: € 335 geen BTW
Juridisch Contractonderwijs RUG, tel. 050-3635748

ICT EN TELECOMRECHT

Actueel telecommunicatierecht 2004**

datum: 29 januari 2004, 5 februari 2004, 12 februari 2004, 19 februari 2004, 16.00-21.30 uur
docenten: mr. S.C. Huisjes, mr. P. Knol, prof. mr. dr. E. Steyger, mr. dr. A.B. van Rijn, mr. J.A. Tempelman, mr. dr. G.J. Zwenne
plaats: Leiden
punten: 16
prijs: € 1.400 geen BTW
PAO Universiteit Leiden, tel. 071-5278666

MEDEDINGINGSRECHT

Grotius Vervolgopleiding Nederlands & Europees Mededingingsrecht****

datum: 5 februari 2004, 11.30-21.30 uur
docenten: prof. mr. F.O.W. Vogelaar, mr. M.M. Slotboom, mr. C.T. Dekker
plaats: Rotterdam
punten: 6
prijs: € 495 geen BTW
Grotius Academie, tel. 024-3612492

ONDERNEMINGSRECHT

Corporate Governance***

datum: 5 februari 2004, 09.00-17.00 uur
docenten: H. Reumkens, A. de Bos
plaats: Rotterdam
punten: 5
prijs: € 675 geen BTW
Elsevier congressen, tel. 070-4415708

RUIMTELIJKE-

ORDENINGSRECHT EN

MILIEURECHT

Agrarische milieuvergunningverlening***

datum: 5 februari 2004, 12 februari 2004, 09.00-16.30 uur
docenten: mr. R.A.M. Kavsek, ing. R. van der Plank, mr. W. van Hardeveld
plaats: Utrecht
punten: 10
prijs: € 1.095 geen BTW
Geoplan, tel. 020-6716121

VERBINTENISSENRECHT

Scopecursus: Verbintenissenrecht (a.h.v. recente jurisprudentie en wetgeving)**

datum: 5 februari 2004, 16.00-21.30 uur
docenten: mr. A.V.T. de Bie, mr. A.C. van Schaick, mr. J.A.M. Strens-Meulemeester, mr. G.J.P. de Vries, mr. F.T. Oldenhuis
plaats: Amsterdam
punten: 4
prijs: € 260 exclusief BTW
KSU Studie, tel. 020-4496420

Verklaring der tekens

- * Actualiteiten (basiskennis vereist)
- ** Introductie
- *** Verdieping I (redelijke basiskennis vereist)
- **** Verdieping II (gedegen basiskennis vereist)
- ***** Specialisatieopleiding

Scopecursus: Verbintenissenrecht (a.h.v. recente jurisprudentie en wetgeving)**

datum: 12 februari 2004, 16.00-21.30 uur

docenten: mr. A.V.T. de Bie,
mr. A.C. van Schaick,
mr. J.A.M. Strens-Meulemeester,
mr. G.J.P. de Vries, mr. F.T. Oldenhuis

plaats: Rotterdam

punten: 4

prijs: € 260 exclusief BTW

KSU Studie, tel. 020-4496420

Scopecursus: Verbintenissenrecht (a.h.v. recente jurisprudentie en wetgeving)**

datum: 26 februari 2004, 16.00-21.30 uur

docenten: mr. A.V.T. de Bie,
mr. A.C. van Schaick,
mr. J.A.M. Strens-Meulemeester,
mr. G.J.P. de Vries, mr. F.T. Oldenhuis

plaats: Arnhem

punten: 4

prijs: € 260 exclusief BTW

KSU Studie, tel. 020-4496420

Commerciële contracten***

datum: 20 april 2004, 09.30-17.00 uur,

21 april 2004, 09.30-17.30 uur

docenten: mr. A.E. Driessen, mr. P.M. Vos,
mr. J.M. Voorberg, R.J.J.M. van Ommeren,
prof. mr. W.J. Slagter, mr. M.J.G.P. Kaplan

plaats: Zoetermeer

punten: 11

prijs: € 1.499 exclusief BTW

Euroforum, tel. 040-2974941

Het Bureau van de Orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
N.a.w. gegevens advocatuur	070 - 335 35 29	adres@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070 - 335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070 - 335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Opleiding: alle vragen (09.00-12.00 uur)	070 - 335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Communicatie: Advocatenblad, brochures et cetera	070 - 335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Alle overige vragen van advocaten	070 - 335 35 71/86	helpdesk@advocatenorde.nl

(advertentie)

Plaats uw advertentie midden in uw doelgroep. Het Advocatenblad helpt u daarbij.

Elke twee weken bereikt u met een personeelsadvertentie in het Advocatenblad alle geïnteresseerde juridisch actieve juristen.

Desgewenst helpen wij u met het opstellen van de tekst voor uw personeelsadvertentie, die professioneel vorm wordt gegeven in uw eigen huisstijl, met uw eigen logo!

Meer informatie?

Wilt u meer informatie, bel dan Cock Brouwer, tel. 0172- 234 460, fax 0172- 233 017, die u graag vrijblijvend informeert over alle mogelijkheden.

brouwer's direct marketing

U zoekt:

- advocaten
- medewerkers
- stagiaires
- (bedrijfs)juristen
- belasting-deskundigen
- leden rechtelijke macht

Personalialia

BEËDIGD ALS ADVOCaat EN PROCUREUR

Aamink, mr. H., Stationsplein 20 (7607 GD) postbus 446 (7600 AK) Almelo, tel. 0546-832300, fax 0546-832399, e-mail info@kieuhuishoving.nl

Anastasi, mw. mr. B., Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775, e-mail mailamst@debrauw.com

Beer, mr. S.A.M. de, Zuidkade 6 (5462 CD) postbus 92 (5460 AB) Veghel, tel. 0413-311777, fax 0413-367865, e-mail info@bierenadvocaten.com

Beerden, mr. E.J.G., Delflandlaan 1 (1062 EA) postbus 1031 (1000 BA) Amsterdam, tel. 020-2060700, fax 020-2060750, e-mail eibeerden@devos.nl

Bonnier, mr. C.J.P.H.M., Eindhoveneweg 128 (5582 HW) postbus 193 (5580 AD) Waalre, tel. 040-2215015, fax 040-2212135, e-mail cbonnier@boomen.nl

Bijl, mr. O.J.M. van der, Van der Helstplein 3 (1072 PH) postbus 51143 (1007 EC) Amsterdam, tel. 020-6750756, fax 020-6765896, e-mail advocaten@cleerdinhamer.nl

Coenen, mr. K.J., Oliemolensingel 17 (7511 BA) Enschede

Feiner, mr. R.H.P., Groot-Hertoginnelaan 45 (2517 EC) Den Haag, tel. 070-3024820, fax 070-3024821

Gilst, mw. mr. A.A.M. van, Flight Forum 1 (5657 DA) postbus 666 (5600 AR) Eindhoven, tel. 040-2345756, fax 040-2345630, e-mail avangilst@akd.nl

Helmich, mw. mr. M.G., Groenewoudsedijk 41 (3528 BG) Utrecht, tel. 030-6697000, fax 030-6697001, e-mail mhelmi@kaiserscs.nl

Hidding, mw. mr. I.M., Hoofdkade 108 (9503 HE) postbus 253 (9500 AG) Stadskanaal, tel. 0599-650999, fax 0599-616239, e-mail adv.kantoor.visser@hetnet.nl

Hoeckel, mw. mr. J. van, Prof. Dr. Dorgelolaan 14 (5613 AM) postbus 3 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2626600, fax 040-2626400, e-mail info@hollandlaw.nl

Ibis, mw. mr. N., Westeinde 58 d (2275 AG) Voorburg, tel. 070-3870008, fax 070-3874382, e-mail nibis@advoboho.nl

Idzenga, mr. H.J., Oude Ebbingestraat 91 (9712 HG) postbus 1658 (9701 BR) Groningen, tel. 050-3140640, fax 050-3144672, e-mail info@dorhout.nl

Jansma, mr. M.J., Almelosestraat 44 (7642 GP) postbus 888 (7640 AW) Wierden, tel. 0546-588888, fax 0546-588889, e-mail m.jansma@kolkman.nl

Kissels, mr. S., Neerheide 12a (5581 TP) postbus 103 (5580 AC) Waalre, tel. 040-2118860, fax 040-2129941, e-mail info@jacobsadvocaten.nl

Klunder, mw. mr. B., Prins Hendrikstraat 8 (8911 BK) postbus 222 (8901 BA) Leeuwarden, tel. 058-2122444, fax 058-2133666, e-mail b.klunder@boornrade.nl

Koser Kaya, mw. mr. F., Varrolaan 100 (3584 BW) postbus 85336 (3508 AH) Utrecht, tel. 030-2637600, fax 030-2637615

Lammeren, mr. S.A. van, Pantheon 25 (7521 PR) postbus 109 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4804200, fax 053-4804299, e-mail info@kieuhuishoving.nl

Leenders, mr. H.F.A., Dr. Holtropiaan 42 (5652 XR) postbus 8727 (5605 LS) Eindhoven, tel. 040-2501414, fax 040-2501450, e-mail advocaten@boskampwillems.nl

Lemmens, mr. R., Tempsplein 21-22 (6411 ET) postbus 608 (6400 AP) Heerlen, tel. 045-5719005, fax 045-5718172, e-mail rlemmens@thuispartners.nl

Mook, mw. mr. I. van, Dr. Molewaterplein 40 (3015 GD) postbus 2040 (3000 CA) Rotterdam, tel. 010-4634203, fax 010-4634528, e-mail i.vanmook@erasmusmc.nl

Reints, mw. mr. J.H., Lasondersingel 94-96 (7514 BV) postbus 126 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4840000, fax 053-4341799, e-mail damste@damste.nl

Ronday-Hartman, mw. mr. L.A.M., Hoofdweg 6 (3641 PS) postbus 242 (3640 AE) Mijdrecht, tel. 0297-287040, fax 0297-287044, e-mail lillianronday@planet.nl

Ruesink, mr. A., Deldenerstraat 34 (7551 AG) Hengelo (O), tel. 074-2505240, fax 074-2505310

Ruijter, mw. mr. F.R. de, Arthur van Schendelstraat 740 (3511 MK) postbus 516 (3500 AM) Utrecht, tel. 030-2347275, fax 030-2347262, e-mail f.deruijter@bsadvocaten.nl

Sanders, mr. M.P.A., Markt 14 (5581 GK) postbus 71 (5580 AB) Waalre, tel. 040-2679999, fax 040-2679990

Siebert, mr. J.C., Winthontlaan 2 (3526 KV) postbus 4085 (3502 HB) Utrecht, tel. 030-2850333, fax 030-2850301, e-mail janthijn.siebert@dvan.nl

Veen, mw. mr. H. de, Julianasingel 33a (5802 AT) postbus 260 (5800 AG) Venray, tel. 0478-521070, fax 0478-521071, e-mail h.deveen@julicher-meijer.nl

Vingerling, mr. A.C., Biltstraat 110-12 (3572 BJ) postbus 13273 (3507 LG) Utrecht, tel. 030-2733122, fax 030-2735311

Wolfs, mw. mr. E.B., Kennemerstraatweg 89 (1814 GD) Alkmaar, tel. 072-5111435, fax 072-5111436

PRAKTIJK NEERGELEGD

Alkan, mw. mr. G. Amsterdam 01-11-2003

Broeren, mw. mr. M.M.A. Rotterdam

16-12-2003

Claes-Gehlen, mw. mr. B.A.J. Rotterdam

01-01-2004

Colijn, mr. A.J. Dronten 31-12-2003

Cuyten, mr. A.E.M. Den Bosch 02-01-2004

Dangerman, mr. A.T.C.J. Oss 18-12-2003

Eysinga-Delfos Visser, mw. mr. M.T. van

Rotterdam 16-12-2003

Jonasse-Prent, mw. mr. A.P. Zutphen

15-12-2003

Jong, mr. M.A.M. de Dordrecht 01-01-2004

Mooijman, mr. J.M.A. Purmerend 01-11-2003

Reuder, mr. J.C. Enschede 31-12-2003

Slager, mr. D.A. Rotterdam 01-01-2004

Tromp, mr. F.A. Rotterdam 01-01-2004

Wink, mw. mr. I.W.H. Rotterdam 01-01-2004

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

KANTOORVERPLAATSING

Aalst, mr. A.C. van (Rotterdam): One Rockefeller Plaza 15rd floor (N.Y.10020) New York/Verenigde Staten van Amerika, tel. 001-2122182990, fax 001-2122182999, e-mail arthur.vanaalst@nautadutilh.com

Bakker, mw. mr. E.J. (De Bilt): Jacobijnestraat 15 (3512 TH) Utrecht, tel. 030-2304280, fax 030-2316903

Boxel, mw. mr. Y.M. van: 's Lands Werf 121 (3063 GD) Rotterdam, tel. 010-4125657, fax 010-2143419, e-mail y.van.boxel@p.nl

Braak, mr. J.W.L.M. ten: De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680, e-mail w.tenbraak@dkm.nl

Broesterhuizen, mr. M.C.H.: De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680, e-mail m.broesterhuizen@dkm.nl

Ex, mr. H.K.P.: De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680, e-mail h.ex@dkm.nl

Gerdes, mr. H.H. (Adorp): Vaart Nz66 (9401 GP) postbus 605 (9400 AP) Assen, tel. 0592-316362, fax 0592-317470, e-mail h.gerdes@sluyteradvocaten.nl

Gerritsen, mr. M. (Leusden): Drs. F. Bijlweg 8a (1784 MC) postbus 42 (1780 AA) Den Helder, tel. 0223-660114, fax 0223-660354, e-mail info@knuwer.nl

Gorcom, mr. G.A. van (Utrecht): Roemer Visscherstraat 41 (1054 EW) Amsterdam, tel. 020-6899099, fax 020-6899299

Grootkerk, mr. M.P. (Rotterdam): Bijster 1 (4817 HX) postbus 4714 (4803 ES) Breda, tel. 076-5256500, fax 076-5256545, e-mail mgrootkerk@akd.nl

Hogendorp, mr. F.W. graaf van (Papendrecht): Rivierdijk 654 (3371 EE) Hardinxveld-Giessendam, tel. 0184-618974, fax 0184-618975

Jaarsma, mr. A.R. (Vinkeveen): Jacobijnestraat 15 (3512 TH) Utrecht, tel. 030-2304280, fax 030-2316903

Jongmans, mr. M.W.J. (Brussel/België): Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@prdf.nl

Kaarsgaren, mw. mr. B.M.: Admiraal de Ruijterweg 143hs (1056 EZ) Amsterdam, tel. 020-6160853, e-mail b.kaarsgaren@chello.nl

Kager, mr. P.C.H.H. (Maastricht): Beemdstraat 32 (5652 AB) postbus 8821 (5605 LV) Eindhoven, tel. 040-2910691, fax 040-2552444, e-mail info@dijkmansadvocaten.nl

Koetsier, mr. J.: De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680, e-mail j.koetsier@dkm.nl

Korpershoek, mw. mr. M.C.: Herman Heijermanslaan 6 (5644 TH) Eindhoven, tel. 040-2126680, fax 047-171313, e-mail marianne.korpershoek@hccnet.nl

Krans, mw. mr. A.P. (Boxtel): Taalstraat 95 (5261 BB) Vught, tel. 073-6110160, fax 073-6110360

Laan, mw. mr. C. (Amsterdam): Paardenmarkt 1 (1811 KH) postbus 172 (1800 AD) Alkmaar, tel. 072-5144666, fax 072-5144600, e-mail info@schenkeveldlooms.nl

Linden, mr. H. van der (Druuten): Postmastraat 40 (4105 DW) postbus 497 (4100 AL) Culemborg, tel. 0345-533481, fax 053-533418, e-mail info@kroezisraels.nl

Moree, mr. drs. ing. W. (Barendrecht): Opzoomerlaan 122 (3221 AP) Hellevoetsluis, tel. 0181-314791, fax 0181-314795, e-mail moree@tip.nl

Mulder, mr. B.W.: De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680, e-mail b.mulder@dkm.nl

Mungroop, mr. M.E.: Prinsengracht 1087 (1017 JH) postbus 16626 (1001 RC) Amsterdam, tel. 020-5352222, fax 020-5352232

Oeijen, mr. R.A.M.L. van (Eindhoven): Statenlaan 9 (5223 LA) postbus 90121 (5200 MA) Den Bosch, tel. 073-6271888, fax 073-6271844, e-mail oeijen@vlvde.nl

Postma, mr. H.R.: De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680, e-mail h.postma@dkm.nl

Reuvers, mr. H.L.: Noorderhaven ZZ 60/16 (9712 VM) Groningen, tel. 050-3115036, fax 050-3115037, e-mail info@advocatenkantoor-reuvers.nl

Spruijt, mr. S.D. (Goes): Vrijlandstraat 33e (4335 KG) postbus 182 (4330 AD) Middelburg, tel. 0118-674720, fax 0118-674715

Teuling, mr. H.P.D. den: De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680, e-mail h.postma@dkm.nl

Versteeg, mw. mr. P.A. (Londen/Groot-Brittannië): Prinses Irenestraat 59 (1077 WV) postbus 7113 (1007 J) Amsterdam, tel. 020-5414646, fax 020-6612827, e-mail renate.versteeg@nautadutilh.com

Wolf, mw. mr. A.M.: Gedempte Oude Gracht 35 (2011 GL) postbus 65 (2000 AB) Haarlem, tel. 023-5515188, fax 023-5515288, e-mail amwolf@wolfavocaten.nl

NIEUW KANTOOR/ASSOCIATIE

Advocatenkantoor Bakker & Jaarsma (mrs. E.J. Bakker en A.R. Jaarsma) Jacobijnestraat 15 (3512 TH) Utrecht, tel. 030-2304280, fax 030-2316903

De Koning & Mulder Advocaten (mrs. B.W. Mulder, J. Koetsier, J.W.L.M. ten Braak, H.R. Postma, H.K.P. Ex, H.P.D. den Teuling en M.C.H. Broesterhuizen) De Lairessestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788660, fax 020-5788680

NAAMSWIJZIGING

Reijer, mw. mr. K. den te Utrecht: **Bodamèrden Reijer, mw. mr. K.**

GESCHILLENCOMMISSIE
ADVOCATUUR

ARBITRAAL VONNIS GESCHILLENCOMMISSIE ADVOCATUUR D.D. 20 MAART 2003

(mrs. Van der Aa, Schop en Slager)

Het enkele feit dat een cliënt zich mogelijk voor de kosten van rechtsbijstand heeft verzekerd ontslaat hem niet van zijn betalingsverplichting jegens de advocaat.

Onderwerp van het geschil

De advocaat vordert betaling van zijn declaraties, in totaal € 9.399,61. De cliënt verweert zich met de stelling dat hij de advocaat heeft laten weten een rechtsbijstandsverzekering te hebben en dat het op de weg van de advocaat had gelegen om de zaak bij de verzekeraar aan te melden.

Beoordeling van het geschil

De commissie is van oordeel dat de cliënt niet aannemelijk heeft gemaakt dat partijen hebben afgesproken dat de advocaat al dan niet rechtstreeks bij de rechtsbijstandsverzekeraar van de cliënt zou declareren en/of de zaak aldaar zou (moeten) aanmelden. Dit klemt temeer nu de commissie heeft vastgesteld dat de cliënt hierover tegenstrijdige verklaringen heeft afgelegd in die zin dat de cliënt aanvankelijk heeft verklaard dat hij de zaak zelf via zijn tussenpersoon bij de rechtsbijstandsverzekeraar heeft aangemeld terwijl hij zich later op het standpunt heeft gesteld dat de advocaat de zaak bij de verzekeraar had moeten aanmelden.

Onverminderd het vorenstaande overweegt de commissie voorts dat het enkele feit dat de opdrachtgever zich mogelijk voor (de kosten van) rechtsbijstand heeft verzekerd hem niet ontslaat van zijn betalingsverplichting jegens de advocaat. Of en in hoeverre de cliënt (nog) verhaalsrecht heeft op zijn rechtsbijstandsverzekering regardeert de advocaat niet.

De commissie stelt voorts vast dat de cliënt (de omvang van) de door de advocaat verzonden declaraties die de commissie ook voldoende gespecificeerd acht, niet betwist terwijl het de commissie evenmin is gebleken dat de advocaat bij het opstellen van zijn declaraties is afgevoerd van het tussen partijen onderling overeengekomen uurtarief, dan wel dat de hoogte of de omvang van de declaraties bovenmatig of buitenproportioneel is.

De uitspraken zijn bewerkt door Germ Kemper, advocaat te Amsterdam. Bij de bewerking zijn details weggelaten of gewijzigd; hier en daar is de weergave van het standpunt van cliënt of advocaat aangepast.

De commissie komt het geheel overziend tot het oordeel dat de advocaat in dezen heeft gehandeld zoals van een redelijk bekwame en redelijk handelende advocaat mag worden verwacht. De commissie komt op grond van het vorenstaande tot de conclusie dat de – kennelijk door de advocaat tot € 9.076 beperkte – vordering kan worden toegewezen.

Wat betreft de arbitrage- en administratiekosten overweegt de commissie dat de cliënt als in het ongelijk gestelde partij veroordeeld zal worden tot betaling van de kosten van deze arbitrage, welke worden vastgesteld op € 162 voor het door de Stichting Geschillencommissie voor Beroep en Bedrijf vastgestelde bedrag aan honorarium en verschotten van de arbiters. Gelet op de beslissing wordt eiser geacht het totaal aan arbitragekosten bij wijze van voorschotbetaling mede namens de cliënt te hebben voldaan. De commissie bepaalt voorts dat het bedrag dat eiser terzake aan de arbitragekosten heeft voldaan in zijn geheel komt te vervallen aan de commissie en veroordeelt de cliënt tot betaling van deze kosten.

Beslissing

De commissie:

- veroordeelt de cliënt aan de advocaat te voldoen een bedrag van € 9.076;
- veroordeelt de cliënt tot betaling aan de advocaat van de kosten van deze arbitrage, welke worden vastgesteld op € 162 aan honorarium en verschotten van de arbiters;
- wijst het meer of anders gevorderde af.

(advertentie)

FRAUDE?

DÖRR BEDRIJFSRECHERCHE
RECHERCHE- EN ADVIESBUREAU

010 - 212 49 23
www.dorr-recherche.nl

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

MEDEWERKING WEIGEREN AAN ONDERZOEK VAN RAAD VAN TOEZICHT

Hof van Discipline 20 september 2002, nr. 3556
(*mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Meeter, Sterk, Knottnerus en Paulussen*)

Raad van Discipline Leeuwarden 21 december 2001
(*mrs. Van Riessen, Groenewegen, Meijer, Vogelsang en Winkel*)

Het is onjuist om medewerking te weigeren aan een onderzoek, dat de Raad van Toezicht naar de praktijk van een advocaat wil instellen, omdat de advocaat bezwaar heeft tegen de samenstelling van de door de raad daartoe aangewezen commissie.

- Artikel 46 Advocatenwet (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)
- Gedragsregel 37

Feiten, overwegingen van de raad

De Raad van Toezicht besluit in augustus 2001 de praktijk van mr. X aan een nader onderzoek te onderwerpen. Voor dat doel roept de raad een visitatiecommissie in het leven, bestaande uit de deken en de waarnemend deken. De visitatiecommissie kondigt haar voornemen om mr. X te bezoeken schriftelijk aan, die vervolgens laat weten dat bezoek niet op prijs te stellen. De visitatiecommissie meldt zich toch, maar wordt door mr. X niet toegelaten. De deken legt als bezwaar tegen mr. X aan de raad voor dat hij geen medewerking heeft verleend en niet heeft voldaan aan de verplichting om desverzocht alle gevraagde inlichtingen aanstonds te verstrekken.

Onweersproken heeft de deken gesteld, dat door het niet adequaat functioneren van het bestuur van de Stichting Beheer Dergengelden Advocatenkantoor mr. X de belangen van deze stichting en/of derden dreigden te worden geschaad en dat dit feit en andere feiten en omstandigheden de Raad van Toezicht hebben doen besluiten de door mr. X gevoerde praktijk aan een nader onderzoek te onderwerpen, zoals bij brief van 21 augustus 2001 aan mr. X meegedeeld. In die brief is aan mr. X tevens meegedeeld, dat een visitatiecommissie bestaande uit de deken en waarnemend deken ter uitvoering van het besluit van de Raad van Toezicht de praktijk van mr. X zou bezoeken. Eerst toen het bezoek bij brief van 17 september 2001 daadwerkelijk werd aangekondigd, heeft mr. X onder het opwerpen van allerlei bezwaren, die hij tegen het bezoek en de samenstelling van de visitatiecommissie had, de deken met klem afgeraden uitvoering te geven aan het aangekondigde bezoek aan zijn praktijk. In dit verband heeft mr. X met name gewezen op de bezwaren die hij tegen de deken heeft en op diens uitgesproken onwelwillendheid jegens hem en op de

onwenselijkheid van het deelnemen van de waarnemend deken aan het voorgenomen onderzoek.

Naar het oordeel van de raad is niet gebleken dat de bezwaren en bedenkingen van mr. X tegen de leden van de visitatiecommissie die leden bij voorbaat ongeschikt zouden maken de door de Raad van Toezicht aan hun opgedragen taak eerlijk en zorgvuldig uit te voeren, waarbij de raad aantekent dat het optreden van de deken en de waarnemend deken – naar de raad begrijpt – slechts hierin zou bestaan, dat zij hun bevindingen aan de Raad van Toezicht zouden rapporteren en niet, dat zij aan mr. X aanwijzingen zouden geven of aan hem maatregelen zouden opleggen. Dat mr. X later in de gelegenheid zou (moeten) worden gesteld om zich desgewenst over het door de visitatiecommissie op te maken rapport uit te laten, spreekt voor zich. In eerste instantie ging het echter om het verzamelen van gegevens en informatie door de visitatiecommissie. De raad is alles bij elkaar van oordeel dat de door mr. X geuite bezwaren tegen het onderzoek en de samenstelling van de visitatiecommissie onvoldoende grond opleverden om te weigeren mee te werken aan het door de Raad van Toezicht noodzakelijk geachte onderzoek. Hij had zijn medewerking aan het onderzoek derhalve niet mogen onthouden. Dat de Raad van Toezicht in redelijkheid niet tot het besluit – om de door mr. X gevoerde praktijk aan een nader onderzoek te onderwerpen – heeft kunnen komen, is voorshands niet gebleken.

Het vorenstaande leidt ertoe dat de klacht gegrond is. De raad acht het gedrag van mr. X zodanig ernstig, dat zal worden overgegaan tot het opleggen van na te noemen maatregel.

Beslissing van de raad

Aan mr. X wordt de maatregel opgelegd van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van twee maanden met bepaling dat deze maatregel niet zal worden ten uitvoer gelegd, tenzij de raad later anders mocht beslissen op grond dat mr. X zich voor het einde van een hierbij op twee jaar bepaalde proeftijd aan een in artikel 46 van de Advocatenwet bedoelde gedraging heeft schuldig gemaakt of de navolgende bijzondere voorwaarden niet heeft nageleefd.

Stelt als bijzondere voorwaarde dat mr. X binnen een door de raad te stellen termijn alle door de deken verlangde inlichtingen zal verschaffen en zal meewerken aan een visitatie door een visitatiecommissie uit de Raad van Toezicht.

Overwegingen van het hof

Mr. X betoogt in zijn eerste grief dat hij in zijn faxbericht niet heeft gesteld 'het bezoek niet op prijs te stellen', doch heeft aangegeven dat

hij het bezoek onwenselijk achtte. Gelet op de letterlijke tekst van dit faxbericht is dit betoog juist. In zoverre zal het hof de feiten zoals door de raad vastgesteld, verbeterd lezen.

In de tweede grief voert mr. X allereerst aan dat de deken en de waarnemend deken zich niet op het aangekondigde tijdstip, doch een kwartier te vroeg bij mr. X hebben gemeld. Het hof is van oordeel dat dit kwartier niet relevant is, temeer nu niet is gesteld of gebleken dat mr. X toen tegen het tijdstip van aankomst bezwaar heeft gemaakt of de deken en de waarnemend deken heeft verzocht te willen wachten tot 17.00 uur. Voor het overige betreft deze grief de bewoordingen waarin mr. X en zijn bezoekers zich toen met elkaar hebben verstaan. Ook in de versie van mr. X komt hetgeen hij gezegd heeft er op neer dat de bezoekers toen niet welkom waren. De tweede grief kan daarom niet slagen. Van de weergegeven feiten, verbeterd gelezen als voormeld, kan dus ook in hoger beroep worden uitgegaan.

Tegen de beslissing van de raad voert mr. X voorts een zestal grieven aan. Vier richten zich tegen de overwegingen van de raad, een tegen de gegrondverklaring van het bezwaar en tegen de opgelegde maatregel en de laatste grief strekt ten betoge dat mr. X geen eerlijk en onpartijdig proces heeft gehad bij de raad.

In de eerste plaats richt mr. X zich tegen hetgeen de raad heeft overwogen met betrekking tot het functioneren van het bestuur van de Stichting Derdengelden van zijn kantoor als aanleiding tot de visitatie. Hij voert aan dat het bestuur niet voltallig was omdat zijn medebestuurder door de deken was ontslagen en dat er geen sprake is van malversaties. Voorts stelt hij dat onenigheid tussen hem en zijn medebestuurder de aanleiding was voor het ontslag van de medebestuurder. Ook indien wordt uitgegaan van de lezing van mr. X kan niet worden gezegd dat de Raad van Toezicht in redelijkheid niet tot het besluit heeft kunnen komen de door mr. X gevoerde praktijk aan een nader onderzoek te onderwerpen. Dit betekent dat mr. X geen belang heeft bij deze grief, zodat die moet worden verworpen.

De volgende grief betreft hetgeen de raad heeft overwogen omtrent de bezwaren van mr. X tegen de persoon van de deken en de waarnemend deken als leden van de visitatiecommissie. Het hof is van oordeel dat de Raad van Toezicht, hoewel hij bij de samenstelling van de visitatiecommissie aan de bezwaren van mr. X tegemoet had kunnen komen, daartoe, gelet op de aard en de inhoud van die bezwaren, niet gehouden was. De grief kan daarom evenmin slagen.

Het hof begrijpt de volgende grief aldus, dat mr. X uitdrukkelijk heeft aangegeven zijn medewerking te willen verlenen aan de visitatie, zij het dat hij bezwaar had tegen de persoon van de deken. Op grond van hetgeen hiervoor is overwogen kan deze grief niet slagen.

Vervolgens voert mr. X aan dat hij bij het bezoek van de deken en de waarnemend deken heeft mogen concluderen dat zij alleen kwamen praten en dat een visitatie niet aan de orde was. Nu de visitatie schriftelijk was aangekondigd en de leden van de visitatiecommissie op of omstreeks het aangekondigde tijdstip bij mr. X zijn verschenen moet

het voor mr. X duidelijk zijn geweest wat het doel was van het bezoek. Dat, volgens mr. X, de deken en de waarnemend deken toen zouden hebben gezegd dat zij alleen maar kwamen praten neemt niet weg dat er een visitatie aan de orde was ook al zou in verband daarmee een gesprek worden gevoerd. Ook deze grief kan daarom mr. X niet baten.

Zoals uit het hiervoor overwogene volgt onderschrijft het hof het oordeel van de raad dat het bezwaar van de deken gegrond is, zodat de tegen dat oordeel gerichte grief moet worden verworpen. Omtrent de op te leggen maatregel zal hierna worden overwogen.

In zijn laatste grief betoogt mr. X dat hij bij de Raad van Discipline geen eerlijk en onpartijdig proces heeft gehad. Voorzover deze grief betrekking heeft op een andere zaak dan de onderhavige kan daarvan geen kennisgenomen worden. Mr. X verwijt de raad dat in de overwegingen van de beslissing flagrante onwaarheden voorkomen, zonder deze nader aan te duiden. Het hof moet er van uitgaan dat dit verwijt al geheel was verwerkt in de voorgaande grieven, zodat daarover reeds is geoordeeld. Tenslotte betreft deze grief de wijze waarop de raad is omgegaan met de opgegeven verhinderdata. Nu mr. X bij de zitting in eerste aanleg is verschenen, is hij daardoor kennelijk niet benadeeld. Deze grief kan daarom niet slagen.

Zoals ter zitting is gebleken, heeft de visitatie inmiddels zonder noemenswaardige problemen plaatsgevonden. Gelet daarop en op de aard en ernst van het verwijt dat mr. X kan worden gemaakt, acht het hof oplegging van de volgende maatregel passend.

Beslissing

- vernietigt de beslissing van de Raad van Discipline in het ressort Leeuwarden van 21 december 2001 voorzover aan mr. X de maatregel van voorwaardelijke schorsing is opgelegd.

en in zoverre opnieuw rechtdoende:

- legt aan mr. X op de maatregel van berisping;
- bekrachtigt de beslissing voor het overige.

Noot

Op 4 september 2002 is een wijziging van de Advocatenwet van kracht geworden. Onder meer is een nieuwe paragraaf 4a, de artikelen 60b tot en met 60h, ingevoerd. Op verzoek van de deken kan de voorzitter van de Raad van Discipline één of meer rapporteurs benoemen, wanneer er aanwijzingen bestaan dat de advocaat tijdelijk of blijvend de praktijk behoorlijk kan uitoefenen. De rapporteur is bevoegd de plaats waar de praktijk wordt uitgeoefend te betreden en is gerechtigd tot inzage van dossiers, boeken, bescheiden en andere gegevensdragers met betrekking tot de praktijk, en hij kan zich desgewenst met behulp van de sterke arm de toegang tot de praktijkruimte verschaffen. De raad kan vervolgens aan de hand van de bevindingen van de rapporteur voorzieningen treffen en schorsing in de praktijkuitoefening behoort eveneens tot de mogelijkheden.

GJK

ONZORGVULDIG HANDELEN VAN DEKEN

Hof van Discipline, 20 september 2002; no. 3516

(mrs. Peepkorn, Boumans, Paulussen, De Kok en Creutzberg)

Raad van Discipline Leeuwarden, 26 oktober 2001

(mrs. van Riessen, de Groot, Van Hartingsveld, Hemmes en Vogelsang)

Onzorgvuldig handelen van een deken. Beleidsvrijheid bij het doorzenden van klachten naar de Raad van Discipline. Communicatie met de klager.

– *Advocatenwet artikel 46 (6 Tuchtprocesrecht), art. 46c en 46d*

Feiten

De klager had een geschil met zijn advocaat mr. Y over de behandeling van de zaak en over de omvang van de declaraties.

Tijdens de begroting van die declaraties heeft de klager een klacht tegen mr. Y ingediend. Kort nadien verzocht hij de deken om zijn klacht door te zenden aan de Raad van Discipline.

Op 14 april liet de deken aan de klager en mr. Y weten dat hij de klachtzaak voor inzending naar de Raad van Discipline gereed zou maken. Op 8 september gaf de Raad van Toezicht een beslissing in de begrotingszaak. Op 18 september zond de deken, nadat de klager hem daarover had opgebeld, het klachtdossier naar de Raad van Discipline. Bij brief van 19 september aan de deken maakte de klager nog enkele opmerkingen die hij van belang achtte voor de klachtzaak. Hij schreef aan te nemen dat de deken die opmerkingen ter kennis van de raad zou brengen. Op deze brief heeft de deken niet gereageerd, en evenmin op een rappel van de klager d.d. 2 oktober.

De klager diende daarop een klacht tegen de deken in, bestaande uit zes onderdelen. In het navolgende blijven buiten beschouwing die onderdelen die zowel door de raad als door het hof ongegrond werden bevonden.

Overwegingen raad

Het verwijt dat de deken de klacht niet tijdig bij de Raad van Discipline heeft ingediend, treft naar het oordeel van de raad geen doel. Bij brief van 14 april heeft de deken partijen laten weten dat hij het dossier gereed zou maken voor verzending naar de raad. Hij heeft daarmee echter gewacht tot omstreeks half september. Als reden daarvoor heeft de deken opgegeven dat de begrotingsprocedure nog liep, althans nog niet volledig was afgerond, en dat hij de uitkomst daarvan wilde afwachten omdat hij hoopte dat, als het financiële geschil tussen partijen zou kunnen worden opgelost, dit ook tot de oplossing van de klacht zou kunnen leiden. Na klagers telefoontje van begin september heeft hij het dossier onverwijld naar de raad doorgestuurd. Het behoorde naar het oordeel van de raad tot de beleidsvrijheid van de deken, als hij op een bepaald moment tot de conclusie komt, dat het beter is te wachten met het inzenden van het klachtdossier naar de Raad van Discipline. Het ware echter beter geweest als de deken dit aan de klager zou hebben medegedeeld. Deze omissie is evenwel niet zodanig ernstig dat hierop tuchtrechtelijk moet worden gereageerd.

De deken heeft erkend dat hij naar aanleiding van de ontvangst van de brief d.d. 19 september van de klager niet heeft gereageerd. Hij meende dat de beantwoording daarvan niet nodig was, nu hij het onderzoek naar de klacht had beëindigd en de stukken aan de raad had doen toekomen. De raad is met de deken van oordeel, dat op het moment dat hij het onderzoek afsloot zijn werkzaamheden als deken waren geëindigd. Dit neemt echter niet weg dat de deken er beter aan zou hebben gedaan de klager daarop te wijzen. Het feit dat de deken zulks heeft verzuimd levert niet een zodanige verwaarlozing van zijn taak op, dat hij daarmee het vertrouwen in de advocatuur heeft geschaad.

Volgt

Ongegrondverklaring van de(ze) klacht(onderdelen).

Overwegingen hof

Met de raad neemt het hof tot uitgangspunt dat het optreden van een deken als zodanig niet onder tuchtrechtelijke controle staat, tenzij de deken bij het uitoefenen van zijn functie zijn taak zodanig heeft verwaarloosd of zich in die hoedanigheid zodanig heeft misdragen, dat hij geacht moet worden zich te hebben schuldig gemaakt aan een handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Anders echter dan de raad, is het hof van oordeel dat de deken zodanig onzorgvuldig heeft gehandeld, dat hem een tuchtrechtelijk verwijt treft. Het hof is van oordeel dat de deken tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld door, nadat het door hem ingestelde onderzoek was afgerond, met het doorzenden van het klachtdossier meer dan vijf maanden te wachten, met als reden dat hij hoopte dat de begroting van de declaraties van mr. Y ook tot een oplossing van de klacht zou kunnen leiden, zonder de klager daarvan in kennis te stellen.

Wanneer de deken om beleidsmatige redenen wilde wachten met het toezenden van het klachtdossier aan de Raad van Discipline, had het op zijn weg gelegen de klager daarover in te lichten. Door de klager in het ongewisse te laten heeft de deken niet in overeenstemming gehandeld met de hem in de Advocatenwet opgedragen taak in het kader van de tuchtrechtspraak. Het hof wijst daarbij mede op het bepaalde in artikel 46 d, lid 3, van de Advocatenwet en het feit dat de klager bij brief van 5 maart uitdrukkelijk verzocht de klacht door te zenden aan de Raad van Discipline, en voorts op het feit dat de deken in de gewraakte periode feitelijk geen enkele poging heeft ondernomen de klacht in der minne te schikken.

Ten aanzien van het niet-beantwoorden door de deken van de brief van de klager van 19 september en het evenmin voldoen aan het in die brief gedane verzoek om de opmerkingen van de klager aan de Raad van Discipline toe te zenden, waarbij de deken als reden heeft opgegeven, van mening te zijn dat zijn werkzaamheden als deken waren geëindigd, nu hij het onderzoek naar de klacht had beëindigd en de stukken al aan de raad had doen toekomen, is het hof van oordeel dat de deken de klager niet voldoende behulpzaam is geweest. Wat er zij

van het betoog dat de deken zijn taak als zodanig had beëindigd door de stukken aan de Raad van Discipline te zenden, het lag op de weg van de deken hetzij te voldoen aan het uitdrukkelijk verzoek van de klager om het gestelde in zijn brief van 19 september nog onder de aandacht van de raad te brengen, hetzij de klager in antwoord op die brief te berichten dat hij aan zijn verzoek geen gevolg zou geven.

Het hof moet oordelen dat de deken de klacht van de klager tegen mr. Y niet heeft behandeld op een wijze die van hem, in aanmerking genomen het bepaalde in artikel 46 c en artikel 46 d van de Advocatenwet, mocht worden verwacht en aldus in strijd heeft gehandeld met artikel 46 van de Advocatenwet.

Het hof acht, alle feiten en omstandigheden overziende, geen reden aanwezig de deken een maatregel op te leggen. In het bijzonder is niet gebleken dat de klager enig ander nadeel heeft ondervonden dan vertraging bij de behandeling van zijn klacht.

Volgt

Vernietiging van de beslissing van de raad voorzover deze klachtonderdelen ongegrond zijn verklaard.

GRIEVENDE UITLATINGEN

Hof van Discipline, 20 september 2002, nr. 3491
(*mrs. Gründemann, Scheltema, Schokkenbroek, Tonkes-Gerkema en Fiévez*)

Raad van Discipline Amsterdam, 27 augustus 2001
(*mrs. De Groot, Karsten, Van Ardenne, Remme en Rigters*)

Grievende en/of onjuiste uitlatingen. Omvang van de plicht tot eigen onderzoek door de advocaat.

- *Advocatenwet artikel 46 (3.3.1 Grievende uitlatingen; 3.4 Jegens de tegenpartij in acht te nemen zorg)*
- *Gedragsregels 30 en 31*

Feiten

Mr. X trad op voor de koper van het belang van de klager in een vennootschap die een hotel exploiteerde. Tussen de verkoper en de koper zijn diverse procedures gevoerd. In één van die procedures maakte de verkoper aanspraak op betaling van de koopsommen en vorderde de koper in reconventie vernietiging van de transactie. In de conclusie van antwoord in conventie heeft mr. X gesteld:

‘A (*bew. de klager*) blijkt ook nog eens circa 3 miljoen gulden aan (terugontvangen) belastinggelden ... te hebben verduisterd door deze gelden niet naar een rekening van de betreffende vennootschap, maar naar een rekening op zijn eigen naam te laten overmaken.’

en:

‘A heeft derhalve een bedrag van circa 3 miljoen gulden verduisterd (...). Gevreesd wordt echter dat het geld inmiddels is weggesluisd.’

Bij dupliek in conventie heeft mr. X deze stellingen ten behoeve van zijn cliënt gehandhaafd op de grond dat voorzover de klager weigerde

over de ontvangen gelden verantwoording af te leggen, zijn cliënt het ervoor moest houden dat die gelden wel degelijk door de klager waren verduisterd.

De klacht van de klager behelsde onder meer dat hij in de door mr. X geproduceerde processtukken zonder deugdelijke grond is beschuldigd van verduistering. (De klacht behelsde nog vijf andere klachten, maar nu de raad die ongegrond achtte en de klager van die beslissing niet appelleerde, zullen die verder onbesproken blijven).

Overwegingen raad

De raad stelt voorop dat een advocaat een grote mate van vrijheid heeft de belangen van zijn cliënt te behartigen op de wijze die hem – in overleg met zijn cliënt – goedgevindt. Deze vrijheid is evenwel niet onbegrensd en ontslaat hem niet van zijn verplichting ook jegens de wederpartij van zijn cliënt een zekere mate van zorgvuldigheid in acht te nemen. Hij dient zich in woord en geschrift niet onnodig grievend uit te laten. Hij dient zich ook te onthouden van het verstrekken van feitelijke gegevens waarvan hij weet of behoort te weten, dat die onjuist zijn. De raad is van oordeel dat mr. X de grenzen van genoemde vrijheid heeft overschreden door ten processe de strafrechtelijke kwalificatie verduistering te bezigen in relatie tot de door hem gestelde gedragingen van de klager.

Anders dan mr. X stelt, mocht hij bij het bezigen van een dergelijke kwalificatie niet, althans niet uitsluitend, afgaan op hetgeen zijn cliënt hem daarover heeft medegedeeld en kenbaar gemaakt, maar had hij zelf dienen te onderzoeken of er voldoende feiten en omstandigheden waren die het bezigen van een dergelijke kwalificatie in alle redelijkheid zouden kunnen rechtvaardigen. Van een dergelijk onderzoek en dergelijke feiten en omstandigheden is de raad niet gebleken. Hierbij neemt de raad onder meer in aanmerking dat de president in kort geding de opheffing had bevolen van de door mr. X ten behoeve van zijn cliënt gelegde beslagen, mede op de grond dat deze niet summierlijk aannemelijk heeft kunnen maken dat de klager de gelden onder zich had gehouden en niet aan de cliënt van mr. X had afgedragen.

Ook het feit dat de administratie van de gelden, op genoemde rekening van de fiscus ontvangen, nooit ‘geheel terecht zou zijn gekomen’ kan een dergelijke kwalificatie niet rechtvaardigen, zelfs indien men daarbij in aanmerking neemt dat die gelden betaald zijn op een rekening ten name van de klager en dat de cliënt van mr. X het bestaan van die rekening niet zou kennen.

Overigens merkt de raad op dat mr. X niet, althans onvoldoende, betwist dat de administratie, zoals door de klager is gesteld, aan de zoon van de cliënt van mr. X ter beschikking is gesteld. Ook heeft mr. X niet, althans onvoldoende, betwist de stellingen van de klager dat de verantwoording van de bedoelde rekening in het door de heer C bijgehouden grootboek heeft plaatsgevonden. Voorts heeft mr. X niet betwist dat de klager bedoelde rekening had geopend voor de gezamenlijke aankoop van de grond van het te bouwen hotel, en dat de klager en de cliënt van mr. X gelden op die rekening hadden gestort ten behoeve van de aankoop. Hij heeft evenmin, althans onvoldoende, betwist dat zijn cliënt voor deze rekening over een tekeningsbevoegd-

heid beschikte en betalingen van genoemde rekening had ontvangen.

De omstandigheid dat mr. X bij het bezigen van genoemde kwalificatie met het bestaan van deze feiten niet bekend was, kan hem niet baten maar illustreert juist eens te meer dat hij bij het bezigen van genoemde kwalificatie niet zonder meer op de mededelingen van zijn cliënt had mogen afgaan, maar een grotere mate van zorgvuldigheid aan den dag had dienen te leggen alvorens zich van de strafrechtelijke kwalificatie verduistering te bedienen, met name nu het bezigen van een dergelijke kwalificatie voor gedragingen van een persoon in de functie als die van klager een sterk diffamerend karakter heeft zoals ten overvloede uit de overgelegde stukken is gebleken. Mr. X heeft zich erop beroepen dat hem pas in de loop van de procedure is gebleken dat het merendeel van de door de fiscus betaalde gelden wel verantwoord kon worden. Naar het oordeel van de raad blijkt hieruit eens te meer, dat mr. X ook bij het ten processe handhaven van die kwalificatie voor het niet-verantwoorde deel van de gelden niet, althans niet uitsluitend, op de informatie van zijn cliënt mocht afgaan.

Volgt gegrondverklaring van dit klachtonderdeel met oplegging van de maatregel van waarschuwing.

Overwegingen hof

Voor de beoordeling van de klacht gelden, zoals de raad heeft overwogen, de volgende uitgangspunten:

- a een advocaat heeft een grote mate van vrijheid de belangen te behartigen van zijn cliënt op een wijze die hem – in overleg met zijn cliënt – goedgevindt;
- b deze vrijheid is niet onbegrensd en ontslaat hem niet van zijn verplichting ook jegens de wederpartij van zijn cliënt een zekere mate van zorgvuldigheid in acht te nemen;
- c deze zorgvuldigheid brengt – in het algemeen – mee dat een advocaat:
 - zich in woord en geschrift niet onnodig grievend uitlaat;
 - zich dient te onthouden van het verstrekken van feitelijke gegevens waarvan hij weet of behoort te weten dat die onjuist zijn;
 - en in dit bijzondere geval, dat hij bij het bezigen van de kwalificatie ‘verduistering’ niet uitsluitend afgaat op hetgeen zijn cliënt hem daarover heeft meegedeeld en kenbaar gemaakt, maar zonnig zelf moet onderzoeken of er feiten en omstandigheden zijn die het bezigen van een dergelijke kwalificatie in alle redelijkheid zouden kunnen rechtvaardigen.

Wat betreft het aspect sub c van bedoelde zorgvuldigheid geldt, dat in hoger beroep als door klager onvoldoende betwist is komen vast te staan dat mr. X bij het bezigen van zijn kwalificatie ‘verduistering’ in zijn conclusie van antwoord in conventie niet uitsluitend is afgegaan op mededelingen van zijn cliënt maar ook en met name op die van diens financieel adviseur, de heer B die mr. X ervan op de hoogte had gebracht dat volgens hem de administratie van de bouw van het hotel onvindbaar was en dat volgens de Belastingdienst een bedrag van 3,6 miljoen gulden ten gunste van het hotel op een ten name van klager staande rekening was gestort.

De klager heeft gesteld dat mr. X ten tijde van het nemen van de conclusie een verklaring van de accountant C kende waaruit, aldus de klager, blijkt dat van verduistering geen sprake kon zijn, en dat mr. X toen eveneens wist dat aan C het grootboek over de jaren van de bouw van het hotel ter beschikking was gesteld.

Mr. X heeft daartegenover onder meer aangevoerd dat de verklaring van C pas bij repliek in de procedure is overgelegd en dat hij, nu C slechts een samenstellingsopdracht had en deze niet naging of de door de klager aangereikte cijfers klopten, niet zonder meer van de juistheid van die verklaring behoefde uit te gaan. Het aan C overhandigde grootboek betrof alleen het jaar 1992, aldus mr. X, terwijl de bouw van het hotel in 1990 en 1991 heeft plaatsgevonden, de belasting in de jaren 1990-1994 werd terugbetaald en deze restituties in 1990-1995 1,5 miljoen gulden bedroegen.

Gelet op deze gemotiveerde betwisting door mr. X van genoemde stellingname van de klager zijn onvoldoende feiten en omstandigheden aannemelijk geworden, laat staan komen vast te staan, die zouden kunnen leiden tot het oordeel dat mr. X ten tijde van het nemen van de conclusies wist of behoorde te weten dat hij bij het bezigen van de kwalificatie ‘verduistering’ van feiten en omstandigheden uitging die feitelijk onjuist waren. Nu mr. X zoals hiervoor overwogen, bij het in de conclusie hanteren van de kwalificatie ‘verduistering’ behalve op de mededelingen van zijn cliënt ook op die van diens financieel adviseur afging, en hij ten tijde van het nemen van de conclusie naar het oordeel van het hof onvoldoende aanwijzingen had dat die mededelingen onjuist waren, kan de conclusie geen andere zijn dan dat mr. X niet verplicht was zelf nader te onderzoeken of er voldoende feiten en omstandigheden waren die het bezigen van de gewraakte kwalificatie zouden kunnen rechtvaardigen. Daarbij moet worden bedacht dat een mogelijke wetenschap bij de cliënt dat deze voor de rekening waarop de belastinggelden werden ontvangen tekeningsbevoegd was en van deze rekening betalingen ontving, niet zonder meer meebrengt dat ook diens advocaat zelf deze wetenschap had.

Uit een en ander volgt dat mr. X bij het nemen van de conclusie met de gewraakte kwalificatie wat betreft de aspecten sub b en c niet in strijd heeft gehandeld met de jegens de wederpartij in acht te nemen zorgvuldigheid.

Ten aanzien van aspect sub a van de jegens de wederpartij in acht te nemen zorgvuldigheid geldt dat, hoewel het wenselijk zou zijn geweest dat mr. X in plaats van de gewraakte kwalificatie een meer terughoudende formulering had gekozen, het hof, anders dan de raad, van oordeel is dat mr. X onder alle hiervoor genoemde omstandigheden, ook in onderlinge samenhang gezien, bij het bezigen van deze kwalificatie niet tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld.

Volgt

Vernietiging van de beslissing van de raad voorzover daarbij dit klachtonderdeel gegrond werd bevonden en een maatregel werd opgelegd.

VRIJDAG 12 MAART 2004

Amsterdam RAI

DE NATIONAAL JURISTEN CONGRES

**Maak kennis met ruim 40 topkantoren
en bezoek vakinhoudelijke workshops
en kantoorpresentaties!**

Het Nationaal Juristencongres richt zich op rechtenstudenten in de laatste fase van hun studie en juristen met werkervaring. Dit unieke congres biedt de ideale mogelijkheid tot oriëntatie, netwerken en het verdiepen van je juridische kennis. Ook heb je gratis toegang tot De Nationale Carrièrebeurs, het grootste landelijke carrière-evenement, waar diverse exposanten op zoek zijn naar juristen!

Openingstijden:
Congresprogramma kan 10:00 uur - 15:30 uur
Beurs kan 14:00 uur - 17:00 uur
Beursbezoek kan 15:00 uur - 17:30 uur

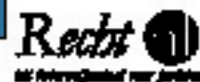
Deelname is na voorregistratie gratis voor rechtenstudenten in de laatste fase van de studie en juristen in de werkmarkt. Andren betalen €615,-.

WWW.JURISTENCONGRES.NL

VOORREGISTRATIE - PROGRAMMA - EXPOSANTEN

Vele kantoorpresentaties en praktijkgerichte en vakinhoudelijke workshops verzorgd door de absolute juridische top! Workshops zijn o.a.: Stagiair en patroon - Kies je advocatenkantoor - The Global firm - Kantoor en vrije tijd - Bereepsansprakelijkheid - Meet the MP (ontmoet drie managing partners van drie topkantoren) - Otsisadvocaatuur - Londen en New York.

Het congres wordt in samenwerking met Memory Productions Events en REBE bevestigd.

Onderstaande kantoren waren op 20 maart bij bekend als exposant

Het Nationaal Juristencongres en de Nationale Carrièrebeurs zijn editieën van Memory Productions Events B.V., onderdeel van de **MPG**

Den Haag transparant

Actueel en gebruikersvriendelijk

OPmaat

Kijk op internet
voor demo of
proefabonnement

opmaat.sdu.nl

Of vraag de folder aan:
tel. (070) 378 98 80
e-mail:
helpdesk@sdu.nl

Online toegang tot de meest
actuele overheidsinformatie:

- Alle officiële publicaties in de oorspronkelijke opmaak
- Uitgebreide zoekfuncties
- Uw persoonlijke interesseprofiel en e-mailattending

CASTA

JURIDISCHE OPLEIDINGEN
JURIDISCH UITZENDBUREAU B.V.

Lange Hofstraat 29, 7201 HT Zutphen;

Cursus "Juridisch Secretaresse"

Startdatum: 26 februari 2004 te Amstelveen

Startdatum: 9 maart 2004 te Zutphen

Startdatum: 1 april 2004 te

Leeuwarden/Groningen

Cursus "Roladministratie/Procuraten"

Startdatum: op aanvraag te Utrecht

Cursus NEDERLANDSE GRAMMATICAV NIEUWE SPELLING:

Startdatum: op aanvraag te

Amstelveen/Zutphen

Cursus Faillissementen en WSNP

Startdatum: 6 mei 2004 te Amstelveen

Startdatum: 19 februari 2004 te Zutphen

Startdatum: op aanvraag te

Leeuwarden/Groningen

Ook cursussen op locatie mogelijk.

Heeft u vacatures? CASTA gaat voor u op zoek naar gekwalificeerd ondersteunend personeel.

Nadere informatie is op te vragen.

Tel.nr.: 020-699 85 06, faxnr.: 020-600 11 81.

Tel.nr.: 0575 - 547 979, faxnr. 0575 - 547 021.

E-mailadres: info@casta.nl

Internet: www.casta.nl

Casta verzorgt tevens opleidingen op de Nederlandse Antillen, Aruba en Sint Maarten.

PETTEN, TIDEMAN & SASSEN

ADVOCATEN EN RECHTSADVOCATEN

ONS IN HET MOEDIE VAN STOLKMARK TE DEN HAAG GELEGEN KANTOOR IS VAN MITDELGROTE OMVANG EN KENT DRIE SECTIES: ARBEIDSRECHT, ONDERNEMINGSRECHT EN ONHOEREND GOED. WIJ RICHTEN ONS OP DE COMMERCIELE RECHTSPRAKTIJK, MET ALS UITGANGSPUNT DAT ONZE CLIENTEN VAN ONS KWALITEIT, BETROUWBAARHEID EN PERSOONLIJKE SERVICE MOEKEN VERWACHTEN. OP DIVERSE RECHTSDEBIETEN IS SPECIALISTISCHE KENNIS AANWEZIG.

(ERVAREN) ADVOCATEN: voeren de afzet van de praktijk zaken uit, een advocatenmedewerker of assistentadvocaat van alle functies:

- Ondernemingsrecht,
- Onroerend Goed,
- Arbeidsrecht.

Ook, indien die buiten de advocatuur uitsluitend staatsadvocaat of in de rechterlijke macht relevante werkzaamheden uitsluitend worden uitgevoerd te solliciteren.

Eveneens als mediator in alle scheidingszaken bij een scheiding van de partners in de eerste Ondernemingsrecht. Voor de eerste in de eerste Ondernemingsrecht is gelegen (verhuur) kennis van commerciële zaken, terwijl kennis van het lokale (bij)belastingrecht aanwezig is.

WERKEN BIJ PTS

PTS ZOEKT gediplomeerde gespecialiseerde, analytisch vermogen en initiatief combinerende een pragmatische en flexibele (persoonlijke) kandidaten zijn voor u beschikbaar.

PTS BIEDT een dynamische werksfeer, een interessant salaris, een werkingswijze en een ontwikkelingsmogelijkheid.

Directe afzet met algemene voorwaarden, garandaan wij te nemen van dienst, die van de ondernemers van het arbeidsmarkt.

Verschiet wij het lokale arbeidsmarkt van den van de arbeidsmarkt van Den Haag.

INTERESSE? Naar een contact op met de Human Resource en om te weten te komen naar Helder Rijkswaard.

WWW.SEEYOUINCOURT.NL

Kantooradres: Van Salkweg 10, Den Haag.
Postadres: Postbus 80507, 2508 GM Den Haag.
Telefoon: 070 3270709, Fax: 070 3270187.

HORLINGS, BROUWER & HORLINGS

Accountants, Belastingadviseurs & Concursants

Voor externe deskundigheid op het gebied van geautomatiseerde informatiesystemen:

- Beoordelen implementatie WBP
- Technische beoordeling van beveiliging
- Onafhankelijke IT audits
- Security management
- Beoordelen implementatie WCC
- IT adviseur voor het management

HBH'S MISSIE: VANDAAG LEVEN VOOR MORGEN

Wij streven voortdurend een kwalitatief en communicatief betere prestatie na vanuit de gedachte dat vandaag belangrijk is voor morgen. Het kapitaal van onze organisatie bestaat uit 120 professionals met verschillende disciplines, die u bij uw werkzaamheden kunnen ondersteunen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer M. Smalbil RA (msmalbil@hbh.nl)
of de heer S.R. Johan RE RI (rjohan@hbh.nl), telefoon 020 676 9955.

Horlings, Brouwer & Horlings is onafhankelijk en verstrekt geen juridische adviezen.

Koningslaan 30 - 1075 AD Amsterdam - Telefoon: 020 676 9955 - Fax: 020 676 4478
Wagenweg 208 - 2012 NM Haarlem - Telefoon: 023 531 9381 - Fax: 023 531 1458
info@hbh.nl - www.hbh.nl

Vuurens & Le Clercq te Delft

is een samenwerkingsverband van zes zelfstandige advocaten met een gevarieerde praktijk. Het kantoor is gevestigd in een monumentaal pand, goed bereikbaar gelegen tegen het centrum van Delft. Gewerkt wordt op basis van kostendeling. Het kantoor voert een gemengde, algemene praktijk met het accent op het familierecht, insolventierecht en het strafrecht.

Wij komen graag in contact met

advocaten of advocaat-stagiaires

bij voorkeur met werkervaring binnen of buiten de advocatuur

Voor informatie en uw reactie kunt u zich wenden tot mr L.F. Lagerwelj

Postbus 3103, 2601 DC Delft, 015 - 2152929

De feiten onder uw pleidooi.

Onafhankelijk accountantsonderzoek naar feiten en omstandigheden? Bel Peter Schimmel van Ernst & Young Integrity Services & Investigations op (070) 441 21 20 of mail naar peter.schimmel@nl.ey.com

ERNST & YOUNG
Quality to Everything We Do

Klein onconventioneel commercieel advocatenkantoor te 's-Hertogenbosch zoekt

STAGIAIRE voor de algemene praktijk

Onze voorkeur gaat uit naar kandidaten met enige (levens)ervaring

Sollicitatie onder nummer 7816 richten aan RDM Steeklerweg 80 G - 2407 BH - Alphen a/d Rijn

Trema, het tijdschrift voor de Rechterlijke Macht

In *Trema* worden de ontwikkelingen binnen de rechterlijke macht en het procesrecht op de voet gevolgd en van commentaar voorzien. Commentaar dat mede afkomstig is uit de gelederen van de rechterlijke macht zelf.

Trema is enerzijds het orgaan van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, anderzijds het vakblad voor de zittende en staande magistratuur én voor iedereen die geïnteresseerd is in de ontwikkeling van 'rechtspleging'.

Naast artikelen en opinies wordt aandacht besteed aan wetgeving, jurisprudentie, onderzoek over rechterlijke organisatie, procesrecht en rechterlijk beleid. Bovendien verschijnen er twee specials per jaar. Tevens ontvangt u driemaal per jaar het Straftoemetingsbulletin.

In *Trema* vindt u:

- nieuwe ontwikkelingen
- achtergrondartikelen
- human interest artikelen (interviews met leden RM)
- opinies
- onderzoek
- wetgeving en jurisprudentie
- boekbesprekingen.

Kernredactie:

mr. H.F.M. Hofhuis en prof. mr. M.A. Loth

Redactie:

mr. O. Harms,
 mr. M. van der Horst,
 mr. E.H. Köhne-Hoegen,
 mr. J.H. van Kesterik,
 mr. E.M. Wesseling-van Gent,
 mr. B.P.M. Weusten.

Vraag nu een gratis proefnummer aan per e-mail: juridisch@sdu.nl

TREMA

Trema verschijnt 12 maal per jaar (incl. 2 specials). Daarnaast ontvangt u 3 Straftoemetingsbulletins. Een abonnement kost € 106,- (incl. BTW en de verzamelband). Een los nummer ontvangt u voor € 15,45.

Voor meer informatie: surf naar www.sdu.nl

Voor bestellingen of meer informatie kunt u contact opnemen met:

Sdu Klantenservice
 Telefoon (070) 378 98 80
 Fax (070) 378 97 83
 E-mail: sdu@sdu.nl
<http://www.sdu.nl>

Ook verkrijgbaar via de boekhandel

Nieuw bij Sdu Uitgevers Het strafrechtelijke debat is geopend... Lees *Strafblad*!

Strafblad is een nieuw strafrechtelijk kwartaaltijdschrift, dat enkele vaste rubrieken kent en praktijkgerichte artikelen opneemt. In elk nummer staat één thema centraal.

Strafblad geeft voor de praktijk de rode draad aan van verschenen jurisprudentie en wet- en regelgeving in de vorm van actuele commentaren.

Strafblad combineert een kritische toets van het strafrechtelijke veld met frontale aanvallen, grondige analyses, nuchtere commentaren en voor de praktijk bruikbare, maar steeds opiniërende artikelen.

- Vaste rubrieken over regelgeving en rechtspraak
- Column
- Uitdieping van centraal thema
- Forum voor (centraal) debat

Voor bestelling en of meer informatie kunt u contact opnemen met:
Sdu Klantenservice, Telefoon (070) 378 98 80 Fax (070) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl, <http://www.sdu.nl>
Prijswijzigingen voorbehouden, prijzen zijn incl. BTW en verzendkosten.
Ook verkrijgbaar via de boekhandel

Kijk ook op:
www.sdu.nl/Strafrecht

- **Redactie:**
mr. P.W. van der Kruijs,
prof. mr. G.P.M.F.Mols,
prof. mr. Th.A. de Roos,
mr. Tj.E. van der Spoel,
mr. R.E. deWinter,
mr. A. de Lange
- **Prijs:** € 0,25 per pagina. Een verzamelband wordt u separaat gefactureerd à € 18,50
- **Frequentie:** 4x per jaar
- **Bestelcode:** Strafblad
- Abonnees op de *Nieuwsbrief Strafrecht* ontvangen *Strafblad* automatisch.

Strafblad

de snelste link naar uw vakgebied **Sdu** UITGEVERS

Waar begint uw oriëntatie op juridische informatie?

www.elsevierjuridisch.nl

Elsevier Juridisch stelt zich ten doel om u zo goed mogelijk van de juridische kennis te voorzien die u nodig heeft bij de uitoefening van uw beroep.

De vorm waarin dat gebeurt bepaalt u zelf. Of het nu gaat om een vaktijdschrift, losbladige, boek of opleiding. U kunt kiezen voor die vorm van informatie die het beste aansluit bij uw werksituatie.

Op onze website vindt u een actueel overzicht van onze producten, nieuws-items van de uitgever, diverse links en aanbiedingen.

Kortom, www.elsevierjuridisch.nl biedt u de mogelijkheid om u te oriënteren op nieuwe vakinformatie op juridisch terrein.

Elsevier Juridisch, met recht dé partner in kennis en informatie. In samenwerking met gerenommeerde auteurs en redacteurs voorziet Elsevier Juridisch in de vraag naar juridische informatie met een sterk en breed pakket uitgaven op de volgende rechtsgebieden:

- Bestuursrecht
- Milieurecht
- Arbeidsrecht en Ambtenarenrecht
- Economisch recht
- Personen- en familierecht

Actualiteit, toegankelijkheid en bruikbaarheid voor uw praktijksituatie staan hierbij centraal.

LEEUWENDAAL ZOEKT

JURIST (M/V)

AMBTENAREN- EN ARBEIDSRECHT

een praktijkgerichte adviseur met oog voor kwaliteit

WERKGEVER

Leeuwendaal is een bureau met ruim 90 medewerkers, waarvan ruim 60 adviseurs. Zij zijn werkzaam in gespecialiseerde adviesgroepen. Onze opdrachtgevers zijn overwegend overheids- en andere non-profit organisaties. Leeuwendaal kenmerkt zich door een uitstekende sfeer en collegialiteit met door groei- en opleidingsmogelijkheden. Het bureau is gevestigd in een fraai kantoor te Rijswijk dat perfect bereikbaar is. Leeuwendaal is gecertificeerd volgens de ISO 9001:2000-norm.

FUNCTIE

Als jurist Ambtenaren- en arbeidsrecht adviseer je over rechtspositionele, arbeidsvoorwaardelijke en medezeggenschapsvraagstukken. Je vervult interim-functies op locatie en vertegenwoordigt de opdrachtgever in juridische bezwaar- en beroepsprocedures. Daarnaast bied je ondersteuning bij reorganisaties, verzelfstandigingen en het opstellen van arbeidsvoorwaardelijke regelingen. Ook geef je cursussen op je vakgebied.

PROFIEL

Je hebt de universitaire opleiding Nederlands Recht voltooid en beschikt over uitstekende en actuele kennis van het vakgebied. Je hebt relevante werkervaring en werkt graag zelfstandig. Je instelling is klant- en resultaatgericht en je toont zakelijk inzicht. Je sociale en communicatieve vaardigheden zijn zeer goed ontwikkeld en je uitstraling is professioneel.

BELONING

Leeuwendaal heeft uitstekende arbeidsvoorwaarden, waaronder faciliteiten voor thuiswerken, opleidingsmogelijkheden en kent extra beloningsvormen waaronder een winstdelingsregeling. Daarnaast kun je rekenen op een prettige werksfeer, samenwerking met collega's van andere adviesgroepen en veel ruimte voor eigen inbreng en ontplooiing. Werken in deeltijd is mogelijk.

INFORMATIE & SOLLICITATIE

Wij informeren je graag over ons bureau en de adviesgroep Ambtenaren- en arbeidsrecht. Je kunt hier voor contact opnemen met Marissa van der Bijl (070) 414 27 00 of stuur een e-mail naar info@leeuwendaal.nl. Stuur je sollicitatiebrief naar Leeuwendaal, ter attentie van drs. D.W. Izaks, directeur, of per e-mail naar mbi@leeuwendaal.nl. Een nadere kennismaking met collega's en een psychologisch onderzoek maken deel uit van de procedure.

Laan van Hoornwijck 1 ■ Postbus 1255 ■ 2280 CG Rijswijk ■ T: (070) 414 27 00 ■ F: (070) 414 26 00 ■ info@leeuwendaal.nl ■ www.leeuwendaal.nl

VERAART DE GRANADA ADVOCATEN

te Alkmaar

Ons kantoor bestaat uit vier in het strafrecht gespecialiseerde advocaten; wij zijn niet alleen actief in de regionale strafrechtspraktijk, maar ook landelijk.

Op korte termijn zoeken wij een

ADVOCaat-MEDEWERKER / GEVORDERDE STAGIAIRE

met een - bij voorkeur aantoonbare - belangstelling voor en ervaring op het gebied van het strafrecht.

Brieven met CV gaaren binnen 14 dagen te richten aan mr E.A.M. Hertoghs, Postbus 212, 1800 AE te Alkmaar.
E-mail: hertoghs@vdgnp.nl. Tel: 072 - 515 74 74.

SMITHUIJSEN

ADVOCATEN

Vanaf 1905 zijn er in ons monumentale pand aan de Gedempte Oude Gracht te Haarlem advocaten gevestigd. Sinds 1995 heet het kantoor Smithuijzen Advocaten.

Het kantoor kenmerkt zich door een gevarieerde praktijk met nadruk op het ondernemings- en insolventierecht, agrarisch recht, bestuurrecht en arbeidsrecht.

Het kantoor telt thans 18 advocaten

■ Smithuijzen Advocaten
Postbus 169
2000 AD Haarlem
Gedempte Oude Gracht 65
Telefoon 023 531 93 87
Fax 023 532 17 00
advocaten@smithuijzen.nl
www.smithuijzen.nl

zoekt

(gevorderde) stagiaire (m/v)

met een commerciële en flexibele instelling die zowel zelfstandig als in teamverband kan functioneren.

Uw sollicitatiebrief, voorzien van een curriculum vitae, kunt u binnen 14 dagen na verschijning van dit blad toezenden aan de heer mr L.J. van Apeldoorn.

Voor nadere informatie kunt u telefonisch contact opnemen met mevrouw mr Nicoline Franken.

SOLON
ADVOCATEN

zoekt

ADVOCaat-MEDEWERKER

www.solon-advocaten.nl

Twee gerenommeerde uitgeverijen

Twee bestuursrecht-klassiekers

Eén cd-rom

CD Awb

De cd Awb combineert twee klassiekers: **Commentaar Algemene wet bestuursrecht van Elsevier Juridisch en Jurisprudentie Bestuursrecht (JB) van Sdu Uitgevers**. In vier jaar tijd is de cd Awb uitgegroeid tot een toonaangevende cd-rom op het gebied van het bestuursrecht met een grote groep tevreden gebruikers.

Inhoud & faciliteiten

De cd Awb combineert twee kwaliteitsproducten in digitale vorm en is dus compleet, efficiënt en tijdsbesparend. Bovendien is de cd Awb voorzien van een splitscreen-functie, waardoor u in staat bent om diverse schermen naast elkaar te bekijken. Door de handige zoekmogelijkheden en koppelingen bepaalt u zelf hoe u doorloopt van wetartikel naar commentaar en bijbehorende jurisprudentie of andersom. Met één druk op de knop beschikt u daardoor over alle relevante informatie die snel en heel overzichtelijk weergegeven wordt.

Snel en eenvoudig bestellen

Bel met Sdu Servicecentrum (070) 378 98 80 of fax (070) 378 97 83.
Uiteraard kunt u ook per e-mail (sdu@sdu.nl) een bestelling plaatsen.

ISBN 90 5409 146 0

Prijs stand-alone € 594,-

(* kortingsprijs € 371,-)

Prijs 2-5 gebruikers € 1.069,-

(* kortingsprijs € 668,-)

Prijs 6-15 gebruikers € 2.079,-

(* kortingsprijs € 1.299,-)

Prijs voor meer dan 15 gebruikers
op aanvraag

* Kortingsprijs geldt voor abonnees op
Commentaar Awb of Jurisprudentie
Bestuursrecht.

We zijn er als je op iets anders mikt.

Er zijn. Daaraan hechten wij veel waarde bij Van den Boomen Advocaten. Er zijn voor iedere cliënt groot of klein, die het waardeert dat je expertise en ervaring combineert met spontane betrokkenheid. Er zijn voor een hecht en klantgericht team van collega's die elkaar stimuleren om juridische diensten van het hoogste niveau te leveren.

Van den Boomen Advocaten heeft vestigingen in Waalre en Weert en een gelieerde vestiging in Hasselt (België). Van den Boomen Advocaten onderhoudt een strategische alliantie met Kantoor Van den Boomen Accountants, Belasting- en Salarisadviseurs en is aangesloten bij Moore Stephens Legal Network, een internationaal samenwerkingsverband van onafhankelijke advocatenkantoren.

Advocaat-stagiaire vennootschapsrecht

Voor het hoofdkantoor aan de zuidrand van Eindhoven.

De regio Eindhoven heeft een sterke internationale oriëntatie en een hoog voorzieningsniveau. Het leven en werken is er intussen aangenaam gebleven.

Toegevoegde waarde

De 18 advocaten werken vrijwel uitsluitend voor en met ondernemers. Door de multidisciplinaire samenwerking worden onder meer kwesties op het terrein van het vennootschapsrecht in een vroeg stadium en vanuit een breed kader behandeld. Onze geïntegreerde aanpak wordt hoog gewaardeerd door onze cliënten.

Sectoren

Onze praktijk is ingedeeld in sectoren die aansluiten bij het dagelijks ondernemen. Je zult op het hoofdkantoor werkzaam zijn in de sector "Onderneming, overname en reorganisatie". Deze sector houdt zich vooral bezig met advisering rondom rechtsvormen en structuren en voorts met overnames en reorganisaties. Je kunt daarbij denken aan de oprichting van een nieuwe onderneming, groei, inkrimping, overname of verkoop. De sector vervult een cruciale rol in de multidisciplinaire samenwerking met Kantoor Van den Boomen, dat met meer dan 100 medewerkers een van de grootste regionale kantoren is op het gebied van accountancy en belastingadvies.

Multidisciplinaire vakgroepen

Er zijn meerdere multidisciplinaire vakgroepen, waarin alle beroepsgroepen zijn vertegenwoordigd. Ook jouw bijdrage aan bijvoorbeeld de vakgroep "Bedrijfsvername en -opvolging" zal bijzonder worden gewaardeerd.

Functie-inhoud

Je bent vooral bezig met zaken als de begeleiding van de overdracht van ondernemingen, het (her)structureren van (activiteiten van) ondernemingen, het opstellen van samenwerkingsovereenkomsten en het beoordelen van bestuurdersaansprakelijkheid. Je procedeert daar waar nodig. Daarnaast zul je, zij het in mindere mate, werkzaam zijn in de andere sectoren van onze praktijk. Je onderhoudt intensieve contacten met accountants en belastingadviseurs, met wie je tot een gezamenlijk advies komt. Verder zul je al snel bekend worden met diverse notariële kantoren in de regio. Na je basisopleiding leg je in toenemende mate zelf het contact met onze cliënten.

Belangstelling?

De sfeer op ons kantoor is informeel. Je "drive" om echt iets te maken van je werk wordt snel herkend en leidt stevast tot een forse groei van je praktijk. Nadere informatie is te vinden op www.boomen.nl. Ben je geïnteresseerd, neem dan contact op met onze P&O-functionaris Mirjam Gofars (mgofars@boomen.nl). Roland Heerkens (rheerkens@boomen.nl) is degene die een nadere toelichting kan geven op de functie-inhoud. Wij verzoeken je bij een sollicitatie je cv/fijflijst mee te sturen.

Van den Boomen Advocaten
Eindhovenseweg 128
Postbus 193
5580 AD Waalre
T +31 (0)40 221 50 15
F +31 (0)40 221 21 35
I www.boomen.nl
E info@boomen.nl

VAN DEN BOOMEN ADVOCATEN

We zijn er.

Peeters IJsseldijk Advocaten

Rotterdam

is gevestigd aan de Westblaak in het centrum van Rotterdam en bestaat uit vier advocaten, die uitsluitend de commerciële praktijk beoefenen.

Peeters IJsseldijk Advocaten is op zoek naar een ondernemende stagiaire en/of medewerker (m/v) met:

- goede studieresultaten;
- (aantoonbare) affiniteit met zakelijke dienstverlening;
- belangstelling voor procesrecht en contractenrecht, waaronder huurrecht, arbeidsrecht en bankrecht;
- de bereidheid en capaciteit om zijn/haar praktijk verder uit te bouwen;
- een no-nonsense instelling en een gezonde dosis humor;
- de instelling zich in de regio Rotterdam thuis te willen gaan voelen.

Sollicitaties gaarne binnen 10 dagen ter attentie van Mr J.W.T.M. IJsseldijk (Postbus 21567, 3001 AN Rotterdam, of per fax 010 - 413 90 70), bij wie eveneens telefonisch inlichtingen kunnen worden verkregen (010 - 413 90 70). Sollicitatiebrieven dienen in elk geval vergezeld te worden van een CV en studieresultaten. Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de sollicitatieprocedure. Op kantoor wordt overigens niet gerookt.

Vermaat & De Boom Advocaten

zoekt voor de algemene praktijk een

**ADVOCAAT-STAGIAIRE /
MEDEWERKER (M/V)
full-time**

Bij voorkeur civielrechtelijk afgestudeerd en met interesse in het huurrecht.

U komt te werken in een advocatenkantoor met een plezierige, informele werksfeer, waar thans vijf advocaten werkzaam zijn. Gezocht wordt een enthousiaste collega die het een uitdaging vindt om in de advocatuur te werken. Zelfstandigheid, goede communicatieve vaardigheden en creativiteit zijn daarbij essentieel.

Sollicitatiebrieven kunt u binnen twee weken richten aan:
Vermaat & De Boom Advocaten,
t.a.v. mevrouw Mr P. de Boom
Postbus 71, 2990 AB Barendrecht

VELDHUIJZEN SCHEP & NUTTEN ADVOCATEN

zoekt voor haar vestiging in Dordrecht een

advocaat-medewerker m/v
voor de ondernemingsrechtelijke praktijk

alsmede een

(gevorderde) advocaat-stagiaire m/v
voor de algemene praktijk

Op het kantoor, gelegen in de historische binnenstad van Dordrecht zijn zes advocaten werkzaam in voornamelijk de rechtsgebieden ondernemingsrecht, insolventierecht, familierecht, arbeidsrecht en strafrecht. Daarbij wordt een professionele, inspirerende en informele werkomgeving geboden gelijk ook een goede begeleiding en de gelegenheid om opleiding tot specialisatie te volgen.

Uw schriftelijke sollicitatie gelieve u te sturen naar:

Veldhuijzen Schep & Nuiten Advocaten
t.a.v. mr P.J.E.M. Nuiten
Postbus 1080
3300 BB DORDRECHT
Voor telefonische informatie: 078 - 613 39 66

LEVENBACH & GERRITSEN

ADVOCATEN

Juridische dienstverleners en zakelijke ondernemers voor bedrijfsleven en (semi) overheid

Wij zijn een ambitieus kantoor met vestigingen in Schiphol-Rijk en Amsterdam. Het kantoor Schiphol-Rijk is gevestigd in een modern goed geoutilleerd kantoor nabij de luchthaven Schiphol. Een team van ervaren advocaten is actief voor cliënten uit het bedrijfsleven en de (semi) overheid.

De praktijk is deels internationaal van aard. Sterke betrokkenheid met de cliënten en gedegen juridisch advies kenmerken onze werkwijze. Omdat wij expanderen zoeken wij thans voor ons kantoor Schiphol-Rijk:

ADVOCAAT-MEDEWERKER ADVOCAAT-STAGIAIRE

De advocaat medewerker beschikt over aantoonbare affiniteit met het ondernemingsrecht. Van onze medewerkers verwachten wij een goede inzet en het vermogen om relaties te acquisieren en te behouden. Tevens zullen zij beschikken over de capaciteit om op den duur managementtaken te vervullen. Deelname in de onderneming wordt bij gebreken geschikt in het vooruitzicht gesteld. De advocaat stagiaire beschikt niet alleen over goede studieresultaten maar heeft ook aantoonbare belangstelling voor het genoemde rechtsgebied en de ambitie om zich daarin te bekwaamen.

Een gezonde dosis ambitie gepaard aan gevoel voor humor en stressbestendigheid, alsmede goede sociale en communicatieve vaardigheden ook in andere talen kenmerken verder onze kandidaten.

Kandidaten worden hierbij uitgenodigd om binnen 14 dagen na verschijning van dit blad een sollicitatiebrief met curriculum vitae te sturen:

Levenbach & Gerritsen Advocaten
t.a.v. mr A.S. van Gaalen
Tijpolderlaan 22A, 1119 NX Schiphol-Rijk
Postbus 112, 1430 AC Aalsmeer
e-mail: d.vanGaalen@levenbach-amp-gerritsen.nl
telefoon mr A.S. van Gaalen 020 - 354 80 60

Levenbach & Gerritsen Advocaten is een professionele en ambitieuze organisatie waarin mensen op een informele manier met elkaar omgaan en de ruimte hebben om zich professioneel te ontwikkelen. Wij bieden daarom een prima salaris, goede secundaire arbeidsvoorwaarden en een prettige werkomgeving.

Onze advocaten beschikken over specialistische kennis op de ondernemingsrechtsgebieden. Ons kantoor is verbonden aan Law Exchange International (EESV), een netwerk van onafhankelijke internationale advocatenkantoren. (website: www.lawexchange.org)

HAGE

ADVOCATEN

Binnen de algemene civiele praktijk concentreren wij ons op de rechtsgebieden huurrecht, arbeidsrecht, onroerend goed recht en insolventierecht. Op ons moderne en goed geoutilleerde kantoor zijn thans drie advocaten werkzaam. Wegens uitbreiding van werkzaamheden zoeken wij voor spoedige in diensttreding een advocaat-

STAGIAIRE of MEDEWERKER

voor de algemene civiele praktijk en in het bijzonder ter ondersteuning van de insolventiepraktijk.

Uw sollicitatie voorzien van c.v. en verdere relevante gegevens kunt u richten aan
Mr D.G.H. Hage.

Postbus 8011 - 6710 AA Ede - Berkenlaan 22 Ede
T 0918 657 630 - F 0918 657 640
E adv@hageadvocaten.nl

borgman & verbeeke

advocaten / procureurs

zoelt op korte termijn een

JURIDISCH MEDEWERKER/ ADVOCAAT-STAGIAIRE (M/V)

voor de algemene praktijk

Zie voor nadere informatie over ons kantoor:
www.borgmanverbeeke.nl

Sollicitaties met CV en cijferlijst kunt u richten aan:

Borgman & Verbeeke Advocaten
T.a.v. mr J. Verbeeke
Postbus 54502
3008 KA Rotterdam

Everts Vogelaar Advocaten is een snelgroeiend kantoor, die actief is in de zuidwestelijke regio van Zuid-Holland, met name in het West- en Oostland. Vanuit onze vestigingen in 's-Gravenzande en Pijnacker richten wij ons op een brede markt: het bedrijfsleven, overheden en de particuliere cliënt.

Everts Vogelaar Advocaten

EVERTS VOGELAAR ADVOCATEN
Oudelandstraat 1
Postbus 317
2690 AH 's-Gravenzande
T 0174 444 880
F 0174 444 180
info@evertsvogelaar.nl
www.evertsvogelaar.nl

Om de huidige groei in goede banen te leiden, zijn wij voor beide vestigingen op zoek naar een:

advocaat-medewerker/ gevoorderd stagiaire

Gezien de samenstelling van ons enthousiaste team hebben wij een voorkeur voor jongere kandidaten, die ons in de praktijk kunnen ondersteunen en zelfstandig mee kunnen bouwen aan de snelle ontwikkeling van ons kantoor.

Mensen, die zich kunnen vinden in een informele sfeer met toch een zakelijke benadering, willen wij graag ontmoeten. De arbeidsvoorwaarden, waaronder mogelijk een auto van de zaak, zijn uitstekend en worden in onderling overleg met de kandidaat op maat vastgesteld.

Mensen die zich in dit profiel herkennen, kunnen contact opnemen met Ronald Everts op telefoonnummer 0174 444 880. De schriftelijke reactie kan naar Everts Vogelaar Advocaten, Postbus 317, 2690 AH 's-Gravenzande. E-mail: info@evertsvogelaar.nl

Tijdens de selectieprocedure zal gebruikt gemaakt worden van een externe personeelsadviseur.

ROS-VAN BEZOOIJEN ADVOCATEN & PROCUREURS

Wie zijn wij:

wij zijn een kantoor waar op dit moment 3 advocaten werkzaam zijn. Wij houden ons bezig met arbeidsrecht, familierecht, strafrecht, ruimtelijke ordening en vreemdelingenrecht.

Wat zoeken wij:

wij zoeken een **ERVAREN ADVOCaat** die zich als zelfstandig ondernemer verder wenst te specialiseren op één of meer van de bovengenoemde gebieden (praktijkvername bespreekbaar).

Verdere informatie wordt verstrekt door Mr. M.E. Muller (telefoon: 0182 - 511 211).

Uw schriftelijke reactie kunt U binnen drie weken richten aan:

Mr. L.H.A. Ros-van Bezooijen
Naaiersstraat 6
2801 NE GOUDA
e-mail: rosvbezooijen.muller@zornet.nl

Wet Kennis
Recht Winnen

DE ROOL

ADVOCATEN

DE ROOL ADVOCATEN ZOEKT VOOR DE
ALGEMENE PRAKTIJK MET NADRUUK OP
STRAFRECHT EN ARBEIDRECHT.

EEN GEVORDERD STAGIAIRE/
BEROEPEND MEDEWERKER (M/V)

SCHRIJFTELIJKE REACTIES, VOORZIEN VAN
C.V. EN PASFOTO, GAARNE BINNEN
14 DAGEN RICHTEN AAN:

DE ROOL ADVOCATEN
T.A.V. MR. DEZ N. DE ROOL
PLEIN 18-20
1364 LJ ALMERE

TEL. (036) 847 09 45
FAX (036) 847 09 46

E-MAIL: INFO@DEROOLADVOCATEN.NL

Gezien het aantal scheidingen zou je kunnen denken dat de eens zo sterke familieband tot het verleden behoort. Zeker is wel dat een scheiding en andere zaken in de privé-sfeer voor jouw cliënt een moeilijke tijd betekenen waarin de emoties hoog kunnen oplopen en de diepste kloven kunnen ontstaan. In zo'n situatie nuchter blijven en voor jouw cliënt de beste oplossing bedenken stelt hoge eisen aan jouw kennis en kwaliteiten als advocaat. Beschik je daarover, dan breken voor jou wellicht mooie tijden aan als...

Medewerker Familierecht (m/v)

Van Benthem & Keulen is op zoek naar een medewerker voor de sectie Personen- & Familierecht. Deze sectie bestaat uit zes advocaten die nauw samenwerken en frequent overleg voeren over de zaken die in behandeling zijn en de ontwikkelingen op het terrein van het personen- & familierecht. Drie van hen zijn VFAS-scheidingsbemiddelaars. De sectie kan bogen op een ruime ervaring en grote deskundigheid.

Wij zoeken een medewerker die beschikt over een goed analytisch vermogen, een nuchtere kijk heeft op het leven, een groot inlevings- en relativeringsvermogen heeft, uitstekend in teamverband kan werken en in staat is de cliënt op praktische en doeltreffende wijze bij te staan bij het oplossen van vraagstukken en conflicten, en die daarnaast interesse heeft voor scheidingsbemiddeling.

De kandidaat van onze voorkeur is een advocaat met ruime kennis en ervaring op het gebied van het personen- en familierecht. De functie betreft in principe een fulltime dienstverband, maar een parttime dienstverband behoort tot de mogelijkheden.

Wiel je voor een loopbaan bij Van Benthem & Keulen, richt dan jouw sollicitatie aan mr. J.N. Kopp. Voor meer informatie over jouw toekomstige functie en werkdruk kun je contact opnemen met Aletha Groeneveld, telefoon 030 - 259 56 07.

VAN BENTHEM & KEULEN
advocaten

PROSPECTIEF GROEP

Voorsprong door mensen

De Prospectief Groep, gevestigd te Hardinxveld-Giessendam is een adviesgroep voorbinnen specialisme, capaciteit en creativiteit op het vlak van mens en organisatie zijn gebundeld en betrouwen van een integrale en specifieke dienstverlening. Specialisme in de vorm van *Werkzaammanagement, Organisatieadvies, Risicomanagement / Arbeidsrecht en HRM advies*. De Groep omvat momenteel 18 medewerkers.

Heeft u bebringstelling en beschikt u over de juiste kwalificaties stuur dan uw curriculum vitae naar Prospectiefbv, Postbus 209, 3370 AE Hardinxveld-Giessendam ter attentie van de heer mr. E.J.B. Mennege.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer mr. C.P. Kújer, advocaat en directeur van Prospectief Arbeidsrecht (telefoon 0184 - 676470) of gebruik maken van de e-media (info@prospectief.nl).

"Hardinxveld-Giessendam is géén wereldstad." Toch geven wij vanuit deze locatie als bureau veel adviezen aan ondernemers en ondernemingen.

We opereren 'landelijk'. Daarom en daardoor zijn we ontzettend mobiel en flexibel.

Een belangrijk onderdeel van ons advieswerk is het behandelen van arbeidsrechtelijke vraagstukken. Daarvoor hebben wij een eigen advocatenpraktijk in huis.

Ben jij een goede sparringpartner van de ondernemer en daarnaast ook nog advocaat, dan is het wellicht interessant om eens in Hardinxveld-Giessendam op bezoek te komen.

WAAROM?

We zoeken een ervaren arbeidsrechtadvocaat (m/v), die het leuk vindt om op korte termijn de grenzen van zijn of haar vakgebied te verkennen. Wij proberen namelijk op een andere manier tegen het arbeidsrecht aan te kijken.

Advocaat (m/v)

Heb je al een aantal jaren ervaring in het werken met ondernemers en ondernemingen, dan nodigen wij je graag uit voor een kennismakingsgesprek.

Klikt het wederzijds, dan is er een basis om verder te praten.

Wil je meer over ons kantoor weten, bezoek dan www.prospectief.nl

HOLLA POELMAN
ADVOCATEN

Holla Poelman Advocaten is één van de grootste advocatenkantoren in het zuiden van het land. Vanuit de drie vestigingen in Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Tilburg bedienen 150 medewerkers, van wie ruim 65 advocaten, particulieren, bedrijven, ondernemingen, overheden en dienstverlenende instellingen uit heel Nederland. De advocaten, medewerkers en stagiaires maken volgens hun specialisatie deel uit van één of enkele kantoorsecties. Secties die elkaar aanvullen waardoor we cliënten een brede, multidisciplinaire dienstverlening bieden.

Voor ons kantoor in 's-Hertogenbosch zoeken wij

een (gevorderd) advocaat-stagiaire

ter versterking van de sectie Personeel en Familierecht.

Indien u gemotiveerd bent en op korte termijn beschikbaar bent om bij ons aan de slag te gaan verzoeken wij u vóór vrijdag 6 februari 2004 uw schriftelijke sollicitatie met curriculum vitae en cijferlijst te verzenden aan:

Holla Poelman Advocaten
t.a.v. mr. G.J.S. Bouwens
Postbus 396
5201 AJ 's-HERTOGENBOSCH
Telefoon: 073 - 626 11 00
email: gbouwens@hollapoelman.nl

www.hollapoelman.nl

VAN HELVOORT DE VRIES | VAN DE MEULENGRAAF

ADVOCATEN | NOTARIS

Is een modern op expansie gericht advocaten- en notariskantoor dat zich vooral richt op de zakelijke dienstverlening. De cliëntèle van ons kantoor bestaat voornamelijk uit het grotere kleinbedrijf en middelgrote ondernemingen in binnen- en buitenland. Wij streven naar het bieden van een brede dienstverlening waarbinnen de advocaten gestimuleerd worden zich te specialiseren. Aan ons kantoor zijn 8 advocaten, een notaris en een kandidaat-notaris verbonden. Wij hebben vestigingen in Best en Eindhoven.

In verband met onze groeiende praktijk zoeken wij ter versterking van ons team een

(gevorderde) stagiaire

voor de algemene commerciële praktijk met nadruk op verbintenissenrecht en familierecht

De kandidaat

Naast goede juridische vaardigheden wordt van de advocaten een persoonlijke betrokkenheid verwacht, zowel gericht op de cliënt en diens belang als op het kantoor en de collega's. U beschikt over uitstekende contactuele en redactionele vaardigheden. U hebt een ondernemende instelling, u bent zelfstandig, praktisch in uw aanpak en floreert in de soms hectische dynamiek van een bloeiend kantoor.

De Werkomgeving

Van Helvoort De Vries Van de Meulengraaf biedt u een aangename, collegiale werkomgeving, concurrerende arbeidsvoorwaarden, een uitdagende, moderne praktijk en de mogelijkheid - om in alle opzichten - mee te groeien in een dynamische organisatie.

Informatie

Voor informatie over de functie kunt u kijken op onze internetsite: www.vanhelvoortdevries.nl of kunt u contact opnemen met mr Guido Hermanides, 040 - 238 05 10. E-mail: eindhoven@vanhelvoortdevries.nl

Reactie

Uw schriftelijke sollicitatie kunt u binnen 14 dagen na verschijning van dit blad richten aan:

Van Helvoort De Vries Van de Meulengraaf
t.a.v. mr G.H. Hermanides
Postbus 7153
5605 JD EINDHOVEN

[NO CURE NO PAY]

[CASUS 4] Tot ons wendde zich A, een jonge ontwerper van modieuze tassen. A was met tassen producent B een overeenkomst aangegaan tot het vervaardigen en verhandelen van de A-tassen. A zou per vervaardigde en verkochte A-tas een vergoeding van B ontvangen. B ging, tegen de afspraken in, het ontwerp

van A onder merk C verkopen. B maakte zo niet alleen inbreuk op intellectuele eigendomsrechten van A, hij liet ook na om vergoedingen per verkochte tas aan A af te dragen. A had zelf onvoldoende middelen om B met behulp van een IE-specialist aan te pakken. B dacht dat hij daarom ongestraft kon wegkomen

met zijn inbreukmakende C-tassen. B zaternaast...

Procesfinanciering
+ Sirius maakt het recht toegankelijk

Waar treffen advocaten elkaar?

JBB.nl

Juridische Banenbank

dé juridische vacaturesite van Nederland.

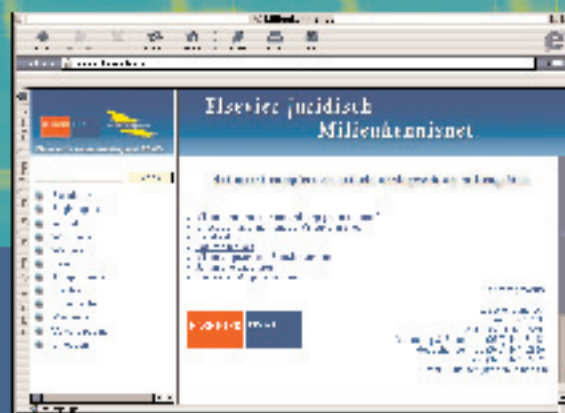
www.jbb.nl is een activiteit van Elsevier Juridisch.
Elsevier Juridisch is een onderdeel van Reed Business Information bv.

praktijkinformatie
Jurisprudentie
beleid

wetgeving

www.milieukennisnet.nl

- Uw primaire bron
- op het internet voor
- milieuwetgeving en
- milieukwesties

Alle relevante informatie rondom milieu compleet in één gebruiksvriendelijke databank

Met *Milieukennisnet* beschikt u over het meest complete en actuele naslagwerk rondom milieu, direct toegankelijk via internet. Met username en password logt u eenvoudig in en surft u aan de hand van een gebruiksvriendelijke structuur of zoekmachine naar de voor u relevante informatie. *Milieukennisnet* wordt minimaal 24 keer per jaar geactualiseerd waarmee u gegarandeerd bent van inhoud die permanent up-to-date is.

De databank bevat:

- Nationale wetgeving
- Nationaal Milieubeleidsplan en milieuprogramma
- Ontwerp-wetgeving
- Internationale en Europese wetgeving
- Toelichtingen op wetgeving
- Verzamelde wetwijzigingen
- Nederlandse en Europese jurisprudentie
- Afkortingen- en begrippenlijsten
- Symbolen- en stoffenlijsten
- Meerjarenafspraken en milieconvenanten
- Praktische informatie (bijv. over milieuzorgsystemen en ISO 14001)
- Kamers en beleidsstukken

Voor meer informatie over *Milieukennisnet*

kunt u contact opnemen met:
Elsevier Juridisch
Afdeling Marketing & Sales: dhr. Erwin Blok
Postbus 16500
12500 BM Den Haag
Telefoon (070) 444 5161
Fax (070) 444 59 24
E-mail erwin.blok@reedbusiness.nl

*Vanzelfsprekend is een demonstratie
bij u op kantoor ook mogelijk*

*'Je kunt er niet vroeg
genoeg bij zijn!'*

Boels Zanders is met 47 advocaten een van de grootste onafhankelijke advocatenkantoren van Zuid-Nederland met vestigingen in Maastricht, Sittard, Boermond en Venlo. Naast hoogwaardige juridische dienstverlening staat een persoonlijke benadering van de cliënten centraal.

Boels Zanders groeit gestaag. Aanstormend talent wordt dan ook van harte aangemoedigd bij ons te solliciteren. Op dit moment zoeken wij een

Gevorderde stagiaire bouwrecht

Medewerker arbeidsrecht

Stagiaire personen- en familierecht

Wij bieden een prettige informele werksfeer en uitstekende arbeidsvoorwaarden.

Sollicitatiebrieven binnen 14 dagen zijn te richten aan:

Boels Zanders Advocaten

Bureau Organisatie

Mw. mr. M.A.H.A. Van den Hof

Postbus 1750

6201 BT Maastricht

Mailen kan ook: hof@boelszanders.nl

Fort Advocaten, een informeel en strijdvaardig kantoor gevestigd in Amsterdam-Zuid. Gedreven, ervaren en scherpzinnig. Met 40 mensen, van wie 22 advocaten, werken wij aan het ondernemings- en vastgoedrecht. Een kantoor met een prettige en slagvaardige bedrijfscultuur. Met ruimte en aandacht voor maximale ontplooiing. Een no-nonsense-organisatie waar de mens en het resultaat centraal staan. De zaak waar wij in geloven.

BENT U STEEN- EN STEENGOED ?

Medewerker Civiel vastgoedrecht

U behandelt zaken met betrekking tot huur en verhuur, alsmede koop en verkoop. U bent een enthousiaste persoonlijkheid die analytisch denkt en bevindingen met volle overtuiging weet neer te zetten. Meer weten? Neem dan contact op met Pieter Twaalfhoven, partner.

IS DIT UW BEROEP ?

Medewerker Bestuursrecht

U voert bezwaar- en beroepsprocedures en adviseert onder andere op het gebied van bouw, milieu en horeca, waaronder zaken met betrekking tot schadevergoeding bij (on)rechtmatig overheidshandelen. U bent creatief, direct en blinkt uit in doadkracht. Meer weten? Neem dan contact op met Rob IJsendijk, partner.

Als u graag bij een kantoor wilt werken met uitstekende arbeidsomstandigheden, een goede werksfeer en voldoende doorgroeimogelijkheden, en u bezit naast bovengenoemde kwaliteiten ook de typische kenmerken van een Fort advocaat: professionaliteit, zelfstandigheid en flexibiliteit, dan nodigen wij u van harte uit te solliciteren.

Schrijf of mail uw brief met CV binnen twee weken na het verschijnen van deze advertentie aan Rob IJsendijk, ijsendijk@fortadvocaten.nl.

De Metz[®]

ADVOCATEN

De Metz begon ruim zes jaar geleden als afsplitsing van een van de grote advocatenkantoren in Amsterdam. Ons kantoor is wat in de VS een boutique law firm wordt genoemd: enerzijds klein, persoonlijk en overzichtelijk, anderzijds hoogwaardige kwaliteit en gespecialiseerde aanpak. Zaken doen wij vrijwel uitsluitend op het gebied van het ondernemingsrecht, bank- en effectenrecht en arbeidsrecht. Wij zijn werkzaam geweest in Parijs, New York, Londen en het Verre Oosten, waardoor de praktijk ook internationaal is. De kleinere structuur levert voor ons een goede balans op tussen werk en privé. Een goede omzet gecombineerd met lage overhead zorgt voor aantrekkelijke verdiensten. Onze cliënten, kleine en grote ondernemingen, banken en 'venture capital' maatschappijen, weten onze aanpak te waarderen. Daar zijn we trots op. Dat blijft de uitdaging.

zoekt

ondernemingsrechtadvocaten op partnerniveau

Wij zoeken advocaten op één of meer van onze rechtsgebieden die als (toekomstig) partner met ons de succesformule van het kantoor verder kunnen uitbouwen. In het bijzonder denken we aan advocaten die nu als ervaren medewerker of jonge partner bij een van de grote(re) kantoren zelfstandig de (internationale) praktijk uitoefenen, beschikken over een eigen cliëntèle en, net als wij zes jaar geleden, zichzelf betrappen op ideeën over zelfstandig ondernemerschap in een kleiner kantoor, met cliënten en zaken van niveau.

Bent u geïnteresseerd?

Dan zouden wij graag met u van gedachten wisselen.

Neemt u contact op met Rogier Loosen of Peter Visser op onderstaand adres of per e-mail op: rogier.loosen@demetz.nl of peter.vissen@demetz.nl.

Informatie over ons kantoor is ook te vinden op www.demetz.nl.

De Metz Advocaten

Willemsparkweg 150 • 1071 HS Amsterdam • Tel: 020 - 305 3636

DE UITDAGING

Trip Advocaten & Notarissen B.V. heeft vestigingen in Groningen, Assen, Leeuwarden en Drachten en is het grootste advocaten- en notarissenkantoor van Noord-Nederland.

Bij Trip werken circa 80 advocaten, (kandidaat-) notarissen en bedrijfsadviseurs. Tszamen met ongeveer 110 ondersteunende medewerkers worden daarmee alle gebieden van juridische en notariële dienstverlening bestreken.

Trip beoogt juridische en notariële diensten te verlenen op kwalitatief hoog niveau, gericht op bedrijfsleven, financiële instellingen, overheid, non-profit organisaties en particulieren.

Trip biedt goed gekwalificeerde en enthousiaste juristen de mogelijkheid om op hoog niveau te kunnen werken binnen een organisatie die daartoe in velelei opzichten een elders ongekende ruimte biedt.

advocaat gezocht m/v

Als gevolg van vervanging/uitbreiding is op diverse vestigingen sprake van een aantal vacatures:

Kantoor Leeuwarden

- advocaat-stagiair(e) voor de personen- en familierechtpraktijk
- advocaat-stagiair(e) voor de vastgoedrechtpraktijk
- advocaat-stagiair(e) voor de ondernemingsrechtpraktijk

Kantoor Groningen

- advocaat-stagiair(e) voor de algemene praktijk
- advocaat-stagiair(e) voor de personen- en familierechtpraktijk

Kantoor Assen

- gevorderde advocaat-stagiair(e) voor de algemene praktijk
- beginnend advocaat-medewerker voor de ondernemingsrecht en algemene praktijk

Ook kandidaten met enige ervaring worden uitgenodigd te solliciteren.

Informatie over de vacatures is te verkrijgen bij mr. H.J. de Ruijter,

telefoonnummer 0592-316855.

Uw schriftelijke sollicitaties met curriculum vitae en cijferlijst kunt u binnen 10 dagen na verschijnen van dit blad eveneens richten aan

mr. H.J. de Ruijter,
Trip Advocaten & Notarissen
Postbus 300, 9400 AH Assen.

Emailen kan ook: h.deruijter@trip.law.nl

Voor meer informatie over Trip Advocaten & Notarissen verwijzen wij u naar de website: www.trip.law.nl

TRIP
ADVO
CATE
N & N
OTAR
ISSEN

TYPISCH TRIP...

Vestigingen in Groningen, Assen, Drachten en Leeuwarden

GROOT PENSIOENFONDS ZOEKT ...

De wereld van de pensioenfondsen staat continu in de maatschappelijke en economische belangstelling. Het belang en de betrokkenheid van de deelnemers zijn evident.

De vermogens nemen vaak grote omvang aan en de beleggingen gebeuren wereldwijd. Dat vraagt om regelgeving en toezicht. Het dwingt de fondsen ook tot performance, transparantie, flexibiliteit en service.

Ook onze diënt, de uitvoeringsorganisatie van één van de grote fondsen in het centrum van het land, gaat volop mee in de ontwikkelingen. Het pensioenbeheer, het vermogensbeheer, de interne organisatie en de werkwijzen veranderen. Eén van de strategisch belangrijke veranderingen is dat de beleggingen voor een groot deel plaats gaan vinden via een systeem van externe mandatering: banken of vermogensbeheerders krijgen mandaten om in diverse regio's verspreid over de hele wereld onder voorwaarden beleggingen te (laten) doen.

Omdat onze diënt de kennis van externe mandatering in eigen huis wil opbouwen en op maat eigen contracten wil ontwikkelen, zoeken wij in hun opdracht een

JURIST

Het centrale doel van de functie is in eerste instantie het in eigen huis ontwikkelen van kennis van en contracten voor externe mandatering. Daarnaast zal de jurist betrokken zijn bij andere juridische dossiers zoals de zelfstandiging van de uitvoeringsorganisatie, het contractenbeheer en algemene juridische advisering. Hij/zij zal de directie intern en extern, nationaal en internationaal ondersteunen bij juridisch relevante aangelegenheden. De juristrapporteert aan de directiesecretaris/hoofd juridische zaken. De arbeidsvoorwaarden zijn concurrerend voor de mensen die aan de criteria voldoen.

Indien u geïnteresseerd bent in de dynamiek van de grote fondsen en in het vermogensbeheer in het bijzonder, in het exploreren en realiseren van een voor deze organisatie nieuw juridisch domein en u zich als jurist ook in de breedte wilt ontwikkelen ...

en u aan de volgende criteria voldoet: academische opleiding; vier tot vijf jaar relevante werkervaring bij een fonds, bank of advocatenkantoor; spreekt en schrijft vloeiend engels; u bent analytisch, zeer communicatief, representatief en zelfstandig en u bent een teamspeler ... dan verzoeken wij u op deze advertentie te reageren.

**adsense
groep**

interim management
organisatie advies
executive search

De diënt laat zich in de procedure begeleiden door Adsense Executive Search. Nadere informatie over de functie en de procedure kan worden ingewonnen bij mr. E.H. Kooij van Adsense Executive Search. Telefoon 080-2381112. Indien u wenst te solliciteren, nodigen wij u uit uw sollicitatiebrief en curriculum vitae binnen twee weken na het verschijnen van deze advertentie te sturen naar: adsense@adsense.nl of Adsense Executive Search, Hvidebaan 92, 3881 CK Utrecht, ter attentie van mr. E.H. Kooij en onder vermelding van referentienummer pf 10104.

ONZE OEFENING:

Een informeel, middelgroot advocatenkantoor, gelegen in een schitterend gedeelte van de Randstad.

De sectie Insolventierecht neemt binnen dit kantoor een belangrijke plaats in. Op dit rechtsgebied staat dit kantoor zeer goed bekend bij enkele omliggende Rechtbanken.

Voor de sectie Insolventierecht zijn wij op zoek naar een:

ADVOCAAT-MEDEWERKER INSOLVENTIERECHT (BIJ VOORKEUR MET VOLTOOIDE INSOLAD-OPLEIDING)

UW TAAL:

Binnen de goed georganiseerde faillissementsrechtsectie rukt u zich voornamelijk berighouden met het zelfstandig en in samenwerking met anderen behandelen van faillissementen en aanverwante werkzaamheden. Daarnaast kunt u desgewenst ook andere ondernemingsrechtelijke werkzaamheden verrichten.

UW PROFIEL:

U heeft tussen de 4 en 8 jaar ervaring op het gebied van het faillissementsrecht en bent reeds Insolad gekwalificeerd of volgt op dit moment de Insolad-opleiding. Verder bent u communicatief- en sociaalvaardig en kunt u goed een faillissement managen. U bent commercieel ingesteld en in staat om goede contacten met alle bij een faillissement betrokken partijen te onderhouden. U vindt het prettig om in teamverband te werken.

HET AANBOD:

Een informeel, middelgroot kantoor gesitueerd in een monumentaal pand in een schitterend gedeelte van de Randstad. Een goedlopende praktijk, een plezierige werksfeer en uitstekende faciliteiten. Goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden.

VOXIUS
VOOR JURISTEN
VAST EN INTERIM

Indien de vacature uw interesse heeft gewekt, verzoeken wij u uw reactie binnen twee weken te richten aan Voxius, op nevensstaand adres ter attentie van mevrouw mr. M.B. Buschgens, met wie u voor informatie telefonisch contact op kunt nemen. Vertrouwelijke behandeling is vanzelfsprekend gegarandeerd.

LEGAL SEARCH

VOLLE, WERVING:

SECTOR EN DOELNIJ

BUREAU VOOR JURISTEN

VOLLE WERKVOOR

ADVOCATENKANTOOR

OVERHEID, NON-PROFIT ORGANISATIES

EN BEDRIJVEN, WAARONDER

VEEL TOF 100 Ondernemingen.

Vertrouwelijke behandeling

Wat uw zoekers is van belangstelling

© 2005 Legal Search

Legal Search

STUYVENBERG 45

(GRADY BATHALANDORF)

POSTBUS 29170

3001 GD ROTTERDAM

TEL 010 - 2400604

FAX 010 - 2400607

LEGAL@VOXIUS.NL

WWW.VOXIUS.NL

Timesoft

Amice is toch goedkoper!

...En niet alleen goedkoper!

Amice is bewezen het meest gebruiksvriendelijke en soepel te implementeren pakket voor kleine en middelgrote kantoren. Kijk op timesoft.nl voor een demo of maak een afspraak met een van onze accountmanagers. (0348-484700)

"Het baat niets hard te lopen, men moet op tijd vertrekken."

J. de la Fontaine

- Conversie van uw huidige pakket!
- Overzichtelijke relatie, dossier- en vrenadministratie
- Op ieder moment declareren
- Correspondentie in uw huisstijl via MS Word
- Talloze real-time overzichten
- Geïntegreerd boekhoudpakket [AccountView] met aanmaningen, debiteurenbewaking, telebankieren etc.

 Worakent CMS.Net Humuq lid

www.timesoft.nl

Postbus 998 3440 AV Woerden
T +31 (0)348 484 700 F +31 (0)348 425 700 E info@timesoft.nl

VISIE OP TIJD